DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

813.42
TÜR

Yeşim Türköz

Büyü Dükkânı

epsilon®

12. BASKI

324

BÜYÜ DÜKKÂNI

PSİKODRAMA ÖYKÜLERİ

BÜYÜ DÜKKÂNI / Psikodrama Öyküleri

Yazarı: Yeşim Türköz
Genel Yayın Yönetmeni: Meltem Erkmen
Yayına Hazırlayan: Nihal Kuşhan
Düzenleme: Gülen Işık
Düzelti: Fahrettin Levent
Kapak Resmi: Ersun Türköz
Kapak Uygulama: Berna Özbek Keleş

1-10.Baskı: Sistem Yayıncılık
12. Baskı: Eylül 2009 Epsilon Yayıncılık

ISBN: 978 9944 82-105-6

© Yeşim Türköz
Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaası
Çiftehavuzlar Yolu
Acar Sitesi No: 18 Davutpaşa
Tel: (0212) 674 97 23

Yayımlayan:
Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.
Gürsel Mah. Nurtaç Cad. İcabet Sk. No:3 Kâğıthane/İstanbul
Tel: 0212.252 38 21 pbx Faks: 252 47 29
İnternet adresi: www.epsilonyayinevi.com
e-mail: epsilon@epsilonyayinevi.com

Anneciğim ve Babacığım için...

İÇİNDEKİLER

Yaşam Öyküsü 9
Başlarken 11
Okuyucuya Teşekkür 13
Büyü Dükkânı 15
Müzik Kutusu 25
Gözyaşı 43
Oyun 57
Şifre 67
Kanatlar 89
Harita 111
Veda 129
Söz Okuyucunun 133

Yaşam Öyküsü

Bir İstanbul sonbaharında dünyaya geldim. Yaşamımın ilk dört yılı, Beykoz'da boğaza bakan, bahçesinde ıhlamur ve incir ağaçlarıyla türlü çiçekler olan küçük bir evde geçti. Ardından, futbol antrenörü olan babamın işi nedeniyle Giresun'a taşındık. O yıllar, insanların doğaya karşı nazik, doğanın da çocuklara karşı cömert olduğu yıllardı. Benim çocukluğum, bahçeli evlerde ve büyüklerin fazla müdahale etmediği doğal oyun alanlarında geçti. Büyük şehir yaşamı, hava kirliliği, koşturmaca, kalabalık ve trafik yoğunluğu gibi kavramlarla tanışmam, ilk kez üniversite yıllarımda oldu.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra yine aynı bölümden Klinik Psikoloji alanında bilim uzmanlığı derecesi aldım. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ve Bayındır Hastanesi'nde çalıştım. Sosyometri ve psikodrama alanında, Prof. Dr. Abdülkadir Özbek'in liderliğinde, Türk ve yabancı psikoterapistler tarafından yürütülen gruplarda, dört yıl boyunca uygulamalı eğitimden geçtim. Farklı dönemlerde, bilişsel psikoterapi,

aile ve çiftlerle psikoterapi, grup psikoterapisi, psikodinamik psikoterapi ve gestalt psikoterapisi alanlarında, yetkin kişilerden uygulamalı eğitimler aldım. Öğrenmeyi çok sevdiğimi fark ettiğimden bu yana öğrencilikten hiç kopmadım. 2007 yılında, Ankara Üniversitesi'nde, Klinik Psikoloji alanında doktora programını tamamladım.

Şu anda, çok sevdiğim mesleğimi Ankara'da sürdürmekte ve psikoterapist olarak çalışmaktayım.

Evliyim, iki oğlum var. Çalışmayı, öğrenmeyi, yazmayı ve oyun oynamayı çok seviyorum.

Psk. Dr. Yeşim Taş Türköz

BAŞLARKEN

Bu kitaptaki öyküler, bir psikoterapi yaklaşımı olan psikodramanın, "Büyü Dükkânı" (Magic Shop) isimli tekniğinden esinlenilerek kurgulanmıştır. "Büyülü Dükkân" ya da "Sihir Dükkânı" olarak da tercüme edilen tekniğin, psikodramanın kurucusu olan Jacob Levy Moreno'nun öğrencisi, Hanna Weiner tarafından geliştirildiği öne sürülmektedir.*

Tekniğin kullanıldığı psikodrama oturumlarında, Büyü Dükkânı olarak tanımlanan bir sahne hazırlanır. Burası, alışverişlerin takas yoluyla yapıldığı, fantezide var olan bir yerdir. Sahnede, grubun yöneticisi ya da tecrübeli bir grup üyesi, dükkân sahibi olarak, gönüllü bir diğer üye de müşteri olarak rollerini alırlar. Tüm grubun izlediği oyunda, dükkân sahibi ile müşterisi arasında bir pazarlık başlar. Ustaca yapılan bir pazarlığın sonunda müşterinin, Büyü Dükkânı'ndan alabile-

---

* Bu bilgi, T.A. Rustin ve P.A. Olsson tarafından 1993'te yazılmış olan, "Sobriety Shop – A Variation on Magic Shop for Addiction Treatment Patients" adlı makaleden edinilmiştir. (Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama and Sociometry, Vol. 46, 12-23).

ceği en iyi şeyi alarak çıkması beklenir. Ancak bu, her zaman müşterinin en fazla istediği şey olmayabilir... Oyundaki başarının sırrı, pazarlığın inceliklerinde gizlidir.

Büyü Dükkânı tekniği, yaklâşık dört yıl süren yaşantısal psikodrama eğitimim sırasında, beni en fazla etkileyen tekniklerden biri oldu. Hem duygu boyutunda, hem de zihinsel boyutta yakaladığım bu etki, beni, okuyacağınız öyküleri yazmak üzere yüreklendirdi. Aslında başlangıçta, Büyü Dükkânı'nın yaşlı satıcısı ile müşterileri arasında geçen pazarlıkların, birbirinden bağımsız öyküleri olarak ortaya çıkan çalışmanın, zaman içinde kendiliğinden, Büyü Dükkânı'nın öyküsüne dönüşmekte olduğunu fark ettim. Başka bir deyişle, Büyü Dükkânı kendi öyküsünü yarattı.

Öykülerimin içindeki karakterlerin ve yaşanan diyalogların, baştan sona kurgusal örüntüler olduğunu, yaşanmış psikodrama sahnelerinden alınmadığını, psikoterapi ve gizlilik ilkeleri adına özellikle belirtmek isterim. Öykülerimi yazarken, Büyü Dükkânı tekniğinin temel prensiplerine sadık kalma sorumluluğu ile bir fantezi dünyasını özgürce kurgulamanın keyfini bir arada yaşadım.

Bütün bu açıklamaların, kitabın teknik bir içeriğe sahip olduğu izlenimi yaratmasını ve özellikle psikodramanın yabancısı olan okurları ürkütmesini istemiyorum. Tam tersine bu kitap, mesleki iddialardan uzak durularak yazılmış; yazarı ve okuyucuyu, içlerindeki oyun dünyalarının rengârenk kıyılarında buluşturmayı amaçlayan bir öykü denemesidir.

Ağustos 1998

OKUYUCUYA TEŞEKKÜR

Bir kitabı yazan yazarı, yaşatan ise okuyucusudur. Yazarın gücü, son noktayı koyduğu yerde biter. Kalemini bırakır, ışığını söndürür ve arkasına yaslanarak beklemeye başlar. Beklediği şey, o ana kadar kendi öznel dünyasının kıvrımlarından akıp gelen sözlerin, başka insanların öznel dünyalarına ulaşabilmesi, başka başka yaşam deneyimleri içinde yerini bulabilmesidir. Bu aynı zamanda, bir dönüşüm yolculuğudur da... O noktada, yazdıklarınız size ait olmaktan çıkmaya başlamıştır. Onları, iki karton kapağın arasında donup kalmaktan kurtaracak ve soluk aldıracak okuyucuya emanet etmişizdir umutla. Artık yolculuk başlamıştır. Kim bilir o satırlar, hangi duraklarda kimlerle buluşacaklardır.

Büyü Dükkânı, yıllar önce çıktığı bu yolculuğu, sayısı her geçen gün artan yol arkadaşlarıyla sürdürmeye devam ediyor. İlk baskıdan bu yana geçen on yıl içinde ulaştığı binlerce okurun yüreklerinde taşınarak bugünlere erişti. Kitabı yazarken aldığım hazdan kat kat fazlasını okurlarım, benden esirgemedikleri duygu ve izlenimleriyle bana yaşattılar. *Büyü Dükkânı,* kimi zaman okuruna dost bir başucu kitabı, kimi zaman özel günlerde çokça alınıp dağıtılan bir gönül armağanı, kimi zaman sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerine önerdiği ya da birlikte okudukları bir kendini geliştirme kitabı, kimi zaman da meslektaşlarım tarafından çeşitli amaçlarla kullanılan bir kaynak oldu. Bunun da ötesinde, zaman zaman kitaptaki öy-

külerin, kitabın dışına taşarak tek başlarına çeşitli ortamlarda yayınlandığına, birbirini tanıyan ya da tanımayan kişiler arasında paylaşıldığına tanık oluyorum. Büyü Dükkânı öykülerinin böyle geniş bir yelpazede yaşam bulması, benim için büyük mutluluk kaynağıdır.

Bu kitabı sevip, sahiplenen ve yaşatan okuyucuya sonsuz teşekkürler...

Eylül 2008

BÜYÜ DÜKKÂNI

Uzak diyarlardan birindeki bir ülkede, yemyeşil tepelerin arasında, kışın bembeyaz bir kar örtüsü ile baharda da rengârenk kır çiçekleri ile kaplı bir vadi vardı. Ortasından küçük bir derenin geçtiği bu vadi "Büyü Vadisi" olarak anılırdı. Ona bu adı veren ise vadideki ilginç dükkân ile bu dükkânda yaşananlardı. Ünü ülkenin dört bir yanına yayılmış olan dükkânın adı "Büyü Dükkânı" idi.

Büyü Dükkânı'nın sahibi, ak saçlı, ak sakallı bir ihtiyardı. Burası, aynı zamanda onun yaşadığı yer olduğu için dükkânın dışarıdan görüntüsü bir evden farksızdı. Dört tarafında da yeşil çerçeveli pencerelerin olduğu, tek katlı, asırlık ahşap bir binaydı bu. Ön cephesi güneye bakan Büyü Dükkânı'na, üç basamaklı bir verandadan giriliyordu. Kapının sağında ve solunda birer pencere bulunuyordu. İçeri girer girmez, ilginç eşyalarla donanmış oldukça geniş bir oda ile karşılaşıyordunuz. Büyük bir kütüphane, üzerlerinde çok sayıda eşyanın bulunduğu raflar, masa ve konsollar dükkânın dört bir tarafını kaplıyordu. Ancak bu kalabalık görüntü içinde çok etkileyici bir düzen göze çarpıyordu. Bütün eşyalar, belli bir estetik içinde duruyor ve bu estetik hiçbir zaman bozulmuyordu.

Büyü Dükkânı'nı çevreleyen pencereler, içerdeyken bile günün aydınlığına ve vadinin güzelliğine hâkim olmanıza izin veriyordu. Dükkânın içinde, arka taraftaki bölmeye açılan bir kapı vardı. Bu bölmede mutfak, banyo ve yatak odası bulunuyordu. Dükkâna gelen müşteriler, arka tarafa açılan kapıyı daima kapalı görürlerdi.

Her insanın, yaşamında çok istediği ancak sahip olamadığı bir şeyler vardır. Ya da sahip olup kaybettiği şeyler... Bazen de sahip olduğu ancak kurtulmak istediği şeyler... İşte bütün bunlar, o ülkede yaşayan insanların bir kısmı için Büyü Dükkânı'na gelme nedeniydi. Bu dükkânda isteklerinizi sınırlamak zorunda değildiniz. Müşteriler, hayal edebildikleri her şeyi isteme ve alma hakkına sahiptiler; tabii bedelini ödedikleri takdirde. Her yerde olduğu gibi bu dükkânda da almak istediğiniz şeyin bir bedeli vardı. Bu bedelin ne olacağı, dükkân sahibi ile yaptığınız pazarlık sırasında ortaya çıkardı. Ancak Büyü Dükkânı'nda maddi bedellerin hiçbir hükmü yoktu. Bazı müşteriler, bir şeye sahip olmak için ödenebilecek tek bedelin para olabileceği düşüncesiyle, cepleri kabarık gelirlerdi. Oysa burada yapılan pazarlıklar, günlük yaşamdakilerden biraz farklı olur ve pek çok müşteriyi şaşırtırdı.

Dükkân sahibi yaşlı adam, her sabah gün ağarırken kalkar, kendine büyük bir fincan kahve yapar ve bir insanın isteyebileceği her şeyin var olduğu dükkânıyla gurur duyarak kahvesini yudumlardı. Kahvenin ardından gelen zevkli bir kahvaltıdan sonra da pencerelerinin perdelerini sonuna kadar açarak, sallanan koltuğuna oturur ve içeri dolan gün ışığının yardımıyla okumaya başlardı. Büyü Dükkânı'nda satıcı olmak bilgelik isterdi. O güne kadar, dükkâna gelen hiçbir müşteriyi geri çevirmemişti dükkân sahibi. Herkes çok iste-

diği bir şeye sahip olmak uğruna onca yolu göze alarak gelir ve mutlaka alabileceği en iyi şeyi almış olarak çıkardı. Ama genellikle aldığı şey, istediği şeyden çok farklı olurdu...

Yaşlı adam ara sıra, okuduğu kitaptan başını kaldırır, yolu gören pencereye göz atardı. Eğer bir müşteri geliyorsa, onu ta uzaktan yakalayıp, dükkâna yaklaşana kadar izlemeyi severdi. Bu süre içinde, müşterisine ruhsal olarak eşlik ettiğini hisseder ve aynı zamanda zihnini onunla yapacağı pazarlığa hazırlamak için boşaltırdı.

O sabah dışarı baktığında, yağan karın yolu iyice kapattığını gördü. Bu havada gelen giden olmaz diye düşünüp, hüzünlendi. Büyü Dükkânı, hemen her gün bir müşteri ağırlardı. Ancak yılda birkaç kere de olsa kimsenin uğramadığı günler olurdu. Yaşlı adam, o günün de bunlardan biri olmasından korktu. Nedense ıssızlık içini ürpertmişti. Tam o sırada, uzakta bir karaltı gördü. Kar beyazının kamaştırdığı gözlerini kısarak tekrar baktığında, bunun yaklaşmakta olan bir insan olduğunu anladı. İçini bir sevinç kaplamıştı. Gidip sobasına bir odun attı ve kapının sol tarafındaki pencereye bakan sallanan koltuğuna oturup, müşterisini beklemeye koyuldu. Kış mevsiminin bu soğuk gününde epeyce üşümüş, yorgun düşmüş olmalıydı. Kapının önüne gelinceye kadar, gözlerini hiç ayırmadan izledi onu. İyice kulak kabarttı. Üç basamakla çıkılan ahşap zeminli verandadaki ayak seslerini ve onlara eşlik eden gıcırtıyı duymaktan çok hoşlanırdı. Beklediği kişinin ayak sesleri ikinci basamakta kesildi. Müşteri çalmadan kapıyı açmamayı ilke edinmişti yaşlı adam. Çünkü çoğu kişi o kapının önünde durup bir kez daha düşünürdü. Kapıyı çalmaktan vazgeçip dönenler az da olsa olmuştu. O gün de aynı şeyi yaptı. Sonunda kapı çalındı. Açtığında, kar-

şısında soğuktan kızarmış elleri ile atkısını çıkarmaya çalışan bir erkek gördü.

"İyi sabahlar, girebilir miyim?" diye sordu müşteri.

Dükkân sahibi, müşterisini içeri aldıktan sonra, ısınması için ona bir fincan kahve ikram etti. Sessizce kahvesini içerken etrafı seyreden adam, karşısında oturan yaşlı satıcının, ikna edilmesi çok da güç olmayan biri olduğunu düşünmüştü. Herhalde müşterisinin duygularını anlar, onun haklı isteğini geri çevirmezdi. Acaba Büyü Dükkânı'ndan çıkarken istediği gibi bir alışveriş yapmış olacak mıydı? Bir süre nasıl söze başlayacağını bilemedi. Belki de dükkân sahibinin bir şeyler söylemesi gerekirdi. Ancak, karşısında, sabırlı bir ifade ile müşterisinin gözlerinin içine bakarak oturan satıcının, alışverişi başlatmaya niyetli olmadığını anladı. Bu sabırlı bekleyiş, onda hem cesaret, hem de yumuşak bir baskı yaratmıştı. Anlaşılan, başlangıç sözleri kendisinden bekleniyordu. Sonunda, fazla düşünmeden aklından ilk geçeni söyleyiverdi.

"Ününüzü duyunca çok uzaklardan kalkıp geldim buraya. İstediğim şeyi, bir tek sizin dükkânınızda bulabileceğimi söylediler. Karşılığında ne isterseniz vermeye hazırım."

"İstediğiniz şeyin ne olduğunu öğrenebilir miyim?"

"Bakın, ben elli beş yaşındayım. Yani yolun yarısını geçeli çok oldu. Söylemeye dilim varmıyor ama yolun sonuna yaklaştım galiba. Bu gerçeğe tahammülüm yok. Ben bugüne kadar olan hayatımı geri istiyorum. Mümkün mü?"

"Elbette mümkün. Biliyorsunuz, dükkânımda her şey mevcut. Ancak tam olarak ne istediğinizi anlayabilmem için, bana geri istediğiniz hayatınızı biraz anlatabilir misiniz?"

Dükkân sahibinin sorduğu soru, müşteriyi iç dünyasına döndürmüştü. Gözünün önünden geçen sahnelerin kendi yaşamına ait olduğunu kabul etmek için kendini zorluyordu. Bütün görüntüler, bir kargaşa ve telaş içinde birbirlerine karışarak geçip gittiler ve geride yalnızca ıssız bir hüzün bıraktılar. Hüznünün yüzüne yansımasına engel olamayan müşteri, yaşlı satıcının karşısında ancak şunları söyleyebildi:

"Geçmiş yaşamımda birçok hata yaptım... Bunlar için pişmanlık duyuyorum. Yanlış kararlar verdim, kayıplara uğradım. Zamanı hovardaca harcadım. Bir gün bir de baktım ki hayat yanımdan geçip gidiyor. Paniğe kapıldım ve bir çare aramaya başladım. Dostlarımla konuşmayı denedim. Beni teselli edip derdimi unutturmaya çalışanlar da oldu, yardım etmeye çalışanlar da. Ama hiçbiri kâr etmedi. Kendimi çok mutsuz hissediyordum. Derken bir gün birisi bana sizden ve Büyü Dükkânı'ndan söz etti. Bunu duyar duymaz sanki içimde bir ışık yandı. Büyük bir umutla hemen yollara düşüp size geldim. Kendimi çok çaresiz hissediyorum. Lütfen elli beş yılımı bana geri verin."

"Yani siz pişmanlık duyduğunuz hayatınızı yeniden yaşamak mı istiyorsunuz?"

"Hayır, elbette hayır! Söylemek istediğim bu değil. Ben yalnızca kaybettiğim yıllarımı geri istiyorum. Eğer bir şansım daha olursa aynı hataları tekrarlamayacağım."

"Anlıyorum. Bunu çok istiyor olmalısınız."

" Evet, hem de her şeyimi verecek kadar."

"Pekâlâ, benim size vereceğim elli beş yılın karşılığında siz bana ne verebilirsiniz?"

"Ne isterseniz..."

"Sanki bunun için her şeyden vazgeçmeye hazır gibisiniz."

"Hiç kuşkunuz olmasın. Şu anda sahip olduğum her şeyden vazgeçebilirim. Yeter ki geride bıraktığım yıllarımı bana geri verin."

Yaşlı adam ellerini sakallarında dolaştırırken, kendini sallanan koltuğunun devinimlerine bırakmıştı. Bir süre düşündü. Müşterisinin, sabırsızlıkla pazarlığın bitmesini beklediğinden emindi. Büyü Dükkânı'na gelen kişiler, genellikle bir an önce istediklerini alıp gitmek için acele ederlerdi. Bu nedenle, yaşlı adam pazarlığın başındaki düşünce yolculuklarında yalnız kalırdı. Şu anda da sessizliğin, yalnızca kendi işine yaradığını biliyordu. Koltuğu ile birlikte öne doğru eğilerek müşterisinin gözlerinin içine baktı ve ağır ağır konuşmaya başladı:

"Beyefendi, her ne kadar siz elli beş yıl karşılığında bana her şeyinizi vermeye hazır olsanız da ben sizden bir tek şey isteyeceğim."

Müşteri sevinç içinde atıldı:

"Dileyin benden ne dilerseniz!"

"Belleğinizi..."

"Anlayamadım?"

"Belleğinizi dedim. Elli beş yılın yaşantısını içinde barındıran belleğinizi istiyorum."

"Ah! Evet anladım. İlginç bir bedel... Kabul ediyorum. Tamam, alın belleğimi."

"Emin misiniz?"

"Neden olmayayım? Elli beş yıl kazanacağım."

"Belleğinizi, içindeki her şeyle birlikte bu dükkânda bırakıp gideceksiniz. Elli beş yılın tek bir anını bile hatırlamayacaksınız. Buraya neden geldiğinizi bile..."

"Daha iyi ya! Her şeye yeniden başlayacağım. Zaten geçmişi hatırlamak istemiyorum ki!"

"O halde, korkarım elli beş yıl sonra buraya tekrar gelirsiniz. Tabii o zaman benim yerime, bir başkası size yardımcı olur."

"Hayır, hayır... Emin olun ki şu dakika belleğimi size bırakıp elli beş yılımı geri alacağım ve dükkânınızı, bir daha dönmemek üzere terk edeceğim. Ve yine söz veriyorum ki şu ana kadar yaptığım hataların hiçbirini tekrar etmeyeceğim."

"İsterseniz başka sözler vermeyin. Çünkü az sonra belleğinizle birlikte bütün hepsini burada bırakıp gideceksiniz."

Yaşlı adamın son sözleri, müşterinin duraklamasına neden olmuştu. Bu sözlerin anlamını kavrayabilmek için birkaç saniye düşünmek zorunda kaldı.

"Nasıl yani? Buradan çıktığımda hiçbir şey hatırlamayacak mıyım? Sizinle konuştuklarımızı bile mi?"

"..."

"Yani hiçbir şeyi mi? Buraya neden geldiğimi, sizin kim olduğunuzu ve hatta..."

"Ne yazık ki!"

Yaşlı adam, şu anda pazarlığın sonuna geldiklerini hissediyordu. Karşısında oturan müşterinin yüzünde gördüğü aydınlanma, pazarlık sahnelerinin en hoşlandığı görüntüsüydü. Son sözleri müşterisinin söylemesini istediği için bir süre sükûnet içinde bekledi. Bu sefer ki sessizlik onun da işine yarıyor olmalıydı. Müşterinin aydınlanan yüzünün ortasında parlayan gözbebekleri, yaşlı satıcı için sessizliğin içinden çıkacak sesli bir coşkunun habercisi gibiydi. Gerçekten de konuşmaya başlayan müşterisi onu yanıltmadı:

"Sanırım ne demek istediğinizi şimdi anlıyorum. Eğer elli beş yılın bedeli bu ise pes ediyorum. Belleğimden vazgeçemem. Bu neye benziyor biliyor musunuz? Bir kadının, çok istediği bir tokayı, saçları karşılığında satın almasına... Çok ilginç bir insansınız. Bana, Büyü Dükkânı'ndan almak istedi-

ğimden çok farklı bir şeyle çıkacağımı söylemişlerdi de inanmamıştım. Ben, bugüne kadarki yaşamımı almak için gelmiştim, ancak bugünden sonraki yaşamımı alıp gidiyorum. Size teşekkür ederim."

"Bir şey değil. Güzel bir pazarlıktı. Hoşça kalın."

Yaşlı adam, müşterisini gözden kaybolana dek gülümseyerek izlerken, aklından Santayana'nın bir sözü geçiyordu:

"Geçmişi hatırlamayanlar, onu bir kez daha yaşamak zorunda kalırlar."

MÜZİK KUTUSU

Yaşlı adam güne neşeli başlamıştı. Birkaç gündür havalar da güzel gidiyor, güneş yeryüzüne daha cömert davranıyordu. Büyü Vadisi'ndeki karlar yavaş yavaş eriyordu. Pencereyi açınca, içeri dolan temiz havanın yarattığı tatlı baş dönmesiyle hafifçe sendeleyerek, müzik köşesine gitti. Dükkânın bir köşesinde, üzerinde envai çeşit müzik kutularının olduğu bir konsol duruyordu. İçlerinden en çok küçük porselen toplarla kaplı olanını severdi. Topların birbirine, arka arkaya ve belli zaman aralıkları içinde dokunması ile ortaya çıkan tını, eşsiz bir melodiye dönüşüyordu. Bu kutuyu yapan kişinin elleriyle yüreği arasındaki uyum, yaşlı adamı her defasında derin bir saygı titreşimiyle sarsardı. Zarafet, zekâ ve dengeyi şaşırtıcı biçimde bir araya getiren bu eser, kim bilir hangi ellerin ürünüydü. Acaba bu düzeneği oluşturmadan önce kaç deneme yapmıştı? O denemeler de hâlâ duruyor muydu? Yoksa bir defada ortaya çıkan ve sonuçtan emin bir kendine güven eseri miydi bu? Kutunun anahtarını sonuna kadar çevirdikten sonra, onu yerine koydu; koltuğuna oturdu ve ken-

dini, duyduğu seslerin büyülü yolculuğuna bıraktı. Küçük porselen toplardan duyulan en son tını, en sevdiği tınıydı. Melodi giderek yavaşlıyor, seslerin arası açılıyor, çıkan titreşimler daha net duyuluyor ve bitiyormuş gibi olurken, hafif bir gecikmeyle en son tını geliyordu. Bu son tınıyla birlikte, zihninin ne kadar berrak olduğunu fark etti yaşlı adam.

Koltuğundan kalkıp kitaplığına gitti ve raftan çok sevdiği bir el yazmasını alıp, tekrar oturdu. Kitabın içindeki minyatürleri incelemeye dalmıştı ki çok hassas olan kulakları, uzaktan yaklaşan ayak seslerini duydu. Sevinçli bir heyecanla başını kaldırıp pencereye baktı. Çevik adımlarla yürüyen genç erkeğin hızı, yaşlı adamda hafif bir telaş yarattı. Müşterisini izlerken, bir yandan da zihinsel hazırlığını yapmaya çalışıyor; ancak zihni, delikanlının hızına ayak uydurmakta güçlük çekiyordu. Böyle durumlarda çareyi birkaç saniye için gözlerini kapatmakta ve derin bir nefes almakta bulurdu. Nefesinin, kuvvetli bir rüzgâr gibi kafasının içini temizlediğini hayal ederdi. Aldığı nefesi bıraktığında ise sanki rüzgâr çekiliyor ve zihni sükûnete kavuşuyordu. Yaşlı satıcı, bu küçük nefes oyunundan sonra tekrar kulak kabarttı. Müşterinin verandadaki ayak sesleri ile kapıyı çalışı arasında, hiç duraksama olmamıştı. Ancak kendisi, kapıyı açmak konusunda o kadar hızlı değildi.

Kapıyı açıp dışarı baktığında, genç adamın geri dönmüş. merdivenlerden inmek üzere olduğunu gördü. Şaşkınlık içinde;

"Vaz mı geçtiniz?" diye sordu.

İlk basamakta durarak, dükkân sahibinin gözlerine, birkaç

saniye hiçbir şey söylemeden bakan genç adam, sıkıntılı bir ses tonuyla,

"Ben sizi rahatsız ettim. Çözümsüz bir durum için vaktinizi almak istemiyorum. En iyisi geri dönmek galiba," dedi ve arkasını dönerek basamakları inmeye devam etti.

"Tabii siz bilirsiniz ama belki de doğru adrestesinizdir. Bunu ne siz, ne de ben, şimdiden kestirebiliriz."

Yaşlı satıcının sözleri, onun bir kez daha duraksamasına neden olmuştu. Aklının karmakarışık olduğu her halinden anlaşılıyordu. Bu kez başını yerden kaldırmadan konuştu:

"Bilemiyorum. Ne yapmam gerektiğini bilemiyorum..."

"Isterseniz, bir müddet daha düşünebilirsiniz. Büyü Dükkânı'nın kapısını çalmakla, içeri girmek ayrı ayrı kararlar gerektirir. Siz ilk kararınızı vererek kapıyı çaldınız ve bu davranışınız size Büyü Dükkânı'nın kapısını açtırdı; şimdi sıra ikinci kararınızda. Sanırım bu kapının hangi tarafını tercih edeceğinize iki dakika içinde karar verebilirsiniz. Kapıyı, siz ikinci kararınızı verene dek açık bırakacağım."

"Bu süreyi biraz daha uzun tutamaz mısınız?"

Yaşlı adam bu soruya, yüzüne yayılan sıcak bir gülümsemeyle karşılık verdi:

"Pazarlık yapmayı seviyorsunuz. Ama maalesef Büyü Dükkânı'nın pazarlıkları içeride başlar. Müşterim olmaya ka-

rar verip içeri girdiğinizde, sizinle seve seve pazarlığa otururum. İsterseniz şimdi sizi iki dakika için yalnız bırakayım."

Dükkân sahibi, kapıyı aralık bırakıp içeri girdikten sonra, koltuğuna doğru ağır adımlarla yürüdü. El yazması kitabın kopuk sayfalarından biri yere düşmüştü. Sayfayı yerden alıp doğrulduğunda, genç adamın kapıdan içeri girdiğini ve kapıyı kapattığını gördü. Sevincini gizlemeyen coşkulu bir ifadeyle müşterisine yer gösterdi.

Meraklı gözlerle etrafına kısa bir göz attıktan sonra kendisine gösterilen koltuğa oturan genç müşteri, hemen konuşmaya başladı:

"Burası ilginç bir yer. İnsana hem huzur, hem de huzursuzluk veriyor."

"Size nelerin huzur, nelerin huzursuzluk verdiğini öğrenebilir miyim?" diye sorarak konuşmayı sürdürdü yaşlı adam.

Müşteri, kendisine sorulan soruya cevap verebilmek için dikkatle çevresini incelemeye koyuldu. Az önce yaşadığı gelgitli ruh halinden yavaş yavaş kurtulmaya başlamış ve kaygısı biraz olsun azalmıştı. Artık kendisini daha net ifade edebileceğini hissediyordu.

"Siz huzur veriyorsunuz. İçerideki bu tatlı sıcaklık huzur veriyor. Bazı eşyalar da öyle... Örneğin, şu eski soba... Sonra şu tavandan sarkan gaz lambası... Belki duvarda asılı duran şu resim de... Ama raflardaki ne olduğunu anlayamadığım

garip eşyalar, kitaplığınızdaki kitaplar, antika saatler... Bütün bunlar, biraz huzursuzluk yaratıyor bende."

"Acaba şu anda hangisi ağır basıyor?"

"Anlayamadım?"

"Huzur mu, huzursuzluk mu?"

"Ah evet! Bilemiyorum. Bunu da bilemiyorum. Şu sıralar hep ikilemler içindeyim. Buraya geliş nedenim de bu aslında. Az önce bana, 'hangisi ağır basıyor' diye sorduğunuzda aklımdan geçenleri okuduğunuzu sandım. Benim size geliş nedenim, içinde bulunduğum ikilemden kurtulmak içindi. Bana yardımcı olabilir misiniz bilemiyorum. Zor durumdayım."

"Isterseniz pazarlığımıza başlayabiliriz."

"Pekâlâ başlayalım. Ben evli bir erkeğim. Sekiz yaşında bir çocuğum var ve başka bir kadına âşık oldum. Daha doğrusu, hayallerimde daima olan, ama gerçek dünyada var olmadığını sandığım bir insanı buldum. Ne yapacağımı bilemiyorum. Onu deliler gibi sevdiğimi hissediyorum. Kaybetmek istemiyorum. Karımla zaten mutlu değildim, artık hiç değilim. Ama bir çocuğum var ve ona karşı sorumluluk hissediyorum. Onsuz yapamam, onu bırakamam. Ne yapacağımı bilemiyorum. Bir karar vermek zorundayım. Büyü Dükkânı'na gelmemi önerdiler. O kadar acı çekiyorum ki hiç düşünmeden yola çıktım. Son çare olarak buraya geldim."

"Geldiğinize sevindim. Acaba Büyü Dükkânı'ndan ne istediğinizi öğrenebilir miyim?"

"Ben bu ikilemden kurtulmak istiyorum."

"Başka ikilemler de yaşıyor musunuz?"

"Ne gibi?"

"Örneğin, aynı anda iki yerde birden olma isteği gibi... Ya da Büyü Dükkânı'na müşteri olmak ya da olmamak gibi..."

"Evet. Galiba ikilemler içinde boğulmak üzereyim. Şimdi daha iyi görebiliyorum ve bir an önce bundan kurtulmam gerektiğine inanmaya başladım."

"Büyü Dükkânı'ndan istediğiniz de bu öyle mi?"

"Evet, sizden bu konuda yardım bekliyorum."

Büyü Dükkânı'ndan istediği şeyin ne olduğunu söylemek, genç adamı oldukça rahatlatmıştı. Ancak konuşmanın başından bu yana satıcının ilk kez duraksadığını ve kaşlarını hafifçe yukarı kaldırdığını görmek, onda yeniden bir gerginlik yarattı. Nitekim yaşlı adamdan duydukları, onu hiç de hoşnut etmeyecekti:

"Ne kadar zor durumda olduğunuzu anlıyorum. Çok üzgünüm ama Büyü Dükkânı'ndan 'yardım' alamazsınız."

"Ama nasıl olur? Bana burada her şeyin bulunduğunu söylemişlerdi."

"Şöyle izah edeyim: Büyü Dükkânı'ndan alacağınız şeyler artık sizin olur ve yaşam boyu sizinle kalır. 'Yardım', buradan alabileceğiniz bir şey değildir. Çünkü yardım, geçici olarak başkalarından aldığınız ve hiçbir zaman size ait olamayan bir şeydir. Ama bu ikilemden kurtulmanıza yardım edecek, şu anda sahip olmadığınız bir şeyi buradan isteyebilirsiniz."

Genç müşteri, duyduklarından hiçbir şey anlamamıştı. Büyü Dükkânı'ndan başka ne isteyebilirdi ki?

"Kafamı karıştırdınız; ben işin içinden çıkamayacağım," diye devam etti.

"Öyleyse size bir soru sorayım: Kıyma makinesinin satıldığı dükkânda kıyma da satılır mı?"

"Hayır, ama ne ilgisi var?"

"İşte Büyü Dükkânı, kıyma makinesinin satıldığı dükkândır. Bir kez aldıktan sonra, istediğiniz kadar kıyma yaparsınız. Ancak istediğiniz yalnızca kıyma ise kasaba gitmeniz gerekir."

"Yani ben sizden kıyma istiyorum ama siz bana ancak kıyma makinesi verebilirsiniz. Peki, ama neden? Belki benim yalnızca kıymaya ihtiyacım vardır..."

"Dedim ya, o zaman kasap dükkânına gideceksiniz. Benim amacım, müşterilerimi bu dükkâna bağlamak değildir. Diğer satıcılardan biraz farklıyım galiba. Ben müşterimi, buradan alabileceği en iyi şeyle göndermek isterim ki, bir daha geri gelmek zorunda kalmasın. Müşterilerimin beni ikinci kez

ziyaret etmesi, benim çok iyi bir satıcı olmadığımı gösterir. Eğer ben kıyma satacak olsaydım, siz buranın devamlı müşterisi olacaktınız. Yani her ikileminizde buraya koşacaktınız. Bunu da hiç tercih etmem doğrusu. Ayrıca, Büyü Dükkânı'na ulaşmanın çok kolay bir şey olduğunu sanmıyorum."

"Çok haklısınız. Az yorulmadım buraya gelene kadar. Bir dolu da zorlukla karşılaştım. Bunu sık sık tekrar edebileceğimi sanmıyorum. Peki, şimdi benim sizden ne istemem gerekiyor?"

"İsterseniz bir adım daha atalım. Bu ikilemden kurtulmak için, sizin bir şeye ihtiyacınız olmalı. İşte Büyü Dükkânı'ndan isteyebileceğiniz şey budur. Kısacası, sizde olmadığını düşündüğünüz ve karşılığında bir bedel ödemeyi göze alacağınız her şey olabilir buradan isteyeceğiniz."

"Ama ben neye ihtiyacım olduğunu görebilecek durumda değilim ki!"

"Pekâlâ, ben size yardımcı olayım. Diyelim ki, elinizde iki tane bilet var. Aynı gün ve saatte, aynı limandan farklı ülkelere kalkan iki ayrı geminin biletleri bunlar. Biletlerin tarihini değiştirme şansınız maalesef yok. Her iki ülke de sizin için çok cazip. Her ikisini de görmek istiyorsunuz ve ikilem içindesiniz. Ne yaparsanız bu ikilemden kurtulursunuz?"

"Ne yaparsam kurtulurum? Tabii ki bir tercih... Bir tercih yapmam gerekir."

"Birini tercih etmeniz, diğerinden vazgeçmeniz anlamına gelir, öyle değil mi?"

"Evet çok zor ama, başka yolu yok."

"Bu örnek size yardımcı oluyor mu?"

"Evet biliyorum. Bir tercih yapmak zorundayım ama bir türlü buna cesaret edemiyorum."

"Belki de ihtiyaç duyduğunuz şey budur ne dersiniz?"

"Hangisi?"

"Söylediniz ya; cesaret..."

"Çok doğru... Mükemmel! Tabii ya... Benim cesarete ihtiyacım var. Eğer cesaretim olsaydı, bu çaresizliğe düşmezdim. Haklısınız. Sizden cesaret istemem gerekiyor."

"Nasıl oldu da bunu şimdiye kadar düşünemedim" diye kendine kızdı genç adam. İçine düştüğü bu çıkmazdan onu kurtaracak olan tek şey cesaretti. Büyü Dükkânı'ndan cesaret almadan gitmemesi gerekiyordu. Karşılığında ne olursa olsun vermeli ve şu sıralarda en fazla ihtiyaç duyduğu şey olan cesareti almalıydı. Yaşlı satıcının sorusu, onu pazarlığa geri döndürdü.

"Diyelim ki Büyü Dükkânı'ndan cesaret aldınız ve çıktınız. Bunu nasıl kullanmayı düşünüyorsunuz?"

"Cesareti mi? Kuşkusuz buradan alacağım cesaret, beni sevdiğim kadına götürecektir. Her şeyi bırakacağım ve kendimi onun kollarına atacağım."

"Yani karınızdan ve çocuğunuzdan vazgeçeceksiniz."

"Hayır asla! Çocuğumdan vazgeçemem. Ben bunu söylemek istemedim."

"Yanılmıyorsam, söze başladığınızda, birini tercih etmenizin diğerinden vazgeçmek anlamına geldiğini söylemiştiniz."

"Evet. Çünkü boşanırsam, çocuğumu kaybederim. Boşanmazsam da çok sevdiğim kadını kaybedeceğim."

"Çocuğunuzu kaybetmeyi göze alamadığınıza göre, buradan alacağınız cesareti, belki de o çok sevdiğiniz kadından vazgeçmek için kullanırsınız."

"Haksızlık bu! Neden böyle olmak zorunda? Tanrım ben bir çıkmazdayım... Ama galiba haklısınız; asıl bunu yapabilmek için cesarete ihtiyacım var."

Genç adam, bunları söylerken, topuğunu güçlü bir biçimde yere vurarak ayağa kalkmış ve sonra tekrar oturmuştu. Başını ellerinin arasına alarak gözlerini yere dikti.

"Lütfen sakin olun. Cesareti ne şekilde kullanacağınıza karar verecek olan ben değilim. Eğer buradan cesaret alırsanız, onu istediğiniz gibi kullanma hakkına sahipsiniz. Ben yalnızca, bir seçeneğiniz daha olduğunu söyleme gereğini duydum."

"Ama benim daima uzak durduğum bir seçeneği önüme koydunuz. Evet bunu yapmaktan kaçtım bugüne kadar. Çünkü onu kaybetmek beni çok korkutuyor."

"Böylece pazarlığımız sırasında sizden isteyeceğim bedel de kendiliğinden ortaya çıkmış oldu."

"Nedir o öğrenebilir miyim?"

"Ben size cesaret vereceğim, siz de bana kaybetme korkunuzu vereceksiniz."

"Korkumu mu vereceğim? Harika bir şey bu! Ben zaten bu korkum yüzünden hiçbir şey yapamıyorum. Korkunun olduğu yerde cesaretin ne hükmü olur ki? Seve seve ödeyeceğim bir bedel bu."

"Yalnız şunu hatırlatmalıyım ki, kaybetme korkunuzu Büyü Dükkânı'na bıraktığınız anda, artık hiçbir şeyi kaybetmekten korkmayacaksınız ve risklere atılacaksınız. Buna hazır mısınız?"

"Muhteşem! Gerçekten muhteşem! Kaybetme korkusundan kurtulursam hedeflerime daha çabuk ulaşırım. Tüm hayallerimi gerçekleştirebilirim. Cesaretimi özgürce kullanırım. Tercihlerimi çok daha kolay yaparım, değil mi?"

"Evet. Kaybetme korkunuz olmadan yaşamak, muhakkak hayatınızda önemli değişiklikler yapmanızı sağlayacaktır. Ama kaybetme korkusundan kurtulmanız, ne yazık ki kaybetmenize engel değil."

"Yani?"

"Yani sizden kaybetme korkunuzu alacağım ama kaybetmeme garantisi veremeyeceğim. Kaybetme riski de kaybet-

menin acısı da yine sizde kalacak. Bunları yaşamınız boyunca taşımaya devam edeceksiniz. Korkunun hiç olmadığı yerde genellikle tedbir de yoktur. Kayıpların üstesinden gelip gelemeyeceğinizi hesaplamadan, cesaretinizi son noktasına kadar kullanabilir ve hedeflerinizi gerçekleştirmek uğruna önünüze çıkan bütün risklere atılabilirsiniz. Ancak unutmamalıyız ki, tedbirsiz alınan risklerin çoğu, arkasından bazı kayıplar getirir. İşte bu yüzden, sık sık kaybetmenin acısıyla baş başa kalabilirsiniz. Söylediğim gibi, Büyü Dükkânı'ndan istediğiniz cesaretin karşılığında, yalnızca kaybetme korkunuzu burada bırakabileceksiniz. Kaybetmenin acısını değil... Biliyorsunuz, korku ile acı bambaşka duygulardır."

Müşterinin iç dünyasında kabaran coşku dalgaları, bu sözlerden sonra aniden kesilmişti. Cesaretin bedelinin bu kadar karmâşık hesaplar gerektireceğini bilemezdi. Cesaret, kaybetme korkusu, tedbir, kaybetme riski, kaybetmenin acısı... Hesaba katılması gereken ne kadar çok şey vardı.

"Ben işin bu tarafını hiç düşünmemiştim" dedi.

"Sanırım şimdi düşünmek için fırsatınız var" diye karşılık verdi satıcı.

Genç adam, sıkıntılı bir tavırla yerinden kalkarak, pencereye yöneldi. Orada durup, vadiyi seyre daldı. Dükkân sahibi, hem genç adamı izliyor, hem de bu pazarlığın onu ne kadar zorladığını düşünüyordu. Kim bilir şu anda müşterisinin beyninde ne şiddetli mücadeleler oluyordu. Yaşlı belleğinin, onu gençlik yıllarına götürdüğünü farketti. Tozu dumana katan dörtnala duyguların, iç dünyasını nasıl da bir savaş alanına çevirdiğini anımsadı. Bu savaşlara kumandan

dayandırmak mümkün değildi. Tüm kumandanları yutan savaşlardı bunlar. Herhalde savaş ateşinin tek hayali, zafer meşalesinin alevine dönüşmek olsa gerektir. Zafer meşalesi ise ancak savaştan arta kalan, yakılıp yıkılmış savaş alanını aydınlatır. Ne yazık ki savaşlardan sonra görüp görebileceğiniz tek şey budur. Ve anlarsınız ki, savaşta önemli olan savaşma gücünüzden çok, acıya dayanma gücünüzdür.

Yaşlı adam, tam bu düşüncelere dalmışken, müşterisinin sesiyle irkildi.

"Orada rahat rahat oturuyorsunuz ve bana ihtiyacım olan cesareti vermiyorsunuz. Elinize ne geçiyor söyler misiniz?"

Tecrübeli satıcı, müşterilerinin pazarlıkta zorlandıklarında gösterdikleri öfkeli davranışlara artık alışmıştı. İlk zamanlar bu, onun altından kolay kalkamadığı bir şeydi ve buna maruz kalmak istemediği için yanlış satışlar yapabiliyordu. Her ne kadar müşteri, bedeli yalnızca kendisinin ödediğini düşünse de iyi bir satıcı olmanın bedeli de hiç hafif değildi.

Ayakta kesik kesik soluyarak dolaşmaya başlayan müşterisinin gözlerini yakalamaya çalışarak şu karşılığı verdi:

"Yanılmıyorsam, size cesaret veremeyeceğimi söylemedim. Bedelini ödediğiniz takdirde, elbette istediğinizi alırsınız. Ama herhalde istediğim bedel, size biraz ağır geldi."

"Ağır geldiği yoktu aslında. İlk söylediğinizde, hemen razı olmuştum vermeye. Siz işimi zorlaştırdınız."

"Ben yalnızca burada bırakacağımız şeyin size nelere mal

olacağını anlatmaya çalıştım. Dedim ya, ben garip bir satıcıyım. Bana gönül rahatlığı ile ödenmeyen hiçbir bedeli kabul edemem."

"Peki, şimdi ne olacak? Bana bir kolaylık göstermelisiniz."

"Acaba istediğim bedeli ödemekte neden bu kadar zorlanıyorsunuz?"

"Neden mi? Neden, neden bilmiyorum. Ben hiçbir şey bilmiyorum. Kaybetme korkumu veremiyorum size. Neden bilmiyorum."

Yaşlı adam, müşterisinin, zihnindeki karanlık bir çıkmaza doğru sürüklendiğini görüyordu. Onu kıvrandıran bu ıstırabı hafifletmek ve yolunu aydınlatacak bir ışık yakmak istedi.

"Sizi bir şeylerden koruduğu için olabilir mi?"

"Beni mi? Bir şeylerden mi koruyor? Nasıl yani? Korkum beni neye karşı koruyor olabilir ki?"

"Belki de sizi zararlardan koruyordur."

Müşteri, bu sözleri duyduktan sonra, gözlerini duvardaki saate dikti ve bir süre öylece durdu. Sonra koltuğuna oturarak kendisini bıraktı, arkasına yaslandı ve bacak bacak üstüne atarak birkaç saniye düşündü. İç dünyasında kendi kendisiyle girdiği mücadelede, işin içinden bir türlü çıkamamış, kaybetme korkusundan tam olarak neden vazgeçemediğini anlayamamıştı. Yaşlı adam, "yalnızca kaybetme korkusunu burada

bırakabileceksiniz, kaybetmenin acısını değil" demişti. Sonra da eklemişti: "Korku ile acı bambaşka duygulardır." Deminden beri kafasının içinde çınlayan bu sözler, korkusunu Büyü Dükkânı'na bırakmasına engel oluyordu. Ama yine de onu çok etkileyen bu sözlerin, kendi yaşamındaki anlamını tam olarak kavrayamıyordu. Sözcüklerin ötesinde bir gerçek olmalıydı onu durduran. İşte satıcının son söyledikleri düğümü çözüyordu. Şimdi her şey yerli yerine oturmaya başlamıştı.

"Evet, galiba doğru söylüyorsunuz. Korkum beni zararlardan koruyor. Aslında ben acıya karşı çok dayanıksızım. Düşünüyorum da, bugüne kadar acılardan hep uzak durmaya çalıştım. Acı ile yüz yüze kalmaya tahammül edemiyorum. Acı çekmeye başladığımda, ya birilerine, ya bir şeylere sığınarak unutmaya çalışıyorum. Belki de bu yüzden, kaybetmeyi göze alamıyorum. Siz, kaybetme korkumu verdiğimde kaybetmenin acısıyla baş başa kalabileceğimi söyleyince o kadar paniğe kapılmışım ki, kafam karmakarışık oldu."

"Korkmayı acı yaşamaya, dolayısıyla da cesarete tercih ettiniz."

"Evet doğru. Cesaret, hayatıma çok fazla risk getirecek. Sık sık ikilem yaşayacağım. Sık sık kaybedip, sık sık acı çekeceğim. Bunun altından kalkamam. Bu kadar güçlü değilim. Ama şu anki ikilemimden kurtulmak için de biraz cesarete ihtiyacım var. Bu ikilem benim için bir işkenceye dönüştü."

"Sanırım bu ikilemi yaratırken kullandığınız cesaret, ikilemden çıkmanız için de size yardımcı olur. Gittiğiniz her diyarda güdülecek bir deve vardır. Hangi diyardaki deveyi

güdeceğinize siz karar vereceksiniz. Yalnız bunu yaparken devenin özelliklerine ve kendi gücünüzün sınırlarına bakmayı unutmayın."

"Yani ille de bir bedel ödemek zorundayım, öyle mi? Şu ana kadar bunu yapmaktan kaçtığım için mi bu ikilemden kurtulamadım? Ama bazı insanlar, ikilem içinde yıllarca yaşayabiliyorlar. Onların hiçbir bedel ödememesi haksızlık değil mi?"

"İkilem içinde yaşamanın da bir bedeli vardır. Bunu ödemeye razıysanız, böyle de yaşayabilirsiniz. Ama siz, bu bedeli ödemekten yorulduğunuz için buraya kadar gelmediniz mi?"

"Evet. Doğrusu böyle yaşamak hiç de kolay değil. Pekâlâ, size bir şey daha soracağım: Eğer korkumun beni risklerden uzak tutması gerekiyorsa, ben neden böyle bir duruma düştüm? Hani korkum beni zararlardan koruyordu?"

"Şöyle düşünün: Otomobil kullanıyorsunuz ve gaza bastıkça hızınız artıyor. Hızdan hem zevk alıyor, hem de biraz ürküyorsunuz. Aldığınız zevk, korkunuzdan baskın olduğu müddetçe gaza basmaya devam edersiniz. Ama diyelim ki yolunuzun üzerinde bir tehlike belirdi. O zaman, korkunuz ön plana çıkar ve gazdan ayağınızı çekersiniz. Sizin sorunuza gelince; tehlikeyi baştan hayal edebilirseniz, korkunuza daha erken kulak verir ve ona göre davranırsınız. Tehlikenin karşınıza çıkmasını beklerseniz, o zaman da korkunuz, ayağınızı gazdan çekmenize yarar. Ama hiç korkunuz yoksa, ayağınızı gazdan çekme şansınız da yoktur."

Bunlar yaşlı adam ve genç müşterisi arasındaki pazarlığın son sözleriydi. Bu sözlerden sonra, sessizce ayağa kalkan ve dükkân sahibinin elini sıkan genç adam, arkasını dönüp kapıya yaklaşırken, cebinden küçük bir kâğıt parçası çıkarıp, sehpanın üzerine bıraktı ve arkasına bakmadan Büyü Dükkânı'ndan çıktı. Her zaman olduğu gibi, gözden kaybolana dek müşterisinin ardından bakan yaşlı adamın zihni, bu kez onun adımlarına ayak uydurmakta güçlük çekmedi. Bunun nedenini ise anlayamadı. Ya kendi zihni hızlanmış, ya da genç adamın adımları yavaşlamıştı. Müşterisini gözden kaybettikten sonra, sehpanın üzerindeki kâğıdı okuyup, el yazması kitabının arasına koydu ve yeniden müzik köşesine gitti. Kâğıtta şunlar yazıyordu:

"Bir insanın akıllı davranması için üç yol vardır: Birincisi iyi düşünmektir. Bu en soylusudur. İkincisi, taklit etmektir. Bu en kolayıdır. Üçüncüsü, denemiş olmaktır. Bu en acısıdır."

Konfüçyüs

GÖZYAŞI

Yaşlı adam, yataktan her zamankinden daha geç ve yorgun kalkmıştı. Genellikle deliksiz bir uyku uyuduğu halde, o gece sık sık uyanmıştı. Herhalde mevsim değişikliği ile ilgili olsa gerek diye düşündü. Oysa iç dünyası kıpır kıpırdı. Baharın ilk sıcak günlerinde yaşanan tatlı bir çelişkiydi bu. İçinden kuş gibi uçmak gelir, ancak yerinden kıpırdadığı anda, bedenindeki ağırlık kendini hatırlatırdı. Kahvesini içmeden önce koltuğunda biraz daha dinlenmek istedi. Açık olan pencereden ılık bir esinti giriyordu içeri. Yola bakan gözleri bir süre sonra kapandı. Kapısının çalındığını duyduğunda, birden yerinden sıçradı. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Orada ne kadar uyuduğunu bilmiyordu. Acaba kapı çok mu çalınmıştı? Kapıyı açtığında, müşteri geri dönmek üzereydi. Yaşlı adam, özür dileyerek onu içeri davet etti.

"Yoksunuz diye öylç üzülmüştüm ki" dedi genç kız. Gözleri, hayal kırıklığının ardından beliriveren sevinçle pırıl pırıl olmuştu. Heyecan içinde dükkân sahibinin elini sıktı. Müş-

terisinin yaydığı enerji, yaşlı adamı kendine getirdi. İçinden, müşterilerine ne kadar çok şey borçlu olduğunu düşündü.

"Yaşlılık işte... Bazen oturduğum yerde uyuyup kalıyorum. Az daha geri dönecektiniz."

"Sormayın, o kadar büyük umutlarla geldim ki, sizi bulamayacağım aklımın ucundan bile geçmedi. Ancak, kapının açılması uzadıkça, omuzlarım düşmeye başladı. İşte dedim içimden; bir hayal kırıklığı daha... Zaten hayatım boyunca hep bu duyguyu yaşadım ben."

Dükkân sahibi, müşterisini hayal kırıklığına uğratmış olmaktan dolayı biraz suçluluk duysa da susmayı tercih ederek koltuğuna oturdu ve genç kıza da oturması için yer gösterdi. Bir süre onun, Büyü Dükkânı'na ulaşmak için ne kadar uzun bir yol kat ettiğinin ve nasıl kan ter içinde kaldığının öyküsünü dinledi.

Sonra, karşısındakinin şaşıracağından ve belki biraz da bozulacağından emin olduğu durumlarda yaptığı gibi, ses tonunu olabildiğince yumuşatarak, şöyle dedi:

"Hanımefendi, Büyü Dükkânı'na ulaşmak için çok çaba harcadığınızı, önemli engelleri aşarak buraya geldiğinizi ve çok yorulduğunuzu görüyorum. Ancak buna rağmen, benden istediğiniz şey için de ayrıca bir bedel ödemeniz gerekecektir. Bunu biliyorsunuz değil mi?"

Genç kız, kısa bir süre sessiz kaldıktan sonra, devam etti:

"Biliyorum, burada sizinle bir pazarlık yapacağız. Ancak

ben, şu ana kadar aradığımı bulmak için o kadar çok şeyi feda ettim ki, artık tükendiğimi hissediyorum. Sanki size verecek hiçbir şeyim yokmuş gibi geliyor bana."

"Sıkıntılarınızı benimle paylaştığınız için teşekkür ederim. Ama isterseniz buna alışverişimiz sırasında karar verelim. Yoksa siz Büyü Dükkânı'ndan bir şey istemeyecek misiniz?"

"Tabii efendim. Özür dilerim, vaktinizi alıyorum. Elbette buraya sizden bir şey istemek için geldim. Nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum. Şey, ben sizden bir aşk istiyorum. Bir büyük aşk... Bilmem anlatabildim mi? Belki gülünç bulacaksınız ama bir aşka o kadar çok ihtiyacım var ki... Bugüne kadar, aradığım aşkı bir türlü bulamadım ve son umut olarak size geldim."

Genç kız bunları söyledikten sonra hafifçe kızardı ve gözlerini başka yöne kaçırdı. Utandığını hissediyordu. Kendisinden hemen hemen üç misli yaşlı olan bir adamdan aşk istemek için buralara kadar gelmiş olmak, bir an ona çok saçma göründü. Ancak yaşlı adama tekrar baktığında, onun yüzündeki ciddiyetin hiç bozulmamış olduğunu gördü.

"Hiç âşık olmadınız mı?" diye sordu satıcı.

Yaşlı adamın konuyla ilgilendiğini görmek, genç kızın tedirginliğini ortadan kaldırmıştı. Sorulan soruya içtenlikle cevap verdi:

"Olmaz olur muyum? Birçok kereler âşık oldum. Ancak hepsinde hayal kırıklığına uğradım. Doyasıya sevmek, doyasıya sevilmek istedim. Fakat her defasında, bunlardan yalnız-

ca biri oldu. Uzun süredir kendimi çok yalnız hissediyorum. Artık karşıma biri çıksın, bana âşık olsun ve beni mutlu etsin istiyorum."

"Affedersiniz! Sizi daha iyi anlayabilmek için sözünüzü kesmek zorundayım. Eğer yanlış duymadıysam, bana bir aşk istediğinizi söylemiştiniz. Fakat konuşmanızın devamından öyle anlıyorum ki, siz aşktan çok iyi bir âşık arıyorsunuz. Öyle değil mi?"

Genç kız, kollarını birbirine kavuşturarak hafifçe sıktı. İncecik, ufak tefek bedeni, oturduğu koltuğun ortasında biraz daha küçüldü.

"Doğru söylüyorsunuz. Bunu hiç düşünmemiştim. Evet, ben, beni sevecek; değerimi bilecek birini arıyorum. Artık mutlu bir yuvam olsun istiyorum."

Son sözcükleri söylerken, dudaklarının titremesine engel olamadı. Yaşlı adam, bir an gözlerinin nemlendiğini hissetti. Yıllardır bu dükkânı çalıştırdığı ve çeşit çeşit müşteri ile karşılaştığı halde, gözyaşlarını zor tuttuğu anlar olurdu. Bu da onlardan biriydi işte. Duygu yoğunluğunun hafiflemesi için, birkaç saniye bekledikten sonra, sorusunu sordu:

"Bana aşklarınızdan birini anlatır mısınız?"

Genç kız şimdi biraz daha rahatlamıştı. Oturduğu yerde öne doğru eğilirken, dirseklerini dizlerine dayayıp, başını ellerinin arasına aldı. Bir süre düşündü. Sonra, yavaş yavaş anlatmaya başladı:

"Sekiz yıl önceydi... Bir öğretmenime âşık olmuştum. Okula gitmek hiç o kadar güzel olmamıştı. Sabahları, kalkma saatimden bir saat önce uyanır ve heyecandan yatağın içinde döner dururdum. Okul yolunda, neredeyse uçarak yürürdüm. Ağaçlar yemyeşil, binalar pırıl pırıl kaldırımlar tertemiz görünürdü gözüme. Okul binasından içeri girdiğimde, dizlerim çözülürdü adeta. Onu gördüğümde düşüp bayılmaktan korkardım. Tarih hocasıydı. Tarih dersine deliler gibi çalışır, sabahlara kadar ezber yapardım. Tek istediğim, onun derslerinde bülbül gibi şakımak ve dikkatini çekmekti. Fakat sınıfta ne zaman bir soru sorsa, gözlerimi bir sis bulutu kaplar, kafamın içi boşalır ve kulaklarım uğuldardı. Ben kendime gelene kadar da ya ortaya bir başkası atılır, ya da sorusunun cevabını kendisi verirdi. Her defasında, kaçırdığım fırsatlar için, kendi kendimi yer bitirirdim. Arada bir, bana gülümseyerek baktığında ise dünyalar benim olurdu. Bilseniz, bu bakışlardan ne anlamlar çıkarırdım. Kısacası tam bir aptal âşıktım."

"Kendinize kızıyor gibisiniz."

"Evet kızıyorum. Çünkü ben böyle kendi kendime hülyalı sevdalar yaşarken, o başkasına âşıktı. Bunu öğrendiğimde, kendimi ihanete uğramış gibi hissettim ve ondan nefret ettim. Oysa onun hiçbir şeyden haberi yoktu. Sonunda evlendiler. Bense, aşkım, nefretim ve öfkemle yapayalnız kaldım. Bütün bu saçmalığa izin verdiğim için de kendime çok ama çok kızdım."

"Siz ona âşıktınız ama o sizin aşığınız değildi."

"Evet, aynen öyle. Ne aptalca değil mi?" Daima böyle oldu. Aşklarımı hep yalnız yaşadım."

"Ya âşıklarınız?"

"Âşıklarım... Âşıklarım oldu mu bilmiyorum. Beni çok sevdiğimi söyleyenler oldu ama onlara da ben âşık değildim."

"Yani onlar da aşklarını yalnız yaşadılar."

"Evet, belki de... Ama şu anda çok yalnızım. Beni sevip mutlu edebilecek birini arıyorum."

"Âşık olmak istemiyor musunuz?"

"Hayır, şart değil. Bıktım artık. Yeter ki beni seven ve mutlu eden biri olsun."

"Yanılmıyorsam, buraya geldiğinizde bir büyük aşk istiyordunuz."

"Evet ama şimdi kendi aşkımdan vazgeçtim."

"Pekâlâ. Büyü Dükkânı sayesinde sizi mutlu edecek bir aşığınız olabilir. Bunun karşılığında, bana nasıl bir bedel ödemeyi düşünüyorsunuz?"

"Bilmiyorum ama sizin çok zamanınızı aldım. Bu alışverişi bir an önce bitirelim de ben artık gideyim."

"Büyü Dükkânı'ndaki alışverişin en önemli kısmı pazarlıktır. Yoksa siz pazarlık yapmak istemiyor musunuz?"

Genç kız omuzunu silkerek cevap verdi:

"Aslında ben pazarlıktan pek hoşlanmam. Alışveriş sırasında alacağımı alıp, dükkândan hemen çıkmak isterim."

"Evet, bazı satıcılar da sizin gibi pazarlıktan hoşlanmazlar. Müşterinin, cebindeki parayla satın alabileceği her şeyi alıp bir an önce gitmesini isterler. Ancak ben pazarlığı severim. Büyü Dükkânı müşterisini, buradan alabileceğinin en iyisi ile göndermek isterim. Bu yüzden onu sonuna kadar zorlarım. Büyü Dükkânı'nda iyi bir pazarlık iyi bir alışveriş demektir. Bu da zaman ve sabır gerektirir. Aç müşteri isabetli alışveriş yapamaz; çünkü sabırsızdır. Şimdi sakin olun ve iyi bir pazarlık için hazırlanın."

Yaşlı adam bu sözleri söyledikten sonra, yerinden kalkıp, ağır ağır pencereye doğru yürüdü. Bir müddet dışarıyı seyrettikten sonra, dönüp yerine oturdu ve sorusunu tekrarladı.

"Nasıl bir bedel düşündünüz?"

Genç kız, geçen dakikalar içinde kendisini pazarlık yapma fikrine alıştırmaya çalıştıysa da bu soruyu duymak onu şaşırtmıştı. O ödemesi gereken bedeli nereden bilebilirdi ki? Bocalayarak karşılık verdi:

"Şey... Açıkçası ben ne verebileceğimi hiç bilmiyorum. Bedeli sizin belirleyeceğinizi zannettiğim için, bunu hiç düşünmemiştim."

"Anlıyorum. Belki de şimdiye kadar, başkalarının uygun gördüğü bedelleri ödemeye alıştınız. Büyü Dükkânı'nda sizin paha biçme hakkınız vardır. Bu hakkı kullanabilirsiniz de, kullanmayabilirsiniz de... Ne diyorsunuz?"

"....."

"Size zor geliyorsa, pazarlığı ben başlatayım."

"Lütfen, çok sevinirim."

"İstediğiniz şeyin karşılığında bana tutkularınızı verin."

"Hangi tutkularımı?"

"Hani âşık olduğunuzda yaşadığınız tutkular... Yerinizde durmanıza engel olan duygularınız var ya; onları verin bana. Zaten benden öyle bir şey istiyorsunuz ki, bunlara ihtiyacınız olmayacak."

Tutkularını vermek... Çok kolay geliyordu şimdi. Oysa bir zamanlar ne kadar da değerliydi tutkuları. Onlarsız yaşayabileceğini hayal bile edemezdi. Tutkuları ona yaşamın ne kadar güzel olduğunu fark ettirirdi. Enerjisini ve yaşama sevincini besleyen de onlardı. Ama bugün burada olduğuna göre, hiçbir işe yaramamışlardı işte. Zaten bir süredir, ona tutku yaşatacak kimse de olmamıştı. Yaşadığı tutkuların bir faydasını görmediğine göre, yaşamadığı tutkulardan vazgeçmesi ona ne kaybettirirdi ki? Kararını vermişti.

"Evet, ne istediğinizi anladım. Bu benim için çok zor değil. İstediğinizi verebilirim. Çünkü zaten onların bugüne kadar bana bir yararı olmadı."

"Nasıl bir yararı olsun isterdiniz?"

"Sürekli mutluluk getirmedi bana tutkularım."

Yaşlı adam, bazen müşterileriyle konuşurken, yine müşterilerinden yardım alırdı. Şu anda da aklına başka bir müşterisinin söyledikleri gelmişti. Bunları söze dökmek istedi:

"Müşterilerimden biri, mutluluğu bir kibritin alevine benzetmişti. 'Ya esen bir rüzgâr söndürür, ya siz üflersiniz, ya da sonuna kadar yanıp, kendiliğinden söner' dediğini hatırlıyorum. Kibritin alevi önünde sonunda söner ama başka bir kibrit yakma şansınız daima vardır."

"Ben tutku yaşamak istemiyorum. Sade bir yaşam istiyorum."

"Ya günün birinde yeniden tutku yaşamak isterseniz? Tıpkı bugün buraya geldiğinizde olduğu gibi..."

"Hiç sanmam. Ama eğer çok istersem, o zaman yine gelirim size; tutkularımı geri almak için..."

"Evet, bu mümkün. Tabii o zaman yeni bir pazarlığa oturmamız gerekecektir. Büyü Dükkânı'na mal olan tutkularınızı size geri verebilmem için, bana yeni bir bedel ödemek zorunda kalacaksınız. Eğer isteyeceğim bedeli ödemeye razı olursanız anlaşırız."

"Nasıl bir bedel olur bu?"

Yaşlı adamın kafasından, birçok yaşanmış pazarlık sahnesi geçti. Dünyanın uzaydaki hareketleri ne kadar net ve dakikse, dünya yüzündeki yaşam da o kadar karmaşıktı. Belki de

dünya bu kadar kendinden emin dönmese, yaşam bu kadar karmâşık olma hakkını bulamayacaktı kendinde. Düşüncelerinden sıyrıldıktan sonra şöyle devam etti:

"Bakın, meslek hayatımın başlarındaydım. Bir gün, deniz tutkunu bir adam geldi Büyü Dükkânı'na. Kendisini deniz tutkusundan kurtarmamı istiyordu. Nedenini sorduğumda, çok sevdiği karısını ve çocuğunu bir deniz fırtınasında kaybettiğini ve onlar için hiçbir şey yapamadığını anlattı bana. Nefret dolu olduğunu, ancak yine de denizden vazgeçemediğini söyledi. Denize tutkun olmak, sevdiklerinin anısına ihanet gibi görünüyordu ona. Kendisini suçlu hissediyordu. Benden tutkuyu almamı, bunun yerine, ona temkinlilik vermemi istiyordu. O zaman denizden uzaklaşıp, karada yaşayacaktı. Ona göre kara, masum, güvenli tehlikelerden uzak ve huzurlu bir barınaktı. O zamanlar, müşterilerimle uzun pazarlıklar yapmakta zorlanıyordum. Pazarlığı yarım bırakıp gideceklerinden korkuyordum. Biraz direttikten sonra istediğini yaptım. Deniz tutkusunu aldım ve yerine temkinlilik verdim. Aradan iki ya da üç yıl geçtikten sonra, Büyü Dükkânı'na yeniden geldi. Karada yaşamaktan çok sıkıldığını, ancak deniz tutkusu kalmadığı için, denizden hiçbir zevk almadığını anlattı. Yaşadığı hayatın, bitkisel hayattan farksız olduğunu, deniz tutkusunu geri istediğini söyledi. Haklı çıkmanın verdiği kibirli bir acelecilikle, hemen isteğini yerine getirdim. Tutkusunu verirken, temkinliliğini geri aldım. Ne yazık ki, birkaç gün sonra ölüm haberi geldi. Beynimden vurulmuşa döndüm. Çok kötü bir havada denize açılmış. deniz, yıllar sonraki ilk buluşmalarında onu da almıştı. Tutkunun nasıl bir şey olduğunu unuttuğu için, onunla yeniden baş başa kaldığında ne yapacağını bilememiş ve bir meydan okuma isteğiyle, tutkusunu hovardaca harcamıştı. Kısaca-

sı yaşam, bedel istemek konusunda, benden daha acımasız davranmıştı. Hayatımın en büyük dersiydi bu bana. Ben cesur olmadığım müddetçe, yaşam acımasız olacaktı. Bir süre Büyü Dükkânı'nı kapattım ve inzivaya çekildim. Pazarlık sırasında ortaya çıkan zaaflarımdan arınmalıydım. Bunun için çok çalıştım. Büyü Dükkânı'nın hakkını veren bir satıcı olduğuma inandığımda dükkânımı yeniden açtım. İşte bu yüzden, bana tekrar geldiğiniz gün, sizden isteyeceğim bedelin ne olacağını şimdiden bilemem. Ancak, bu pazarlıkta, birinin daha acımasız olması gerektiğini biliyorum ve hayata bu şansı ikinci kez tanımayı hiç mi hiç düşünmüyorum."

Yaşlı adam, öyküsünün sonuna geldiğinde, genç kızın kocaman açılmış gözlerinden iki damla gözyaşı sessizce indi. Süzülen yaşları avuçlarıyla silerek, satıcıya baktı. Sesi titriyordu:

"Aşksız tutkusuz yapamam, bunu biliyorum. Aşk, benim için vazgeçilmez bir duygu. Âşık olduğumda içim içime sığmıyor. Bunu elimden alırsanız, bir gün buraya mutsuz bir insan olarak gelirim ve tutkularımı geri isterim. Belki de o zaman bunlarla ne yapacağımı unutmuş olurum. Tıpkı o deniz tutkunu adam gibi. Ben yalnızca, beni acılarımdan ve kırıklıklarımdan kurtaracak bir sığınak arıyordum. Belki geçici bir süre için..."

"Yaşam geçici sığınaklarla doludur. Oysa Büyü Dükkânı'ndan alacağınız her şey kalıcı olacaktır. Ta ki ikinci alışverişe kadar... Ve ikinci alışverişler, birincilerden çok daha zorludur. Hem siz onca yolu büyük bir aşk bulmak için kat etmemiş miydiniz?"

"Evet, onun için gelmiştim."

•"Buna rağmen, ilk vazgeçtiğiniz şey de bu oldu. Farkında mısınız, sadık bir âşık için aşk duygularınızı feda ettiniz."

"Evet, şimdi daha iyi fark ediyorum. Ama neden beni daha önce uyarmadınız?"

"Denedim ama bunu açıklıkla görmeye hazır değildiniz. Belki de vazgeçtiğiniz şeyin sizin için ne demek olduğunu anlamaya ve kabullenmeye hazır değildiniz. Âşık olmayı hem istiyor, hem de korkuyorsunuz. Çünkü aşk, eşi benzeri olmayan bir mutluluk yaşattığı gibi bazı acılar da getiriyor hayatınıza. Siz buraya geldiğinizde,. aslında korkunuzdan kurtulmak istiyordunuz. Oysa pazarlık başlayınca, korkunuza sığındınız. İnsanlık tarihi, isteklerin korkuya yenik düşmesinin ve garanti arayışlarına feda edilmesinin örnekleriyle doludur. Oysa istek ve korku hep var olmuş, garanti ise hiç olmamıştır. Ben size kendi kısa tarihimden bir örnek verdim. Yine de pazarlığımız bitmiş değil. Son söz sizindir."

"Ne garip... Büyü Dükkânı'na gelirken, aradığım doludizgin aşkı bulmayı hayal ediyordum. Ama daima yaptığım gibi, burada da karşıma çıkan ilk dalgadan korkarak, gördüğüm en yakın limana sığındım ve açık denizlerden vazgeçtim. Oysa gerçek yaşamda kıyıdan seyrederken, rüyalarımda hep açık denizde yol alıyordum. Hayret! İnsan bazen bir yeniliği denerken bile, eski alışkanlıklarını tekrar ediyor. Tıpkı bir kumarbazın, kumarı bırakacağını kanıtlamak için bahis oynaması gibi... Büyü Dükkânı benim için bir okul oldu. Gerçekten, bana buradan alabileceğim en iyi şeyi verdiniz. Size minnettarım sağ olun."

"Siz de sağ olun," dedi yaşlı adam, yerinden adeta uçarak kalkan genç kıza. Dükkândan çıktıktan sonra sekerek uzaklaşan müşterisinin ardından bakarken, onun, eğilip yerden bir kır çiçeği kopardığını gördü.

OYUN

O gün güneş, Büyü Dükkânı'nı bir başka ısıtmıştı. Yaşlı adam, birkaç gündür hiç soba yakmıyor, kendini baharın vicdanına bırakıyordu. İlkbahar, tıpkı bir kadın gibiydi ona göre. Once, çok özlediğiniz ve karşı koyamadığınız bir sıcaklıkla sarıyordu sizi. Tam buna alışıp kendinizi bırakmışken, aniden terk edip gidiyor ve sizi tek başınıza bırakıyordu. Üşüyor, titriyordunuz. Sonra bir gün, hiçbir şey olmamış gibi yeniden çıkageliyordu. Bu kez, korkudan daha tedbirli davranıyordunuz. Hemen bırakmıyordunuz kendinizi kollarına. Bir melek gibi verici, ama şeytanla işbirliği yaparcasına güvenilmez ve bunların bir araya gelişiyle son derece cazibeli bir mevsimdi ilkbahar.

Yeni demlediği çayın kokusu etrafı buram buram sarmıştı. Mutfağa geçti. Çok sevdiğ beyaz peyniri ve vişne reçelini küçük porselen kahvaltılıklarına koyarken, ne kadar acıktığını fark etti. Şairin dediği gibi "kahvaltının mutlulukla bir

ilgisi olmalı"* diye düşündü. Tıpkı sabah kalkar kalkmaz içtiği bir fincan kahve gibi, kahvaltı da tutkulu alışkanlıklarından biriydi yaşlı adamın. Masanın üzerindeki kahvaltılıklara şöyle bir baktı. Her birinin lezzeti bir diğerinden çok farklı olmasına rağmen, ne büyük bir uyumla birbirlerini tamamlıyorlardı. Belki de mutluluğun sırrı, birbirinden çok farklı lezzetlerin bir araya gelerek ortaya çıkardığı armoninin inceliğinde gizliydi.

Düşünceleri tarihin derinliklerine kaydı yavaş yavaş. Dünyanın oluşumu, insanlığın yeryüzündeki belirişi gibi süreçlerin, hayal gücünü zorladığını hissetti. Bir çırpıda ne de güzel söyleniveriyordu "milyonlarca, binlerce yıllık geçmişimizde" diye... Oysa insanlık, bunları anlatabilmeyi öğrenene dek ne bedeller ödemişti. Ne çok şey keşfetmek zorunda kalmıştı yarınlara kalabilmek için... Ne çok yorulmuştu; ne çok acı çekmişti; ne çok düşünmüştü; ne çok şeye tapmıştı; ne çok mutlu olmuştu; Ne çok şey yaratmıştı ve ne çok şeyi yok etmişti dünya yüzünde... Bu mucizevî serüvenin küçük bir karesinde ortaya çıkabilmek ve yaşamdan pay alabilmek için, ne kadar çok şeyin bir araya gelmesi gerekiyordu. Her insan, bir sürü küçük olasılığın kesişme noktasında hayat buluyor ve dünyaya geliyordu. Bunun, başlı başına bir şans olduğunu düşündü yaşlı adam. Öyle ya... Yoktan var oluyordunuz birdenbire. Ancak bir kere var olduktan sonra, yokluğu yaşayamadığınız için, var olmanın değerini kavramak güç olabiliyordu kimi zaman. Belki de en iyi kavrayışa, yokluğa yeniden yaklaşırken ulaşıyordunuz. İki yokluk arasındaki bir çizgiydi yaşam ve en temel mutluluk, bu çizginin üzerinde

*Bu dize Cemal Süreya'ya aittir.

olabilmekti galiba. Gülümseyerek ağzına bir vişne tanesi attı. Arkasından, bir parça da beyaz peynir...

Gözlerini kısarak, küçücük penceresinden, vadiyi çevreleyen tepelere baktı. Artık baharın renklerinden nasiplerini almaya başlamışlardı. Oralarda özgürce dolaşmak çok güzeldi. Uzun süredir bunu yapmadığını fark etti. Kar yağdığında, Büyü Dükkânı'ndan uzaklaşmak korkuturdu yaşlı adamı. Ara sıra, alışveriş için bir kilometre uzaklıktaki köye giderdi. Bunu yaparken de adımlarını çok dikkatli atardı. Çünkü düşüp bir tarafını kırarsa, yaşlı kemiklerinin kendi kendilerini onaramamasından korkardı. Ama artık karlar erimiş, toprak tüm bereketiyle ortaya çıkmıştı. Şimdi, o çok sevdiği yürüyüşlerine başlayabilirdi yeniden. Kahvaltı masasını toplarken, yüreğinin hafif bir heyecanla çarptığını hissetti. Coşku ve ürküntünün bir araya gelmesinin yarattığı bir duyguydu bu. İlk bisikletine sahip olduğu günleri anımsadı. Sabahları uyandığında, bisikletini alıp, bir an önce dışarı çıkmak için sabırsızlanırdı. Hazırlanırken de hem büyük bir coşku duyar, hem de hafiften korkardı. Ne garip, şimdi de yürüyüşe çıkmadan önce aynı şeyi hissediyordu.

Dışarı çıktıktan sonra, Büyü Dükkânı'nın arkasındaki tepeye doğru yavaş yavaş yürümeye başladı. Toprağın, ayaklarının altında esnediğini fark etti. Toprak ve yaşlı adam, hasret gideren iki sevgili gibiydiler. Kolay kolay bırakmıyorlardı birbirlerini. Sanki birinin verdiği nefesi diğeri alıyor gibiydi. Toprağın davetkâr kokusu yaşlı adamı cömertçe sarmıştı. O da karşılığını vermek istercesine, vücudundaki tüm ağırlığı hissettirmeye çalışıyordu toprağa. Acaba bu buluşma heyecanını gelecek yıl da yaşayabilecekler miydi? Bir önceki yıl yine aynı şeyi düşünmüş olduğunu hatırladı ve rahatladı. Şu

anda, var olmaktan duyduğu hazzı, bedenindeki tüm hücrelerde hissedebiliyordu. Ölmekten korkmadığını fark etti. Lucretius'un öne sürdüğü gibi, öldükten sonra insan, geride kendi varlığına özlem duyup acı çekecek bir benlik bırakmayacaktı. Düşüncelerinin zihninde serbestçe dolaşmalarına izin vererek, kendisini doğaya bıraktı. Giderek ağırlaşan adımları, onu bir kayısı ağacının gövdesi ile buluşturmuştu. Durdu, arkasını dönerek sırtını ağaca dayadı ve ayaklarının, toprağın üzerinde bıraktığı izlere baktı. Bunlar şu anda, yalnızca kendisinin görebildiği ve kısa süre içinde doğanın yok edeceği izlerdi. Acaba geride bıraktığı yaşam, onun şu anda göremediği, ancak hemen yok olmayacak izler de barındırıyor muydu? İz bırakanlar, kendileri yaşamasa da yaşatılıyordu. Bazı izler dış dünyada bırakılıyordu, bazıları ise iç dünyalarda... İnsanlık, dış dünyada bırakılanlar kadar, iç dünyalarda bırakılan izleri de taşımayı becermişti bugüne dek. Gülümsedi yaşlı adam. Kendi iç dünyasında iz bırakan, tanıdığı ve tanımadığı herkese minnettarlık duydu.

Vadinin ortasından geçen dere parıltılar saçarak akıyordu. Bir süre bu görüntüyü seyretti. Daha sonra gözlerini, vadideki Büyü Dükkânı'na çevirdi. "Acaba bir gün Büyü Dükkânı'nda müşteri olsam nasıl olurdu" diye düşündü. Pencere pervazlarındaki boyalar yer yer dökülmüştü. Artık havalar ısındığı için, boyayabilirdi. O sırada, karşıdaki tepeyi aşarak yaklaşmakta olan iki kişiyi fark etti. Gözleri artık çok iyi seçemiyordu ama gelenler hayli ufak tefek görünüyorlardı. Bir müddet yerinden kıpırdamadan ve gözlerini ayırmadan gelenlere baktı. Galiba bu kez Büyü Dükkânı'nın müşterileri iki küçük çocuktu. Biraz daha yaklaştıklarında, el ele yürüdüklerini fark etti. İçinde, uzun süredir hissetmediği bir duygu belirdi birden. Hemen dükkâna dönüp süt ısıtmalıydı. Çocuklar

acıkmış olabilirlerdi. Yeniden ama bu kez daha hızlı adımlar ile yürümeye başladı. Dönüş yolunda, gelirken bıraktığı ayak izlerine basmamaya dikkat etti... Büyü Dükkânı'nın verandasına geldiğinde, çocuklar da epeyce yaklaşmışlardı. Onlara el sallayıp içeri girdi ve mutfağa geçti. Isınması için sütü ocağa koyarken, çocukların verandadaki ayak seslerini duydu. Konuşma sesi gelmiyordu. Bugün tahtaların gıcırtısı, her zamankinden daha hafifti. Tam kapıya yöneldiğinde, küçük misafirlerinin, açık olan kapıyı tıklattıklarını gördü.

"Gelin çocuklar, gelin bakalım. Ben de sizi bekliyordum."

Birbirlerinin elini bırakmadan içeri giren çocuklardan biri kız, diğeri erkekti. Erkek, kızdan iki üç yaş daha büyük duruyordu. Olsa olsa biri beş, diğeri sekiz yaşlarındaydı. Esmer, saçları omuzlarına kadar dümdüz inen kız çocuğunun, simsiyah kocaman gözleri vardı ve yaşlı adama, adeta gözlerini hiç kırpmadan bakıyordu. Erkek çocuk, nerede olduğunu daha iyi biliyormuş gibi görünüyordu. Gözleri, etrafı hızla tarıyordu. Biraz tedirgin bir hali vardı.

"Haydi orada durmayın, içeri gelin. Karnınız acıkmıştır. Uzun yoldan geldiniz. Size sıcak süt ile yiyecek bir şeyler hazırlamamı istersiniz değil mi?"

Erkek çocuk, bu teklif karşısında, kızın elinden daha sıkı tutarak onu yanına çekti.

"Kardeşimin karnı acıktı. O yesin. Ben yemesem de olur."

Yaşlı adam keyifli bir kahkaha attı. Çocukların omuzlarına hafifçe dokunarak, onları önüne aldı. Oturmaları için yer gösterdi.

"Eminim ki yalnız kardeşin değil, sen de kurtlar gibi acıkmışsındır. Büyü Dükkânı'nın yolu, büyükler için bile hayli uzun ve yorucudur. Sizin için kızarmış ekmek, tereyağı, beyazpeynir ve reçelim var. Yanında da şekerli sıcak süt... Vişne reçelini mi, çilek reçelini mi daha çok seversiniz?"

Çocuklar birbirlerine iyice sokulmuşlardı. Çilek reçelini daha çok sevdiklerini söylediler. Yüzleri gülmeye başlamıştı. Yaşlı adam, biraz daha rahatladıklarını hissetti. O yaşlardaki halini hayal meyal hatırladı. Pek çok şeyden korkardı. Yabancılardan, karanlıktan, tren sesinden, deniz dalgasından... Ama her zaman, çok cesurmuş gibi davranmaya çalışırdı. Sonra, korkuları azalmaya başladı. Zamanla anladı ki, çocuklar da dünyanın zorlukları ile başa çıkabiliyorlar.

Büyü Dükkânı'nın yan tarafına bakan pencerelerden birinin önünde duran küçük ahşap masayı hazırlayıp çocukları yan yana sandalyelere oturttuktan sonra, kendisi de karşılarına geçti. Başlangıçta çekingendiler ama kısa sürede iştahları açığa çıktı. Önlerine konulan her şeyi, büyük bir istekle silip süpürdüler. Yaşlı adam, hem onları seyrediyor, hem de yavaş yavaş konuşuyordu:

"Ben çocukken, şekerli sıcak süt içmek çok hoşuma giderdi. Sizin bundan hoşlanıp hoşlanmadığınızı sormadan önünüze koydum ama içtiğinize göre, galiba hoşlanıyorsunuz öyle değil mi?"

Kız çocuğu, "evet" anlamında başını kuvvetlice sallayarak cevap verdi:

"Sıcak şekerli süt içince büyümek daha kolay oluyor."

Erkek çocuk gülümseyerek kardeşine baktı. Sonra da yaşlı adama göz kırptı.

"Kardeşim hemen büyümek istiyor. Büyü Dükkânı'nı da büyüme dükkânı sanıyor. Ona göre, buraya gelen çocuklar hemen büyüyebiliyorlarmış. Siz bunu yapabiliyormuşsunuz."

Yaşlı adam, ciddi bir ifade ile erkek çocuğa sordu:

"Peki, sen ne düşünüyorsun?"

"Şey, bilmiyorum. Ben Büyü Dükkânı'nın büyüme dükkânı olmadığını, sihir dükkânı olduğunu biliyorum. Büyü Dükkânı'ndaki dede, her türlü sihri yapabilir dediler bana. Ama ben kardeşime bunu anlatamadım. O "büyü" kelimesinin büyümekle bir ilgisi olduğunu sanıyor. Bence öyle değil ama sihir yapabiliyorsanız, büyümemizi de sağlayabilirsiniz değil mi?"

"Siz büyümek mi istiyorsunuz?"

İkisi bir ağızdan "evet" diye cevap verdiler. Kız çocuğu atıldı:

"Buradan çıkınca sizin gibi büyümüş mü olacağız?"

Yaşlı adam gülerek karşılık verdi:

"Ben artık büyük değil, yaşlı bir adamım. Herhalde, birden benim kadar yaşlanmak istemezsiniz değil mi? Hem sonra ben çok merak ettim; büyüyünce neler yapacaksınız?"

"Kardeşimle birlikte istediğimiz oyunu oynayacağız. Bize kimse karışmayacak. Sonra sesimiz de kalınlaşacağı için, söylediklerimiz duyulabilecek."

"Peki, şimdi istediğiniz oyunu oynayamıyor musunuz?"

"Hayır, oynamamıza izin vermiyorlar. Biz kardeşimle, kendimize çubuktan küçük ev yapmak istiyoruz. Çubuk toplayıp bahçeye getiriyoruz ama annem, 'çubuktan ev olmaz, bizim evimiz var' diyor. Bahçeye diktiğimiz çubukları toplayıp evimizi yıkıyor. 'Büyüyünce istediğiniz gibi ev yaparsınız kendinize' diyor. Çocuklar ev yapamazmış."

"Siz de kendinize ev yapabilmek için, bir an önce büyümek istiyorsunuz öyle mi?"

Küçük kız başını sallarken, dudakları hafifçe büzüldü. Saçları gözünün önüne düşmüştü. Ağabeyi, kendisine iyice sokulmuş olan kardeşine sarılırken, bir yandan da soran gözlerle yaşlı dedenin yüzüne bakıyordu.

Yaşlı adam düşündü. Büyükler, oyun dünyasından uzaklaştıkça, çocukların dünyasından da uzaklaşıyorlardı. Oysa çocuklar, oyun olmadan yapamazdı. Oyun, onlar için çoğu zaman gerçek dünyadan daha gerçek olurdu. Ve oyuncağı elinden alınmış bir çocuk, malını mülkünü kaybetmiş bir

yetişkin kadar mutsuz olabilirdi. Bazen çocuklar, hiç büyük olmadıkları halde büyükleri anlarlar, ancak büyüklerin hepsi daha önce çocuk oldukları halde çocukları anlamakta zorlanırlardı. Çocuklara, Büyü Dükkânı'nın pazarlıklarından söz etmenin hiçbir anlamı yoktu. Onlar, büyümenin bedellerini, gerçek hayatta ödeyerek öğreneceklerdi. Bunun yerine, onlara, hep birlikte çubuktan ev yapmayı teklif etti. Çocuklar bunu sevinçle kabul ettiler.

Üçü birlikte dışarı çıktılar. Yaşlı adam, arka taraftaki odunluktan, yakmak için biriktirdiği, kıştan arta kalan dal parçalarından getirdi. Çocuklar da etrafta buldukları çubukları toplayıp getirdiler. Bunları sık aralıklarla toprağa çakarak dört tarafı çubuktan duvarlarla çevrili küçük bir kulübe yaptılar. Çocukların önerisi ile kulübenin damına da muşambadan, dört köşe bir örtü keserek örttüler. Yaşlı adam, uçmasın diye, örtüyü köşelerdeki çubukların tepelerine çivi ile tutturdu. Girip çıkabilmek için kapı boşluğu bırakmışlardı. Buraya da bir tahta parçası koydular. Çubuktan ev bittiğinde, çocuklar sevinç içinde zıplıyorlardı. Hemen içine girip oturdular. Yaşlı adam, onları bir süre yalnız bırakıp, Büyü Dükkânı'na döndü. Çocuklar anlasın istemiyordu ama epeyce yorulmuştu. Sallanan koltuğuna oturup gözlerini kapadı. Çok mutluydu. Bir süre sonra, açık olan kapıdan giren çocukların seslerini duyup, gözlerini açtı. Coşku ile bağrışarak yanına geldiler. İkisi bir ağızdan konuşuyorlardı:

"Biliyor musunuz, biz çubuk eve bir isim koyduk."

"Öyle mi? Ne kadar güzel. Ne isim koydunuz bakalım?"

Erkek çocuk cevap verdi:

"Kardeşim evimize 'Çocuk Dükkânı' adını verdi. Ona göre, büyümek isteyen çocuklar Büyü Dükkânı'na, büyümek istemeyen çocuklar ise Çocuk Dükkânı'na gelecekmiş. Sizce de güzel bir isim değil mi?"

"Evet evet çok akıllıca... Aferin size. Bana ve Büyü Dükkânı'nın müşterilerine çok güzel bir armağan verdiniz."

"Artık geç oldu. Bizi merak ederler. Gidebilir miyiz?"

Yaşlı adam, Büyü Dükkânı'nın çocuk müşterilerini de gönül rahatlığıyla uğurlayabilecekti. Çocukların karnını bir kez daha doyurup, onlarla birlikte yola çıktı. İki kardeş, yine el ele yürüyorlardı. Yolda uzun uzun sohbet ettiler. Yaşlı adam, çocuklara güzel hikâyeler anlattı. Oturdukları kasabanın evleri görünene kadar onlara eşlik etti. Yolda kaybolmamaları için gerekli uyarıyı yaptıktan sonra, onlarla vedalaştı. Ayrılırlarken, Çocuk Dükkânı'na yeniden gelip gelemeyeceklerini sordular yaşlı dedeye. O da, ailelerinden izin almak koşuluyla, istedikleri zaman gelebileceklerini söyledi. Çocukları uğurladıktan sonraki birkaç dakika, olduğu yerde durup arkalarından baktı. Dönüp dönüp el salladılar. Adımları küçük ama kararlıydı.

ŞİFRE

Henüz güneş doğmamıştı. Yaşlı adamın uyanma saati yaklaşıyordu. Değişik bir ses onu uykusundan uyandırdı. Aniden uyanmanın verdiği sersemlikten bir müddet kurtulamadı. Kulak kabartıp, sesin nereden geldiğini ve neye benzediğini anlamaya çalıştı. Bu hafif bir inleme sesi gibiydi. Yatağında doğrulduğunda, sesin hemen yatağın yanındaki pencerenin dışından geldiğini anladı. Bir süre dinlendikten sonra, bu sesin bir hayvana ait olduğunu fark etti. Dışarı çıkıp, neler olup bittiğine bakmak istedi. Üşümemek için üzerine bir hırka geçirdi. Işıkları açıp dışarı çıktı. Arka tarafa dolaşıp, pencerenin yanına geldiğinde, pencerenin hemen altında büzüşmüş, titremekte olan beyaz bir köpek yavrusu gördü. Hayvan, takatsiz bir sesle inlemeye devam ediyordu. Aslında bu, inlemeden çok, bebek ağlamasına benziyordu. Acaba yaralı mıydı? Bunu anlamak için, yere çöküp köpeğe daha yakından baktı. Hayır, yaralı gibi görünmüyordu. Yavaşça eline aldığında, hayvanın daha bir kaç günlük bir yavru olduğunu anladı. Hem korkudan, hem de soğuktan titriyor olmalıydı.

Şu anda onun, annesinin sıcak gövdesinin altında korunmaya ve beslenmeye ihtiyacı vardı. Peki, bu küçücük yavru burada ne arıyordu? Kendi kendine gelmiş olamazdı. Annesi de getirip bırakmazdı yavrusunu. Öyleyse, bu bir insanın işiydi. Kim bırakmış olabilirdi acaba? Yavruyu tek eliyle kavrayarak kolunun üzerine yatırdı ve tekrar içeri girdi. Küçük hayvan, sanki annesine sarılır gibi koluna sıkı sıkı yapışmıştı. İçinde bir acıma ve şefkat duygusu belirdi. Onun şu anda ne kadar yalnız ve çaresiz bir yaratık olduğunu düşündü. Dünyaya geleli daha birkaç gün olmuş ve henüz tanımadığı doğada yapayalnız kalmıştı. Hava soğuktu; ikisi de üşümüşlerdi. Yaşlı adam tekrar yatağına uzanıp, onu da kolunun altına yatırdı. Köpeğin ağlaması durmuştu. Kesik kesik soluk alıp veriyordu. Biraz sonra da gevşeyip uyumaya başladı. Küçük köpeği uyurken seyretmek hoşuna gitmişti. Artık huzurlu ve güvenli bir yerde diye düşündü. Herhalde bunu hissediyordur. Ancak ne kadar güvenli bir ortamda olursa olsun, yavru köpek, annesinin eksikliğini duyuyor olmalıydı. Yaşlı vücudunun ısısını başka bir canlı ile paylaşmak onu mutlu etmişti. Sükûnet içinde uykuya daldı.

Uyandığında, gün ağarmış, kuş sesleri duyulmaya başlamıştı. İçi huzur doluydu. Bir süre yanı başındaki köpek yavrusunu seyretti ve hafif hafif onun sırtını okşadı. Uyandırmaktan korkarak, hafifçe yerinden doğruldu. Yataktan kalkmadan önce, üşümemesi için ona yorganın içinde bir yuva hazırladı. Hayvan bir ara gözlerini açar gibi oldu. Sanki nerede olduğuna hiç aldırış etmiyormuş gibi, yeniden gözlerini kapattı ve uyumaya devam etti. Yaşlı adam yataktan çıkarken, yavruyu da yorganın sıcaklığına emanet etmişti. Fazla gürültü etmemeye çalışarak yatak odasından çıktı ve güne hazırlanmaya başladı. Büyü Dükkânı'nın misafirleri genellikle

gündüz gelirlerdi ama bu kez öyle olmamıştı. Demek ki artık geceleri de hazırlıklı olmak durumundaydı.

Kahvesini bitirene kadar, yüzündeki tebessüm kaybolmadı. Yalnızlıktan zevk almak, yalnızlığa mahkûm olma korkusuna engel değildi. Bu endişeyi hep taşıyordu yaşlı adam. Belki de gece duyduğu sese karşı o kadar duyarlı oluşu bu yüzdendi. Koltuğundan kalktı ve pencerenin önüne giderek, gözlerini en uzak noktaya dikti. Kendi korkularını ya da zaaflarını fark ettiği zaman hep bunu yapardı. Görebildiği en uzak noktayı algılamaya çalışır, dünyanın büyüklüğünden ve milyonlarca yıllık tarihinden güç alırdı. Yaşam cömertti ona göre. Yok olanların kendisine bıraktığı mirası yutmuyor, var olanlara sunuyordu. Bu sayede, kendi üretmediğimiz pek çok şeye sahip oluyorduk. Eğer biz de bir şeyler üretebiliyorsak, o zaman sahip olduklarımızı ve dünyaya bırakacaklarımızı arttırabiliyorduk. Yalnızlık ise bu kadar varlıkla donatılmış bedenimizin, diğer canlı bedenlerden uzak olmasından başka bir şey değildi.

Kendisini, düşüncelerinin serbest akışına bırakacak kadar rahatlamıştı. Ancak duyduğu ses, onu düşüncelerinden uzaklaştırdı. Bu bir köpek havlamasıydı. Dükkânın arka tarafından geliyordu. Kesinlikle küçük yavrunun sesi olamazdı ama yaşlı adama, onun varlığını yeniden hatırlatmıştı. Heyecan içinde yatak odasına gitti. Yavru köpek gözlerini açmış, yerinden doğrulmaya çalışıyordu. Yatağın kenarına oturup, onu okşayarak yatıştırmaya çalıştı. Dışarıdaki köpeğin havlaması, bu kez pencerenin önünden geldi. Küçük köpeğin kalp atışlarının hızlandığı ve hayvanın huzursuzlandığı fark edilebiliyordu. Yaşlı adam onu kucağına aldı ve dışarı çıktı. Arka tarafa döndüğünde, havlayan köpeğin, toprağı koklayarak

dolaştığını gördü. Hayvan onları fark eder etmez, başını kaldırıp yüksek sesle havlamaya başladı. Bu, sıradan bir köpek havlaması değil, talepkâr bir sesleniş gibiydi. Belki de fazlaca anlam yüklüyordu ama hafif bir ürküntü duydu yaşlı adam. Onun, küçük köpeğin annesi olduğunu tahmin ettiği ve bir annenin, yavrusuna zarar gelmesi ihtimali karşısında nasıl cesur ve saldırgan olduğunu bildiği için ayakları geri geri gitti. Ancak büyük köpek, olduğu yerde duruyor ve dikkatle onları izliyordu. Huzursuz ve temkinli bir duruştu bu. Yaşlı adam eğilerek, yavruyu olduğu yere bıraktı. Sonra da geri çekilerek onları izlemeye başladı. Bu geri çekiliş, korkudan çok olası bir yakınlık ilişkisine karşı duyduğu saygıdandı. Büyük köpek, ağır adımlarla yaklaştı ve yavruyu koklamaya başladı. Yavru da ona sokulmaya çalışıyordu. Artık hiç kuşkusu kalmamıştı yaşlı adamın. Anne köpek yere oturarak yavrusunu altına aldı. Onlar birbirlerine kavuşmuşlardı. Bunun keyfini çıkarmaları için onları yalnız bırakmak en iyisiydi. Sessiz adımlarla geri döndü. Büyü Dükkânı'nın verandasına çıkan basamaklara oturdu. Bedeninde sabah rüzgârının tatlı esintisini hissetti. Farklı bir gün başlıyordu.

Her yeni günün, bir öncekiyle aynı olmayacağını bilmek ona heyecan verirdi. Oysa, gençliğinde çok başka düşünür; yaşlı insanların yaşamdan daha az zevk aldıklarını zannederdi. Çünkü o zamanki mantığına göre yaşlılık, ömrünüzün sonuna geldiğinizin habercisi idi. Bunu bilen bir insan ne kadar coşku duyabilir, yaşadığı günden ne kadar tat alabilirdi ki? O zamanlar, insanın, ancak önünde uzun bir yaşam olduğu düşüncesi ile mutlu olabildiğini düşünürdü.

On dört, on beş yaşlarındaydı. Bir gün büyükbabasına, gençliğinde ve yaşlılığında onu nelerin mutlu ettiğini sor-

muştu. Büyükbabası bu soru karşısında ona şu cevabı verdi: "Gençliğinde ağaç dikmek ve diktiğin ağaca bakmak seni mutlu edebiliyorsa, yaşlılığında da o ağacın gölgesinde oturmaktan mutlu olursun." Büyükbabasının ne demek istediğini yıllar geçtikçe kavramıştı. İnsanoğlu, yeryüzündeki yaşam süresinin sınırlı olduğu gerçeğinin farkında olarak yaşayan ve bunu bile bile mutluluğu arama gücünü koruyabilen tek canlı olmalıydı. Bunu keşfettiği zaman, insanlığa büyük bir saygı duymuştu. Büyük gücün kaynağı, büyükbabasının sözlerinde gizliydi.

Ağır ağır yerinden kalkarak içeri girdi. Yatak odasına geçerek pencereden dışarı baktı. Anne ile yavrusu yoklardı. Herhalde, kendileri için daha tanıdık ve güvenli olan bir yere dönmüşlerdi. Yavru köpeğin gidişi hüzün yaratmıştı yaşlı adamda. İçten bir yakınlaşma, ne kadar kısa olursa olsun, güçlü bir duygu uyandırıyor ve bir o kadar da iz bırakıyordu ardında. Mutfakta hafif bir kahvaltı yaptı yaşlı adam. Ardından da dükkânının raflarını gözden geçirerek eşyalarının tozunu almaya başladı. Yıllardır ne kadar çok şey biriktirmişti. Hemen önünde; kocaman, eski bir asma kilit duruyordu. Dört ayrı anahtarla açılırdı bu kilit. Uzun zamandır kilidi açmadığı için şifreyi unutmuştu. Ancak bir süre düşününce hatırladı: Anahtarların belli bir sırası vardı. Gövdelerindeki belli belirsiz yarıkların sayısı, onların hangi sırada kullanılacağını gösteriyordu. İlk anahtarı 45 derece, ikincisini 90, üçüncüsünü 180 ve sonuncusunu da 360 derece çevirmek gerekiyordu. Sıra dördüncü anahtara gelmişti ki, verandanın basamaklarında bir ayak sesi duydu. Kilidi yerine bırakıp, pencereye yöneldi. Dışarıya baktığında, basamaklarda durup, kolunu tırabzana dayamış bir kadın gördü. Kadının, soluklanarak dinlenmeye çalışıyor gibi bir hali vardı. Büyü Dükkânı'nın

müşterileri genellikle yorgun geldikleri için, dükkân sahibi bu görüntülere alışıktı. Bu kez, müşterisini uzaktan yakalayamadığı için biraz hayıflandı. Ancak şu an zihnini dinlenmiş hissediyor, bu nedenle de zihinsel hazırlığa pek ihtiyaç duymuyordu. Beklediği an çok uzun sürmedi ve birkaç saniye sonra kapı çalındı.

Dükkân sahibinin bugünkü müşterisi, oldukça alımlı bir kadındı. Kapı açılır açılmaz, yaşlı adama elini uzattı ve coşkulu bir sesle kendini tanıttı. İçeri davet edilmeyi beklemeden, tereddütsüz girmişti. Saçları kısa; kızıl kahverengi, gözleri yeşil ve boyu oldukça uzundu. Yüksek sesle konuşuyordu:

"Ne kadar güzel bir gün değil mi? Buraya gelirken, sizin çok şanslı olduğunuzu düşündüm. Doğa ile iç içe yaşıyor ve onun bütün güzelliklerinden yararlanıyorsunuz."

"Siz yararlanmıyor musunuz?" diye sordu yaşlı adam elinde olmadan.

"Ne yazık ki hayır. Günlük koşuşturma içinde, buna hiç fırsat bulamıyorum. Benim için doğa, evdeki çiçeklerimden ibaret. Oysa sizin yaşadığınız mekân, içeriye doğadan bir şey taşımayı gerektirmiyor. Çünkü doğa, sizi içine almış durumda. Bu çok büyük bir şans! İnanın yerinizde olmayı çok isterdim."

Müşterisinin söyledikleri karşısında bir an duraklayan satıcı, ona oturması için yer gösterirken, bir yandan da düşünüyordu. Koltuğuna oturduktan sonra karşılık verdi:

"Demek bunun bir şans olduğu düşüncesindesiniz. Ben

de burada yaşamaktan çok mutluyum ama bunun bir şans olduğunu hiç düşünmemiştim. Bana göre asıl şans, yeryüzünde var olmaktan başka bir şey değil. Çünkü yaşanan her an, tek ve kendine özgü. Varlığımızın tohumu da bu tek ve kendine özgü anlardan birinde atılıyor. O an geçmiş olsaydı, var olma şansımızı kaybetmiş olurduk. Sizin dışınızda bazı faktörler buluşuyorlar ve sizin lehinize bir kesişme noktası yaratıyorlar. Şans ancak böyle bir şey olabilir. Bundan yararlanmak ise sizin seçiminiz, yani şansınızı kullanmanızdır. İşte böyle düşündüğüm için, ben burada yaşıyor olmayı bir şanstan çok, beni mutlu eden bir seçim olarak görüyorum."

Büyü Dükkânı'na gelen müşterilerin çoğu, kendi ihtiyaçlarına dönük olurlar ve kendi isteyecekleri şeye yoğunlaşırlardı. Dükkân sahibinin yaşamı, onları fazla ilgilendirmezdi. Yaşlı adam, pazarlıklar sırasında kendi dünyasından uzaklaşır, müşterisinin dünyasını tanımaya çalışırdı. Ancak bu kez öyle olmamış, müşterisi onu kendi benliğine döndürmüş ve düşünmek zorunda bırakmıştı. Farklı bir başlangıçtı bu. Kendini biraz tedirgin hissetti. Tedirginliğinin nedenini tam olarak tanımlayamadı. Belki de müşterisini anlayamamanın tedirginliği idi bu. Sessizliği bozan kadın oldu.

"Sizin ne kadar bilge bir kişi olduğunuzu duymuştum. Muhakkak ki söylediklerinizin arkasında çok derin bir felsefe ve deneyim yatıyor. Ama ben, dünyaya gelmiş olmanın, bir şanstan çok, bir tesadüf olduğuna inanıyorum. Bence asıl şans, dünyanın size, istediğiniz gibi bir hayat sunmasıdır. Eğer istediğiniz hayatı yaşamıyorsanız, belki de dünyaya gelmiş olmanız bir şanssızlıktır. Çünkü nerede, ne zaman ve hangi koşullarda dünyaya geleceğiniz konusunda bir seçim yapamıyorsunuz."

Bu sözler, yaşlı adamı kendine getirmişti. İyi bir satıcı, müşterisinin ne istediğini anlamadan ona bir şey satmaya çalışmamalıydı. Oysa o bunu yapmıştı. Yanlış olduğunu düşündüğü bir iddia karşısında, kendi dünyasını koruma içgüdüsü ile kadına kendi yaşam felsefesini satmaya çalışmıştı. Bunun gereksiz bir dersten farkı yoktu. Nitekim bu çabası geri tepmiş, ortaya entelektüel bir düello çıkmaya başlamıştı. Tedirginliğinin asıl nedenini şimdi kavrıyordu. Büyü Dükkânı'nda sık yaşanmayan ve doğru olmayan bir başlangıç yapmanın tedirginliği idi bu. Müşterinin sizi anlaması için önce siz onu anlamalıydınız. Bugün bu kuralı atlamıştı yaşlı adam. Tekrar başa dönmesi gerekiyordu.

"Beni affedin. Galiba sizin hassas olduğunuz bir konu üzerinde erken fikir yürüttüm. Son sözleriniz, bunu fark etmemi sağladı. Size teşekkür ederim. İsterseniz, alışverişimize geçebiliriz."

Bu teklif, müşterinin henüz hazır olmadığı bir anda gelmişti. Kadın, bir an için tereddüt etti. Büyü Dükkânı ile ilgili merakını gidermeden alışverişe geçmek istemiyordu. Acaba bunu dükkân sahibine nasıl anlatabilirdi? En iyisi açık açık söylemek olmalıydı.

"Aslında ben alışverişe geçmeden önce, Büyü Dükkânı'nı tanımak isterdim. Sizin burada tek başınıza yaşadığınızı ve buraya gelen müşterileri çok etkilediğinizi duymuştum. Onun için buraya büyük bir merakla geldim. Sanki daha yolda iken, buradan yayılan etkiyi hissettim. Adeta başka bir dünyada yaşıyor gibisiniz. Burası sıradanlıktan uzak bir yere benziyor. İşte bunun için, izin verirseniz Büyü Dükkânı'nı dikkatle incelemek isterim."

"Merakınıza saygı duyuyorum. Ancak, ben de merak içindeyim: Büyü Dükkânı'na geldiğiniz andan itibaren, kendinizden hemen hemen hiç söz etmediniz. Buradan bir şey almak isteyip istemediğinizi anlayamadım. Sizi, Büyü Dükkânı'na getiren şeyin, yalnızca benim buradaki yaşamıma duyduğunuz meraktan ibaret olmadığını düşünüyorum. Büyü Dükkânı'na ulaşmak hiç de kolay olmasa gerek. Bilmem yanılıyor muyum?"

"Ah evet, doğru söylüyorsunuz. Aslında ben tabii ki yalnızca sizi merak ettiğim için gelmedim. Ama bilemiyorum, benim almak istediğim şey burada var mıdır?"

"Bundan emin olmak için mi dükkânı incelemek istediniz?"

Kadın hafifçe irkildi.

"Şey... Evet. Biraz saygısızlık ettiğimi biliyorum. Ama inanın düşünerek yapmadım. Sizden özür diliyorum."

Dükkân sahibine güvensizlik gösterdiği için kendi kendine kızmıştı. 'Keşke doğrudan alışverişe geçseydim' diye düşündü. Ama gerçekten kendisinin de tam olarak farkına varamadığı bir şeydi bu. Yalnızca içinde, Büyü Dükkânı'nı tanımak için büyük bir merak duymuştu. Merakının böyle bir nedenden kaynaklandığını hiç aklına getirmemişti. Şu anda kendini, uykuda yürürken hırsızlık yapan ve suçüstü yakalanan biri gibi hissediyordu. Özür dilemekten başka yapacak bir şeyi yoktu.

"Özür dilemenize gerek yok. Büyü Dükkânı'nda her şeyi

isteme hakkına sahipsiniz. Burası ile ilgili meraklarınızı giderme isteği de buna dâhildir. Ancak asıl istediğiniz bu değil de başka bir şeyse, ona ulaşmak için çok dolaylı bir yol seçmiş olursunuz ve bu, size de bana da zaman kaybettirir. Şimdi, sizi Büyü Dükkânı'na getiren isteğin ne olduğunu bana doğrudan söyleyebilirsiniz."

Kadın, bu fırsatı yeniden elde ettiği için sevinmişti.

"Teşekkür ederim. Aslında bunu daha önce söylemeliydim. Ben sizden şans istemek için geldim ve aradığım şansı burada bulabileceğimden eminim."

"Ya da emin olmak istiyorsunuz."

"Anlamadım."

Yaşlı adam, hafifçe öksürerek boğazını temizledikten sonra, yumuşak bir ses tonuyla devam etti:

"Büyü Dükkânı'ndan içeri girer girmez, söze, benim çok şanslı bir insan olduğumu ve yerimde olmak istediğinizi söyleyerek başladınız. Ben de size, şansın, bana göre ne olduğunu anlatmaya çalıştım. Ancak siz bundan hoşlanmadınız. Çünkü benim söylediklerime göre, var olan herkes şanslı sayılmalıydı. Oysa siz, galiba şanslı olmadığınızı ve şanslı olmanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorsunuz. Büyü Dükkânı'ndan istediğiniz şansı alabilmek için, dükkân sahibinin bu ayrıcalığa sahip olması gerektiğine inanıyorsunuz. Eğer ben şanslı değilsem, size nasıl şans verebilirim değil mi? Bu tereddüdünüzü gideremediğim, yani beni tanıyamadığınız için de Büyü Dükkânı'nı tanımak istediniz. Geldiğiniz-

den beri, aradığınız şansı burada bulacağınızdan emin olmak istiyorsunuz. Yanılıyor muyum?"

Dükkân sahibi bunları söylerken, kadın hiç kıpırdamadan onu dinliyordu. Bu kez tam anlamıyla yakalanmıştı. Evet, gerçekten de durum buydu. Ama bütün bunları kendisi bile tam olarak çözemezken, nasıl olur da daha birkaç dakikadır tanıdığı birisi her şeyi bir çırpıda anlayabilirdi? Şaşkınlık içinde karşısında oturan yaşlı satıcıya bakıyordu. Sonunda, ister istemez başını salladı.

"Evet, ama bütün bunları nereden biliyorsunuz? Adeta kafamın içinden geçen her şeyi görüyor gibisiniz. Doğru, buraya gelirken bazı endişelerim vardı ama bunları ben bile tam olarak adlandıramamıştım. Sizin söylediklerinizden sonra düşünüyorum da, herhalde her zaman olduğu gibi, bugün burada da aradığımı bulamamaktan korkuyordum."

"Korkunuz hâlâ devam ediyor mu?"

"Hayır, şu anda beni çok rahatlattınız."

"O halde pazarlığımıza geçebiliriz değil mi?"

"Evet, tabii" diye karşılık verdi kadın içtenlikle. Artık kendini güvende hissediyordu. Bütün dikkatini yaşlı adamın söylediklerine yöneltti.

"Bana, sahip olmak istediğiniz şansı biraz tanımlayabilir misiniz?"

Yıllardır bu konu üzerinde düşündüğü için, kendini ifade

etmekte hiç güçlük çekmeyeceğini hissediyordu. Tereddüt etmeden söze başladı.

"Ben orta yaşlı sayılabilecek bir kadınım. Evliyim ve bir çocuğum var. Şu yaşıma kadar hep şanssız olduğumu hissettim. Kız kardeşim, benden çirkin olmasına rağmen çok şanslıdır. Hani çirkin şansı derler ya, işte öyle. Karşısına ilk çıkan erkekle evlendiği halde, çok iyi bir evlilik yaptı. Zengin bir kocası, yetişmiş iki güzel çocuğu ve bol parası var. Oysa ben daha güzel bir genç kızdım ve hayatını benimle birleştirmek isteyen birçok erkekle karşılaştığım halde, şanssızlıklar yüzünden hiçbiri ile ilişkimi sürdüremedim. Sonunda sıradan bir insanla evlendim. Bir çocuğumuz oldu. Gençliğimdeki hayallerimi, herkesi kıskandıracak varlıklı bir hayat, farklı ve zengin bir eş, pırıl pırıl çocuklar süslüyordu. Ama vasat bir yaşantımız oldu. Kısacası ben, herkesin gıpta ile bakacağı bir yaşantım olacak diye hayal kurarken, şimdi kendim pek çok insana gıpta ile bakıyorum. Bütün bunlar şans işi. Şanslıysanız, fazla yorulmanıza da gerek kalmıyor. Eşim, sahip olduklarıyla yetinen bir insandır. Fakat ben, hiçbir zaman, içinde yaşadığım koşulları kabullenmem. Neden daha iyisi olmasın diye kendi kendimi yiyip bitiririm. Bunlar eşime çok anlamsız geliyor. Ben de onun beni anlamadığını ve mutlu yaşamamız için bir çaba sarf etmediğini düşünüyorum. Oysa şansımız olsaydı, çaba harcamaya da gerek olmazdı. Kendimi tüy gibi hafif hissederdim. Dünya size iyi ve mutlu yaşama şansını ya sunuyor, ya da sunmuyor. Yani ya şanslı ya da şanssızsınız. Şu ana kadar buna çok inandığım için, yaşamdan fazla bir şey beklemiyordum. Ancak Büyü Dükkânı'nın varlığını duyduğum andan bu yana, içim kıpır kıpır. Belki de burası benim için bir dönüm noktası olabilir."

"Bütün umudunuzu Büyü Dükkânı'na bağladınız."

Kadın heyecanla atıldı:

"Evet, evet. Öyle gerçekten de."

" Pekâlâ. Size, Büyü Dükkânı'nda istediğiniz şansın var olduğunu söylemek isterim. Eğer ben size istediğiniz şansı verirsem, siz bunun bedeli olarak karşılığında ne verebilirsiniz?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse, bunu benim tayin etmem çok güç. Belki de siz beni yönlendirirseniz daha iyi olur."

"Elde etmek istediğiniz şans size ne kazandıracak?"

"Bundan sonra mutlu yaşayacağım."

"Şu ana kadar hiç mutlu olmadınız mı?"

"Hayır sanmıyorum."

"Yani size mutluluk yaşatan hiçbir şey olmadı mı hayatınızda?"

"Bilmem belki de hatırlamıyorum."

"Hiç âşık olmadınız mı?"

"Evet oldum."

"Peki, âşıkken mutlu olduğunuz anlar olmadı mı?"

"Tabii ki oldu. Sabah yataktan çok büyük bir yaşama sevinciyle kalktığım günleri hatırlar gibiyim."

"Hatırladığınız başka mutluluklarınız da oldu mu? Bir şeyi başardığınızda yaşadığınız mutlu bir an örneğin?"

Tam "hayır" demek üzereyken, bir şeylerin onu durdurduğunu hissetti. Gözünün önüne bazı sahneler gelir gibiydi. Bu soruyu bir başkası sorsaydı, hiç düşünmeden hayır derdi herhalde. Ama Büyü Dükkânı'nda dürüst olması gerektiğini artık iyice anlamıştı. Biraz daha düşündü.

"Hatırlamaya çalışıyorum" dedi ve ardından yavaş yavaş devam etti.

"Evet, iş hayatımda başarılı bir insan sayılırım. İşimi iyi yaptığım zaman, bu bana mutluluk yaşatıyor. Terfi ettiğimde de çok mutlu olmuştum. Aslında okul hayatımda da çalışkan ve başarılı bir öğrenci idim. Hocalarımdan aferin aldığımda ya da yüksek notlar aldığımda, eve uçarak gelirdim. Ancak annem, bunun çok da önemli olmadığını, her zaman en iyi notu alan ve örnek gösterilen bir öğrenci olmam gerektiğini söyleyince çok bozulur, gizli gizli ağlardım."

"Peki, aile yaşamınızda, eşinizle ya da çocuğunuzla mutlu anlarınız olmadı mı hiç?"

Artık belleğinin çok daha hızlı çalıştığını, kendinden istenen her şeyi arayıp bulabildiğini hissediyordu. Bir yandan düşünürken, bir yandan da anlatıyordu:

"Olmaz mı, tabii ki çok mutlu günler geçirdik birlikte. En mutlu olduğum gün, çocuğumu dünyaya getirdiğim gündü. İşte o anda dünyalar benim oldu zannettim. Eşim, aslında iyi bir insandır. Ama yeterince hırslı değil. Onunla ilk evlendiğimizde çok mutluyduk. Sevgimiz bize yetiyordu. Nasıl olsa önümüzde uzun bir yaşam var, gün gelir Tanrı bize de 'yürü ya kulum' der diye düşünüyordum. Ama yıllar geçtikçe hiçbir şeyin değişmediğini gördüm. Hayatınıza yeni renkler katmazsanız, ister istemez monotonlaşıyor. Mutlu olduğumuz günler yok değil, var aslında. Çocuğumu çok seviyorum ve ona sarıldığım anda dünyanın en mutlu insanı oluyorum. Ona bir şey olmasından çok korkuyorum."

"Büyü Dükkânı'ndan alacağınız şansın hayatınızda nasıl bir değişiklik yapmasını istiyorsunuz?"

"Bunu tarif etmek çok güç; istiyorum ki nasıl ben birçok insanın hayatına gıpta ediyorsam, benim de herkesi kıskandıracak bir hayatım olsun."

Müşterinin bu sözlerinden sonra gelen sessizlik, yaşlı adamın hemen bozmak istemediği bir durumdu. Sessizlik sırasında, her şeyi tekrar gözden geçirdi ve söyleyeceklerinden emin olduktan sonra konuşmaya devam etti:

"Bütün bu anlattıklarınızdan sonra, size vereceğim şansın karşılığında bir bedel düşündüm."

Kadın heyecanlanmıştı.

"Ne düşündünüz?"

"Bana bugüne kadarki yaşamınızda, mutlu olduğunuzu hissettiğiniz anların tümünü verirseniz, ben de size istediğiniz şansı veririm. Ama bu bedel, şu ana kadar yaşadığınız tüm mutlulukları hatırlamanızı ve hiçbirini atlamadan bana vermenizi gerektiriyor. Eğer en ufak bir mutluluk anını bile unutur ve Büyü Dükkânı'na bırakmadan giderseniz, size vereceğim şans hiçbir işinize yaramaz."

"Ama bu çok garip bir bedel değil mi? Yaşadığım her anı nasıl hatırlayabilirim ve hepsini hatırladığımdan nasıl emin olabilirim ki?"

"İsterseniz, oturduğunuz yerde gözlerinizi kapatın, iç dünyanıza dönün ve düşünmeye başlayın. Büyü Dükkânı, geçmişi hatırlamanız için ideal bir ortamdır. Zaman sınırınız yok. Burada istediğiniz kadar kalabilirsiniz. Yalnız, bu düşünce yolculuğunda size çok yardımcı olacak bir şeye dikkatinizi çekmek istiyorum. Hatırladığınız her mutluluk anı ile vedalaşın. Çünkü onu burada bırakacak ve bir daha hiç hatırlamayacaksınız. Biliyorsunuz, eğer bırakmazsanız, satın alacağınız şans hiçbir işinize yaramayacak."

"Peki, hatırladığım mutluluk anları ile vedalaştığımdan ve onları buraya bıraktığımdan siz nasıl emin olacaksınız?"

"Siz emin olduğunuz zaman."

"Anlıyorum. Peki, neden böyle bir bedel ödemek zorunda olduğumu bana anlatabilir misiniz?"

"Sanırım söylediklerimi yapmaya başlarsanız, bunu benim size anlatmama gerek kalmayacak. Lütfen bu bedeli ödemeye

başlayın. Bu, geri dönüşü olmayan bir yol değil. Pazarlığımıza her an son verebiliriz. Büyü Dükkânı'nda, sizin gönü rahatlığıyla ödemediğiniz hiçbir bedel kabul edilmez."

"Peki deneyeceğim. Ama geçmiş mutluluklarımdan vazgeçmem, gelecekte mutlu olmamı engellemeyecek değil mi?"

"Hayır. Tamamen geçmişe ait mutluluklarınızı bırakacaksınız."

Kadın, oturduğu koltukta gözlerini kapattı ve derin bir sessizliğe daldı. Bu arada yaşlı adam, kadının dikkatini dağıtacak en ufak bir sesten kaçınmaya çalışıyordu. Şu anda, kaptanlığını müşterisinin yaptığı bir gemide yolculuk ediyor gibiydi. Bu yolculuğun ne kadar süreceği, onu ne tür sürprizlerin beklediği gibi soruların hiçbirine cevap veremezdi. Ancak rotayı biliyordu ve kaptan zorlandığı anda dümene geçmeye hazırdı. Aksi takdirde hiç müdahale etmeden bekleyecekti. Dingin sessizliğe bıraktı kendini.

Birkaç dakika sonra, kadın gözlerini açarak yaşlı adama baktı ve tekrar kapatıp düşünmeye devam etti. Zor bir işti bu yapmaya çalıştığı. Yine de kendini biraz daha zorlayarak başarmaya çalıştı. Ama istediği gibi olmuyordu. Üzerinden çok geçmeden, yerinden doğrularak, alçak sesle, anılarından bazılarıyla vedalaşmakta güçlük çektiğini söyledi. Yaşlı adamın tek cevabı, "lütfen bunun için çaba sarf edin" oldu. Tekrar devam etmeye karar verdi kadın. Bu kez başaracaktı. Evet, buradan alacağı şansa ihtiyacı vardı ve bunu elde etmenin tek yolu da, kendisinden istenen bu bedeli ödemekti. Şimdi daha büyük bir gayret gösteriyordu. Arada bir bunu

başarıyor, rahatlıyor ve umutla bir sonraki mutluluk anına geçiyordu. Ancak karşısına, hiç ummadığı kadar mutluluk anısı çıkmaktaydı. En kötüsü de hepsiyle birden vedalaşmak zorunda olmasıydı. Giderek, veda edemediği mutlulukların, veda edebildiklerinden kat kat fazla olduğunu görmeye başlamıştı. Bu işin, zannettiği kadar kolay olmadığını anladı. Gözlerini kapatmasının üzerinden yaklaşık kırk, kırk beş dakika geçmişti ki, "yapamıyorum" diyerek koltuğundan kalktı ve pencereye yöneldi.

"Yapamadığınız nedir?"

"Vedalaşamıyorum. Mutlu olduğum anları burada bırakmak bana çok zor geliyor. Onları bir daha hatırlamayacağımı düşündükçe kendimi kötü hissediyorum. Onlardan vazgeçemiyorum. Ya bir daha mutlu olamazsam diye korkuyorum. Meğerse mutlu olduğum anlar ne kadar çokmuş. Bunu hiç bilmiyordum."

"Oysa pazarlığımızın başında, hayatınız boyunca hiç mutlu olmadığınızı söylemiştiniz."

Pencerenin önünde birkaç saniye sessiz kalarak dışarıya bakan kadın, ağır hareketlerle dönüp yeniden koltuğuna oturdu.

"Yanılmışım. Belki de haksızlık etmişim. Kendime ve bana bu mutlulukları yaşatan insanlara..."

"Yaşantınızın sandığınız kadar mutsuz geçmediğini mi fark ettiniz?"

"Evet. Şu anda çok şaşkınım. Bütün bunları yaşayanın ben olduğuma inanamıyorum."

"Daha önce kendi hayatımıza hiç bu kadar dikkatli bakmış mıydınız?"

"Herhalde bakmamıştım."

"Tüm dikkatiniz başkalarının hayatına dönüktü değil mi?"

"Bilmiyorum. Sanırım öyle... Galiba kendi yaşadıklarımı hiçe sayıyorum. Bu yüzden de hep başkalarına gıpta ediyorum."

"Pazarlığımız konusunda ne düşünüyorsunuz?"

"Bu pazarlığı daha fazla sürdürebileceğimi sanmıyorum. Benden istediğiniz bedeli ödemem çok zor. Aslında şu anda, bu alışveriş bana çok anlamsız gelmeye başladı. Sizden alacağım şans, mutluluklarımdan vazgeçmeye değer mi bilmiyorum. Belki de çok yüksek bir bedel istiyorsunuz."

"Bence siz farkında olmadan daha ağır bir bedel ödüyorsunuz."

"Nasıl yani?"

"Mutluluklarınızı hiçe saydığınızı söylediniz. Yani onları küçümsüyor ve görmezden geliyorsunuz. Bu yüzden de kendinizi, şanssız bir insan olduğunuza inandırmış, adeta bu

inanca mahkûm etmişsiniz. Mahkûmiyet yeterince ağır bir bedel değil mi?"

Yaşlı adamın bu sözlerini duyan kadın, başını koltuğunun arkasına yasladı ve rahatlamış bir ifadeyle konuşmaya devam etti:

"Çok haklısınız; şimdi kafamın içindeki her şey çok daha net. Az önce, bu alışverişin bana anlamsız gelmeye başladığını söylerken de galiba fark ettiğim buydu. Şans sözcüğü, birden bana hiçbir şey ifade etmemeye başladı. Bunca bedeli ne için ödeyeceğim diye kendi kendime sordum. Evet, doğru, ben kendi yaşantımdaki güzelliklerin tadına varmak yerine, başkalarının yaşadıklarını kıskanarak, onlar gibi yaşamanın peşindeymişim bugüne kadar. Kendimi daima şanssız, başkalarını da şanslı gördüm. Kendimi buna inandırdım. Başkalarının hayatına bakarken pembe, kendi hayatıma bakarken ise siyah camlı gözlük kullanıyordum. Çıplak gözle bakmayı hiç denememiştim. Bunu neredeyse ilk kez burada yaptım ve yaşamın gerçek renklerinin çok daha güzel olduğunu fark ettim. İşte o andan itibaren, şans diye peşinden koştuğum şeyin, anlamını yitirmeye başladığını gördüm. Bundan sonra, gözlerimle yaşam arasına hiçbir şeyin girmesine izin vermeyeceğim. Doğruyu görene kadar bakmaya devam edeceğim. Ve artık başkalarının hayatından çok, kendi hayatımla ilgileneceğim. Meğerse ihmal ettiğim ve görmezden geldiğim ne kadar çok şey varmış. Mutsuzluklarımın büyük bir kısmının, mutluluklarımı yok saymamdan kaynaklandığını anlıyorum. Demek Büyü Dükkânı buymuş... İşte asıl şans bu galiba! Henüz çok geç olmadan bunları öğrenmek... Sizinle olan deneyimimi asla unutmayacağım."

Minnet sözcüklerinin fazla uzamasını istemedi yaşlı adam. Yorulduğunu hissediyordu. Müşterisinin de, onu bekleyen yaşama koşmak için sabırsızlandığını görebiliyordu. Onu uğurlamak üzere dışarı çıktı. Güneş yükselmişti. Doğadaki renklere dikkat etti. Bunlar yalnızca görebildikleriydi. Kim bilir göremediği daha ne çok renk vardı. Her zaman olduğu gibi, gözden kaybolana dek müşterisini izledi.

Vücuduna yayılan, yüreğinin ısısı mıydı, yoksa güneşin ısısı mı ayırt edemedi. "Belki de ikisi birden" diye düşündü. İçeri girip, rafın üzerinde duran dördüncü anahtarı eline aldı. Dikkatle kilide yerleştirip, 360 derece çevirdi. Asma kilit gıcırtılı bir sesle açılmıştı. Yaşlı adam gülümsüyordu.

KANATLAR

Büyü Vadisi, bahar ve yaz mevsimleri arasındaki dansın yumuşak devinimlerine sahne oluyordu o günlerde. Yaşlı adam, kendini hiçbir mevsimde doğadan kopuk hissetmezdi ama, bu mevsim onda, doğadaki dansa eşlik ediyormuş duygusunu yaratırdı. Sanki o doğaya, doğa da ona dokunabiliyor ve dansın ritmini bedeninde duyabiliyordu. Kendini bahar yorgunluğundan kurtarmış olmanın verdiği coşku ile tüm enerjisini açığa çıkarabiliyordu. Ufak tefek onarım işlerini yapmak için çok uygun bir zamandı. Hemen her yıl bu dönemlerde, dükkânının içini ve çevresini gözden geçirir, küçük yenilikler yapardı. Bu yıl da pencere pervazlarının boyasını yenilemeye karar vermişti. Seçtiği renk, eskisinden daha koyu ama daha canlı bir yeşil tonuydu. Bu işi tamamlaması neredeyse bir haftasını aldı ama sonuç onu çok mutlu etmişti. Boyayı bitirdiği gün, Büyü Dükkânı'nı biraz uzaktan seyretti. Dükkânın, gelen müşterilere nasıl göründüğünü merak ediyordu. Çerçevelerin yeşili, çevredeki ağaçların ve çimenlerin rengine o kadar uyum sağlamıştı ki, sanki baharla birlikte, Büyü Dükkânı da yeşermiş gibi duruyordu.

O gün hava bir hayli sıcak olmuştu. Sallanan koltuğunda kitap okurken, bahar ve yaz dansı artık bitiyor diye düşündü yaşlı adam. Bundan sonra uzun bir süre güneş, bu yarımküredeki saltanatını sürdürecekti. Eski çağlarda yaşayan insanların, tanrılarını doğada aramalarına şaşırmamak gerekirdi. Dünya tarihinin çok önemli bir kısmı, doğanın mutlak hâkimiyeti altında yaşanmıştı. Doğa kendini, yeryüzünden geçen tüm canlılara adil bir şekilde açarak, onlara barınak olmuş, ama doğanın gücü karşısındaki sınırlılıklarını fark edecek ve güçlerini geliştirmek için mücadele edecek kadar akıllı olmayan tüm canlıları da yok etmişti. İnsanoğlunun yeryüzündeki serüvenini bugünlere getiren ise, insanın, hem kendi gücünün sınırlarını kabul ederek, doğanın gücü karşısında eğilmesi, hem de kendi gücünü, doğanın gücü ile başa çıkabilecek kadar geliştirmesiydi. Doğanın gücü karşısında eğilmek, önceleri boyun eğmekten başka bir şey değildi. Doğada kendisine tanrılar yaratan insanoğlu, doğal felaketleri, tanrıların yeryüzünü ve insanları cezalandırması olarak algılar ve tanrıları kızdırmaktan korkardı. Ancak merakının ve yaşama içgüdüsünün, korkularından daha ağır basması, onun doğayı daha iyi tanımasını sağladı. Tanımadığı doğadan korkan ve ona boyun eğen insan, tanıdığı doğa karşısında saygı ile eğilmeyi öğrendi. Eğer kendi aklını ve gücünü doğa ile barış içinde yaşayabilecek kadar geliştirebilirse yarınlara kalabilirdi. Ve insanoğlu bunu başardı.

Yaşlı adam, bunları düşünürken gururlandığını hissetti. İnsanlık tarihinden çıkartılacak ne çok ders vardı. Yeryüzündeki her keşif, kâşifinden çok, onun tanımadığı, tanıyamayacağı insanların işine yarıyordu. Ne çok insan, sınırlı ömrünü, kendi işine yaramayacak şeyleri keşfetmek, üretmek ve dünyaya bırakmak için harcamıştı. Belki de asıl bırakmak

istedikleri yalnızca isimleriydi. Acaba bu insanlar, dünyaya bir isim bırakmanın bedelini mi ödemişlerdi, yoksa dünyaya bıraktıklarının yanında isimleri de mi kalmıştı?

Bu kısa düşünce yolculuğundan sonra yeniden, okuduğu kitaba geri döndü yaşlı adam. Elinde, dünyadaki ilk mekanik saatlerin nasıl yapıldığını anlatan bir kitap vardı. Şemaları dikkatle ve hayranlıkla inceliyordu. Tam kendini mekaniğin büyüleyici ayrıntılarına kaptırmıştı ki, açık olan pencerede bir hareket algılayıp, başını kaldırdı. Uzaktan bir insan siluetinin yaklaşmakta olduğunu gördü. Büyü Dükkânı bugün de müşterisiz kalmayacak diye düşünerek sevindi. Zihinsel hazırlık için yeterince zamanı vardı. Kitabı kapatıp, koltuğun yanındaki yüksek sehpanın üzerine koydu. Gözlerini gelen kişiden ayırmadan, zihninin sükûnete kavuşmasını bekledi. Hazır olduğunu hissettiğinde, müşterisi dükkândan yalnızca on beş yirmi adım kadar uzaktaydı.

Delikanlının kararlı ve hızlı adımları, yaşlı adamı kapı henüz çalmadığı halde ayağa kaldırdı. Ağır adımlarla kapıya yürüdü ve bekledi. Genç erkek, kapının önünde çok kısa bir süre durakladıktan sonra, tereddütüne fazla şans tanımak istemiyormuşçasına, tokmağı sertçe vurarak kapıyı çaldı.

Açılan kapı, yaşlı adam ile delikanlıyı yüz yüze getirmişti. Delikanlı, belli belirsiz bir tedirginlik içinde olmasına rağmen, kararlı bir ses tonuyla konuşmaya özen gösteriyordu:

"İyi günler efendim. Ben Büyü Dükkânı'nı arıyordum. Sanırım burası değil mi?"

"Evet delikanlı. Büyü Dükkânı burası, buyurun."

"Zaten çevrede tarife uygun başka bir yer de göremedim. "Büyü Vadisi" yazan tabelanın gösterdiği yönde ilerleyince, bulmak çok kolay oldu. İçeri girebilir miyim?"

Kenara çekilerek müşterisinin girmesini beklemekte olan yaşlı adam, kapıyı biraz daha açarak delikanlıyı eliyle içeri davet etti. Onun ölçülü adımlarla içeri girmesinin ardından, tüm müşterilerine yaptığı gibi, ona da oturması için yer göstererek, koltuğuna yöneldi. Oysa genç müşteri, bunun farkına varmamıştı bile. Olduğu yere çakılmış gibi duruyor ve gözleri hızla rafları tarıyordu. Raflardan birinde duran küçük bir heykel dikkatini çekti. Rafa yaklaşarak heykeli eline aldı. Bir çocuk ve onun omzuna konmuş melek figüründen oluşan heykel, taştan yontularak yapılmıştı. Heykeli dikkatle inceleyen delikanlı, yaşlı adama dönerek, "bu eseri meydana getiren kişi herhalde çok önemli biri olmalı" dedi. Yaşlı adam, oturduğu koltuktan gülümseyerek karşılık verdi:

"Ne kadar önemli biri olduğunu bilmiyorum ama ortaya çıkardığı eser, onun çok değerli bir insan olduğunu gösteriyor."

"Kim olduğunu bilmiyor musunuz?"

"Maalesef bilmiyorum. Kim tarafından yapıldığı belli değil. Oldukça eski bir çalışma."

Delikanlı, heykeli yavaşça aldığı yere bırakarak, yaşlı adamın karşısındaki koltuğa oturdu.

"İşte ben buna isyan ediyorum. Siz belki günlerce, aylar-

ca, belki de yıllarca uğraşıp ortaya çok güzel eserler çıkartıyorsunuz ve sizi kimse tanımıyor. Bu bir haksızlık."

"Belki de herkes tarafından tanınmak o kişi için çok önemli olmamıştır."

"Haklı olabilirsiniz. Ama ne olursa olsun, bunu hak edecek kadar yetenekli bir insan olduğu anlaşılıyor. Bence bir insan bu kadar yetenekliyse, şöhreti, daha kendisi yaşarken tüm dünyaya yayılmalı. Bazılarının değeri, onlar öldükten sonra anlaşılır. Geç kalmış şöhretin, sahibine hiçbir yararı yoktur. Gizli kalmış şöhretlerin ise hiç kimseye bir yararı olmaz."

"Güzel şeyler söylüyorsunuz. Gençlerle sohbet etmek her zaman çok hoşuma gider. Bu konunun, sizin yaşamınızdaki yerinden de söz etmek ister misiniz?"

"Bunu tam olarak anlayamadım."

"Yani, şöhret konusunun sizi ilgilendiren bir yönü var mı diye sormak istedim."

Bu soru, genç müşterinin hoşuna gitmişti. Konuyu açmak için bir fırsat yakaladığını düşünerek hemen atıldı:

"Var tabii. Ben de şöhret kazanmak isteyen ve bunu hak ettiğine inanan bir insanım."

"Buraya bunun için mi geldiniz?"

"Evet, bunun için geldim ve bu isteğimden ilk kez size

söz ediyorum. Başkalarına böyle şeyler söylediğinizde garip karşılanıyorsunuz."

Yaşlı satıcı koltuğunda hafif hafif sallanarak konuşmayı sürdürdü:

"Büyü Dükkânı'ndan istediğiniz şey, şöhret kazanmak öyle mi? Yani buradan şöhretli bir insan olarak gitmek istiyorsunuz."

"Evet, bunu gerçekten çok istiyorum."

"Pekâlâ delikanlı. Bana kendinizi ve sahip olmak istediğiniz şöhreti daha ayrıntılı anlatabilir misiniz?" Doğru bir pazarlık yapabilmek için, hem sizi hem de Büyü Dükkânı'ndan istediğiniz şeyi iyi anlamak zorundayım."

" Tabii efendim, kendimi tanıtayım. Ben on beş yaşındayım. Aslında on dört yaşımı yeni bitirdim, ama ben artık on beş diyorum. Çünkü kendimi yeterince büyümüş hissediyorum. Okulu pek sevmiyorum. Okulda öğretilenlerin bana bir yararı olmadığını düşünüyorum. Önce ezberlenen, sonra da unutulan şeylerle zaman kaybediyoruz. İşte bu yüzden ben, ders çalışmakla zaman kaybetmek yerine başka şeyler yapmayı tercih ediyorum. Örneğin müzik dinliyorum, kendi kendime gitar çalmayı öğrendim ve resim yapıyorum. Bunlar benim yaratıcılığımı geliştiriyor. Bugüne kadar dört beş tane parça besteledim ve birkaç tane de resim yaptım. Arkadaşlarım, genellikle yaptığım şeyleri beğeniyorlar. Ama yine de onların beni tam olarak anlayamadıklarını düşünüyorum. Etrafımda benim gibi yetenekli bir insan olsaydı, ben ona hayranlık duyar ve ondan bir şeyler öğrenmek için çevresin-

de dolanırdım. Herkese ondan söz ederdim. Yeteneklerini başkalarının da fark etmesini sağlardım. Oysa ne ailem, ne de arkadaşlarım benim değerimi anlayabilmiş değiller. Onun için de ünlü bir insan olmak ve hayatım boyunca da öyle kalmak istiyorum. Eğer genç yaşta şöhret olursam, herkes ister istemez bana hak ettiğim değeri verecektir. Yeteneklerimi takdir edip bana saygı duyarlar. O zaman ben de yaptıklarımın boşa gitmeyeceğinden emin olurum ve daha çok çalışıp yaratıcılığımı ortaya koyarım. Yoksa boşu boşuna uğraşıp zaman kaybetmek istemiyorum. Umarım bu anlattıklarımı tuhaf karşılamamışsınızdır."

"Anlattıklarınızın sizce tuhaf olan bir yanı var mı?"

"Bence yok ama bilemiyorum."

"Peki, sizin düşüncelerinizi tuhaf bulan birileri var mı?"

"Evet, var tabii. Örneğin babam ve büyükbabam, benim söylediklerime her zaman eleştirerek bakmışlardır. Büyükbabam bana uzun uzun öğütler verir. Hep kendi gençliğinden ve çektiği sıkıntılardan söz eder. Benim çok rahat yaşadığımı ve bu rahatlığın bana battığını söyler. Babam zaten beni pek dinlemez. Her fırsatta ders çalışmam gerektiğini hatırlatır."

"Benim de onlar gibi sizi eleştireceğimi mi düşünüyorsunuz?"

"Evet, galiba öyle düşündüm. Benden çok büyük olduğunuz için, siz de benim düşüncelerimi saçma ya da garip bulup, bana öğütler verebilirsiniz."

"Beni büyükbabanıza mı benzettiniz?"

Bu soru, delikanlıyı şaşırttı. Yaşlı adamı büyükbabasına benzettiğinin farkında değildi. Ama bu doğruydu ve karşısında oturan yaşlı satıcı, gerçekten de büyükbabasını andırıyordu. Başını sallayarak cevap verdi:

"Sanırım öyle."

"Sizi anlıyorum. Büyüklerle olan deneyimlerinizin burada da aynı şekilde devam edeceğinden endişelendiniz. Her ne kadar yaşlı bir adam olsam da, ben Büyü Dükkânı'nın satıcısıyım ve burada size verebileceğim daha güzel şeyler varken, öğüt vermeyi tercih etmem. Zaten bugüne kadar hiçbir müşterim buraya benden öğüt almak için gelmediğinden, bu konuda pek tecrübeli sayılmam. Herhalde karşılığında bir bedel ödemek zorunda kalmadan alabildiğiniz ender şeylerden biridir öğüt. Büyü Dükkânı yollarını da bunun için aşındırmaya değmez değil mi?"

Yaşlı satıcının söyledikleri, delikanlıyı güldürmüştü. Koltuğunda daha bir rahat oturuyordu artık. Gözünün önüne düşen saçlarını eliyle arkaya atarak, karşısındaki adamın gözlerinin içine baktı ve "çok doğru söylüyorsunuz, bunun için bir bedel ödemeye gerek yok; etrafta öğüt vermeye gönüllü o kadar çok insan var ki" dedi.

"İşte bu yüzden ben size öğüt vermeyeceğim. Yalnız, anlattıklarınızla ilgili size sormak istediğim bazı sorular var. Yetenekli bir genç olduğunuzu, ancak, yeteneklerinizin yakınlarınız tarafından yeterince takdir edilmediğini düşünüyorsunuz öyle mi?"

"Evet, çok doğru."

"Sizce, ancak şöhret kazandığınız zaman yetenekleriniz tam olarak takdir görecek değil mi?"

"Evet."

"Ve yaptıklarınızın boşa gitmemesi için şöhret kazanmanız gerekiyor. Yani ünlü olmazsanız, yaptığınız resimler ya da bestelere ayırdığınız zamanlar, boşa harcanmış zamanlar olacak."

"Belki kendime haksızlık ediyorum ama böyle düşünüyorum. İsim yapmamış bir insanın resimleriyle ya da besteleriyle kim ilgilenir ki?"

"Acaba aileniz ve arkadaşlarınız, yeteneklerinizi sizin istediğiniz ölçüde takdir etselerdi, yine de şöhret ister miydiniz?"

"Bilemiyorum, belki o kadar çok istemezdim. Ama yine de, bir süre sonra onların takdirleriyle yetinmemeye başlardım. Herhalde daha çok insan tarafından tanınmak ve takdir edilmek isterdim."

"Sanırım nasıl bir şey istediğinizi yavaş yavaş anlıyorum. Size birkaç sorum daha olacak."

Delikanlının, dizlerini sallamaya başlamasından sabırsızlandığı anlaşılıyordu. Ancak bu durum, yaşlı adamı pek etkilemedi. Pazarlığa geçmek için acele etmiyordu. Sorularına devam etti.

"Şöhreti hangi yönünüzle kazanmak istiyorsunuz; bir ressam olarak mı, bir müzisyen olarak mı, yoksa başka bir özelliğinizle mi?"

"Ben yetenekli bir insan olarak şöhret kazanmak istiyorum" dedi genç müşteri. Ses tonu biraz sert çıkmıştı. Şu anda bir tercih yapmaktan çok, şöhreti garantilemek istiyordu. Ama pazarlığın, satıcının kontrolünde gittiğinin farkındaydı. Bu onu biraz kızdırdıysa da, istediğini elde etmek için, dükkân sahibinin sorularına cevap vermesi gerektiğini biliyordu. Sorular ardı ardına geliyordu:

"Bana tanıdığınız ünlü kişilerden ilk aklınıza gelenleri sayar mısınız?"

"Yaşayanlardan mı, yaşamayanlardan mı?"

"Fark etmez, her ikisi de olabilir."

"O kadar çok ki, hangisinden başlayayım? Düşünürler, ressamlar, şairler, müzisyenler, sporcular, devlet adamları... Aklıma birçok isim geliyor."

"Şöhretli olduğuna inandığınız kişileri siz de isimlerinden önce, özellikleriyle tanımladınız. Yani bir ressam, ününü yaptığı resimlerden; bir şair, şiirlerinden; bir devlet adamı da idarecilik özelliklerinden kazanıyor. Ben de size hangi özelliğiniz ya da özelliklerinizle ün kazanmak istediğinizi sormuştum."

Satıcının bu kadar çok soruyu neden sorduğunu şimdi kavramaya başlamıştı delikanlı. Az önce ona kızdığı için bi-

raz utandı. Kendisini sorgulanıyormuş gibi hissetmişti. Oysa yaşlı adam, onun işini kolaylaştırmaya çalışıyordu. Elbette hangi özelliği ile şöhret kazanacağına karar vermeliydi. Cevap verirken ses tonunun daha uysal çıktığını fark etti. Yaşlı adamı sevmeye başlamıştı.

"Haklısınız. Şöhret elde etmem için, benim de bir özelliğimin diğerlerinden ağır basması gerekiyor değil mi? Yani başkaları benden söz ederken, örneğin iyi bir müzisyen ya da iyi bir ressam olduğumu söylemeliler."

"Veya her ikisi birden."

Bu olasılık üzerinde biraz düşünmeye ihtiyacı vardı. Hem iyi bir müzisyen, hem de iyi bir ressam olarak şöhret kazanmak nasıl olurdu acaba? Bunun çok kolay olmadığını düşündü. Müzisyenlik ve ressamlık birbirinden çok farklı yaşam biçimleri gerektiriyordu ona göre. Bunu yapamazdı. Öyleyse bir karar vermeliydi. Gözlerini bir an için kapattı ve içinden gelen sesi dinledi. Karar vermesi çok uzun sürmedi.

"Galiba ben iyi bir müzisyen olmak istiyorum. Çünkü kendimi gitar çalarken ve beste yaparken daha iyi hissediyorum. Ayrıca kendimi, sahnede ve büyük bir dinleyici kitlesi önünde haval ettiğimde çok mutlu oluyorum. Düşünebiliyor musunuz, herkes beni tanıyor, yaptıklarımı beğenip takdir ediyor, hayranlık duyuyor ve bana ulaşmaya çalışıyor. Bu müthiş bir şey olurdu! Ünlü bir ressam olmak da güzel bir şey tabii ama bana bu kadar heyecan vermiyor. Ünlü bir ressam ancak resme meraklı kişiler tarafından tanınır. Etrafınızı çok fazla insan sarmaz. Resimleriniz sizden daha ön planda olur. Oysa müzik, hızla geniş kitlelere yayılan ve özellikle de

yaşarken ünlü olmanızı sağlayan bir şeydir. Yani şöhretinizin tadını çıkartırsınız. Ressamların şöhreti, nedense onlar öldükten sonra artıyor. Bunun bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden, ben herhalde iyi bir müzisyen olarak ünlenmeyi daha çok isterdim."

"Siz yalnızca bir müzisyen olarak değil, iyi bir müzisyen olarak mı şöhret kazanmak istiyorsunuz?"

"Elbette. Zaten şöhretli olmak, iyi olduğunuzun bir göstergesi olmalı, değil mi?"

"Büyü Dükkânı'ndan yalnızca şöhret istediğinize göre, bu durumda siz, iyi bir müzisyen olduğunuza inanıyorsunuz, öyle değil mi?"

Delikanlı, kendisini biraz köşeye sıkışmış gibi hissetti. Kendisinin iyi müzisyen olduğunu gönül rahatlığıyla söyleyebilir miydi? Hayır! Bu kendini kandırmaktan başka bir şey olmazdı. Böyle bir gerçekle yüz yüze gelmek pek hoşuna gitmediyse de, bunu kabul etmek zorundaydı.

"Şey, aslında iyi bir müzisyen olduğumu söylemek, iyi müzisyenlere haksızlık olur. Bunun için beş misli daha fazla çalışmam gerektiğini biliyorum. Ama benim sizden istediğim, beni buradan şöhretli bir müzisyen olarak göndermeniz. İyi olmanın gereklerini yerine getirmek ise sanırım bana düşüyor."

"Pekâlâ. O halde artık pazarlığımıza geçebiliriz. Herhalde buraya gelmeden önce, Büyü Dükkânı'nın kurallarıyla ilgili bir şeyler duymuşsunuzdur. Biliyorsunuz, her yerde olduğu

gibi, burada da almak istediğiniz şeyin karşılığında bir bedel ödemek durumundasınız. Bu nedenle, istediğiniz şöhretin bedelini belirlemek üzere sizinle bir pazarlık yapmamız gerekiyor. Eğer sizin belirlediğiniz bir bedel varsa öncelikle bunu öğrenmek isterim."

Delikanlı, dalgalı uzun saçlarını kulaklarının arkasına sıkıştırarak öne doğru eğildi:

"Şey, ben buraya gelmeden önce, pazarlıkta çok usta olduğunuzu ve müşterilerinizi oldukça zorladığınızı duymuştum. Bu yüzden hazırlıklı geldim. Yani ben bir bedel düşündüm."

"Çok güzel. Ne olduğunu öğrenebilir miyim?"

"Size, bana vereceğiniz şöhret karşılığında, huzurumun yarısını vermek istiyorum."

"Biraz açabilir misiniz?"

Pazarlığın, istediği gibi gitmeye başladığını hissediyordu genç müşteri. Çok iyi bir bedel seçtiğini düşünerek kendisiyle gurur duydu. Şöhrete çok yakın olduğuna inanıyordu. Her şey bu bedeli kabul ettirebilmesine bağlıydı. Kendinden emin bir tavırla konuşmasına devam etti:

"Şöhrete kavuşan insanlar, eskisi kadar huzurlu olmadıklarını söylerler. Çünkü artık topluma ve hayranlarına mal olmuşlardır. Kendilerine eskisi kadar zaman ayıramazlar, sokakta rahat dolaşamazlar. Kısacası huzurları kaçar. Şöhretin bedeli de bu olsa gerek. Ama ben kendimi bu bedeli ödeme-

ye hazır hissediyorum ve size şimdiden huzurumun yarısını vermeyi göze alıyorum."

Pazarlığı delikanlının başlatması, yaşlı adamın hoşuna gitmişti. Onun sözlerini dikkatle dinledikten sonra gülümseyerek karşılık verdi:

"Güzel bir pazarlık başlattınız. Müşterilerim, genellikle ödeyecekleri bedelin tayinini bana bırakırlar. Buraya hazırlıklı geldiğiniz için size teşekkür ederim. Ama yanılmıyorsam siz bana, şöhreti elde ettikten sonraki yaşamınızda, kaçınılmaz olarak ödeyeceğiniz bedeli teklif ediyorsunuz. Oysa Büyü Dükkânı'nda, şöhreti elde etmek için baştan bir bedel ödemeniz gerekiyor. Şöhretli bir insan olarak yaşamanın bedeli ise, ne yazık ki bunun üzerine ayrıca eklenecek."

"İşte bütün hesaplarım suya düştü," dedi kendi kendine genç müşteri. Önerdiği bedelin en mantıklı bedel olduğundan o kadar emindi ki, işin bu yönünü hiç düşünmemişti. Hem bunu düşünemediği, hem de iki farklı bedel ödemek zorunda kaldığı için epeyce bozulmuştu. Ancak, şöhrete kavuşmak için pazarlığa devam etmek zorundaydı. İster istemez yaşlı satıcıya bir hayranlık beslemeye başlamıştı.

"Doğrusu ben hiç bu şekilde düşünmemiştim" diyerek sürdürdü konuşmasını:

"Şöhretin bedeli deyince, benim aklıma hep şöhretli insanların yaşadığı sıkıntılar geliyor. Oysa burada yapmam gereken, bana vereceğiniz şöhretin karşılığını ödemek değil mi? Bundan sonrası da tamamen benim sorunum olacak. Şimdi her şeyi daha iyi anlamaya başladım. O halde pazarlığı yine

siz başlatacaksınız. Çünkü siz tecrübeli bir satıcısınız ve sizden alacağım şey için, benim bir değer biçmem çok zor."

"Denemeye devam edebilirsiniz."

"Hayır hayır! Ben bunu yapabileceğimi sanmıyorum. Lütfen siz başlayın."

Yaşlı adam, delikanlının hayal kırıklığına uğradığının farkındaydı. Onu pazarlıktan uzaklaştırmamak ve küstürmemek için, seçtiği sözcüklere olabildiğince dikkat etti.

"Büyü Dükkânı'ndan şöhret almak ve hayatınız boyunca da şöhretli bir müzisyen olarak yaşamak için ödemeniz gereken bedel, ilk anda size biraz zorlu gibi görünebilir."

"Ben de bundan korkuyordum zaten."

"Hiç korkmayın. Ödeyemeyeceğiniz bir bedel olmayacak bu. Yalnız daha önce sizden öğrenmek istediğim bir şey var: Şu ana kadar gitar çalmak ve beste yapmak için ne kadar zaman harcamış olabilirsiniz?"

"Bilmem ki bunu hesaplamak çok zor. En azından haftada birkaç saat harcıyorumdur."

"Güzel. O halde bunun için kabaca bir hesap yapmak mümkün. Ben sizden, müziğe ayırmanız koşuluyla, bu zamanın beş katını istiyorum. Yani bugüne kadarkinin beş katı süreyi müzikle uğraşmaya ayırdığınızı bana kanıtlarsanız, size istediğiniz şöhreti veririm."

"Fakat bu çok zor bir şey. Bunu nasıl yapabilirim ki?"

Yaşlı satıcı, müşterisine güvendiğini gösteren bir ifadeyle devam etti:

"Şu ana kadar nasıl yaptıysanız öyle yapacaksınız. Sizden, ödeyebileceğiniz bir bedel isteyeceğimi söylemiştim. Üstelik de size zevk veren bir şeyle uğraşarak ödeyeceksiniz bu bedeli. Ne diyorsunuz?"

"Ama bu çok uzun sürmez mi?"

"Benim bir acelem yok. Sizi bekleyebilirim. Belirlediğimiz süreyi doldurduğunuz anda tekrar bana gelin ve müzik için neler yaptığınızı anlatarak, benden yeniden şöhret isteyin."

"Peki ama ben size bu süre içinde müzikle uğraştığımı nasıl kanıtlayabilirim?"

"Kanıtınız, sizin bunu biliyor olmanızdır."

"Yani bana güveneceksiniz öyle mi?"

"Elbette güveneceğim."

Delikanlı, cebinden hesap makinesini çıkarıp bazı hesaplar yaptıktan sonra devam etti.

"Ben on iki yaşıma bastığım gün, annemle babam bana bir gitar aldılar. O zamandan bu yana müzikle uğraşıyorum. Üç yıldır, haftada ortalama dört saatimi müziğe ayırıyorum diyelim. Dinlenmek için ya da zevk için müzik dinlediğim sa-

atleri bunun dışında bıraktım. Yani yalnızca gitar öğrenmek için, gitarımı geliştirmek ya da beste yapmak için çalıştığım saatleri hesaba kattım. Bu hesapla yola çıkarsak, demek ki bugüne kadar, altı yüz yirmi dört saatimi müzik için harcamışım. Bu da geceli gündüzlü tam yirmi altı gün eder. Şimdi siz benden bunun beş katı daha çalışmamı istiyorsunuz. Yani yüz otuz tam gün çalışmam gerekiyor. Eğer günde sekiz saat çalışırsam, size en erken bir yıl sonra gelebilirim. Bunu yapabilmek için de başka hiçbir şeyle uğraşmamam gerekiyor. Ne derslere ne de başka bir şeye zaman ayıramam. Sizce bu çok acımasız bir bedel değil mi?"

Satıcı, genç müşterisinin kavrayışındaki hıza hayranlık duymuştu. Pazarlıkta birlikte ilerlediklerini hissediyordu. Satıcılığının ilk yıllarında, müşterilerinden gelebilecek hamlelerden ürktüğü için, pazarlıkta daha temkinli adımlar atardı. Ancak zaman içinde, müşterilerinin zekice hamleler yaparak kendisini zorlamasından hoşlanmaya başladı. Bu duygu, ona pazarlıklarında daha cesur adımlar atmayı öğretti. Fakat bu iş, araba kullanmak gibiydi. Ustalaştıkça daha dikkatli olmanız gerekiyordu. Bazı pazarlıklarda, yeterince dikkatli olmamasından doğan küçük kazalar yapmıştı. Şimdi ise, ustalığından emin olmanın sükûneti içinde, dikkatini ve cesaretini bir arada kullanıyordu. Tıpkı usta bir sürücünün, huzurlu araba kullanışı gibi... Bugünkü pazarlık, ona gerçekten zevk veriyordu.

"Siz çok zeki bir gençsiniz. Sistematik bir yaklaşımınız var. Herhalde bu özelliğiniz, size çok şey kazandırıyordur. Yaptığınız hesaplar, matematiksel olarak kuşkusuz doğrudur. Yalnız, sonuca varış biçiminize dikkat ettim; bir noktadan sonra, matematiği kullanırken, sanki tek seçeneğiniz varmış

gibi düşündünüz. Bu nedenle de istediğim bedel size ağır göründü."

"Bunu biraz açabilir misiniz acaba?" diye sordu delikanlı merak içinde.

"Müziğe ayıracağınız toplam zamanı hesaplamanızda bir sorun yok. Ancak bu zamanı doldurmak için kendinize tanıdığınız süre sizi çok fazla zora sokuyor. Günde sekiz saat çalıştığınız takdirde, yapmak istediğiniz diğer şeylere zaman kalmayacağı için, kendinizi diğer yönlerden engellenmiş hissedeceksiniz. Bunun yerine günde dört saat çalışmak, bu sıkıntınızı yarıya indirir. Belki de iki saat çalışarak hiç sıkıntı yaşamamayı bile tercih edebilirsiniz. Büyü Dükkânı'na bir yıl sonra gelmek zorunda değilsiniz. Kendinizi ne zaman hazır hissederseniz, o zaman gelin."

Bir yıl bile ona çok uzun gelirken, bu sürenin üç dört yıla çıkmasını hiç kabul edemiyordu genç müşteri. Hem o zaman geldiğinde, Büyü Dükkânı'nı ve yaşlı adamı yerinde bulabilecek miydi? Bunu öğrenmeden rahat edemezdi.

"Ya tekrar geldiğimde burada olmazsanız?"

"Endişenizi anlıyorum. Yaşlı bir insan olduğumu biliyorum. Belki birkaç yıl sonra ben burada olmayabilirim ama Büyü Dükkânı'nı ve müşterilerime verdiğim sözleri emin ellere bırakacağımdan şüpheniz olmasın."

"Evet ama o zaman şöhreti elde etmek için çok beklemem gerekecek. Oysa ben, bugün, buradan şöhret kazanmış olarak gitmek istiyordum."

Delikanlının yaşadığı hayal kırıklığı, dudaklarının aşağı sarkmasına neden olmuştu. Yaşlı adam, ona şefkat duyduğunu hissetti.

"Beklentinizi karşılayamadığım için üzgünüm; ama eğer size bugün şöhret verirsem, eminim kısa bir süre sonra onu bana geri getirirsiniz."

"Neden?" diye sordu genç müşteri hayretle.

"İsterseniz bunu açıklayabilmek için size küçük bir masal anlatayım: Vaktiyle, ormanda yaşayan bir aslan kral, çok yaşlandığı için tahtını, genç ve üstün yetenekli bir aslana bırakmış. Genç aslan, eski kralı aratmamak ve kendini ormanda yaşayan tüm hayvanlara sevdirmek amacıyla, marifetlerini ortaya koymaya karar vermiş. Çok geçmeden bütün orman, onun olağanüstü istekleri yerine getirebilmek gibi bir yeteneğe sahip olduğunu öğrenmiş. Ancak bunu, her hayvan için yalnızca bir defaya mahsus olmak üzere yapabildiğinden, bütün hayvanlar, kraldan kendileri için en önemli olan şeyi istiyorlarmış. O da bu istekleri yerine getiriyor, böylece onların gönlünü kazanıyormuş. Bir gün, huzuruna bir yavru kuş getirmişler. Kuşun tek isteği, büyük kanatlara sahip olmakmış. Kral bunun nedenini sorduğunda, "kanatlarım çok küçük olduğu için çabuk yoruluyorum ve sık sık bir dala konmak zorunda kalıyorum; oysa büyük kanatlara sahip olursam, ben de büyük kuşlar gibi uzun mesafeler uçabilirim ve diğer kuşların hayranlığını kazanırım" demiş. Kral, çok hoşuna giden bu isteği hemen yerine getirerek, yavru kuşa bir çift büyük kanat hediye etmiş. Aradan günler geçmiş, bir gün ormanda dolaşırken bir de bakmış ki yavru kuş kanatlarını sürüyerek toprağın üzerinde dolaşıyor. "İşte istediğin kanatlara sahip

oldun, neden uçmuyorsun?" diye sormuş. Küçük kuş, "Ben galiba sizden yanlış bir şey istedim. Keşke acele etmeyip kendi kanatlarımın gelişmesini bekleseydim. Bu kanatlar bana çok büyük geldiği için bedenim onları taşıyamıyor; uçayım derken hep yere düşüyorum" demiş. Aslan kral, kuşu bu halde görmekten büyük üzüntü duymakla birlikte, "üzülme, nasıl olsa eski kanatların bende duruyor; istersen onları sana geri verebilirim" diyerek onu teselli etmeye çalışmış. Ancak kuş, eski kanatları küçük kaldığı için artık onlarla da uçmasının mümkün olmadığını söyleyince, kral yaptığı hatayı anlayıp ondan özür dilemiş. Küçük kuşun, o kocaman kanatları taşıyabilecek kadar büyümeyi beklemekten başka çaresi kalmamış. Yeterince büyüdüğünde ise, uzun süre kanat çırpmadığı için kasları güçsüz kaldığından, hemen uçamadığını fark etmiş. Kaslarını geliştirmek ve yeniden uçabilmek için çok çalışması gerekmiş."

Masalı son derece dikkatli bir sessizlik içinde dinlemişti delikanlı. Sanki konuşmak istediği için değil de söz sırasının kendisine geldiğini düşündüğü için bozdu sessizliğini:

"Herhalde o küçük kuş gibi, ben de sizden taşıyamayacağım bir şeyi istiyorum. Sanırım henüz şöhretin hakkını vermeye hazır olmadığım için bir gün onu size geri getirebileceğimi düşünüyorsunuz değil mi?"

"Büyük ve güzel kanatlar, ancak onları taşıyabilecek bir gövde varsa işe yarar. Aksi takdirde sırtınızda bir yük olmanın ötesine gidemezler. Bir gün tekrar buraya gelip, bana yaptığınız alışverişin sizi mutlu etmediğini söylerseniz, üzüntü duyarım. Büyü Dükkânı'ndan alınan şeyleri geri vermenin

bedeli oldukça ağırdır. İşte asıl acımasızlık, benim buna meydan vermem olur. Ne dersiniz?"

Delikanlı düşünceliydi. Bir kaç saniye susku kalmayı tercih etti. Sonra şunları söyledi:

"Haklısınız. Ben aslında şöhretle ne yapacağımı bilmeden size geldim. Tek istediğim şey, ona sahip olmaktı. Ondan sonra her şeyin çok güzel olacağını düşünmüştüm. Ama sizinle konuştuktan sonra, gördüm ki aslında her şey çok daha zor olacak. Belki de boyumdan büyük bir şey istiyorum sizden. Geçen gün okuduğum bir kitapta yazar, "Bir şey olmak için önce bir şey yapmak gerekir" diyordu. Bunun ne anlama geldiğini o zaman anlayamamıştım ama galiba şimdi anlayabiliyorum. Yalnız merak ettiğim bir şey var; neden şu andakinin üç katı ya da sekiz katı değil de beş katı bir çalışma istediniz benden?"

"Siz böyle gerek gördüğünüz için."

"Anlayamadım!"

"Pazarlığımıza başlamadan önce bana, iyi bir müzisyen olmak için şu andakinin beş misli çalışmanız gerektiğini siz söylediniz. Ve size göre, sahip olacağınız şöhret, iyi bir müzisyen olduğunuzun da göstergesi olmalı. Yani şöhreti, iyi bir müzisyen olarak kazanmak istediğinize göre, aslında ödeyeceğiniz bedeli kendiniz belirlediniz."

"Yani kendi kendimi tuzağa düşürdüm öyle mi?" diye sordu genç müşteri yarı şaşkın yarı pişman.

Yaşlı adam gülerek başını salladı. Delikanlı, yerinden kalkarak, rafta duran heykeli eline aldı ve yeniden yerine oturdu. Onu uzun uzun inceledikten sonra şöyle devam etti:

"Başkalarının saygısını ve takdirini kazanmak aslında o kadar da kolay olmamalı değil mi?"

"Kuşkusuz o kadar kolay değil. Ama bunun tek yolu da ünlü olmak değil. Bu heykeli kimin yaptığını ikimiz de bilmiyoruz ama ona saygı duyuyoruz. Öyle değil mi?"

"Çok doğru. Biliyor musunuz, sizi hâlâ biraz büyükbabama benzetiyorum. Size sorduğum sorular da ona sorduklarım gibi, hiç cevapsız kalmadı şu ana kadar. Bundan cesaret alarak, size son bir soru daha sormak istiyorum: Şöhret olmak isteyen ya da kendileri için önemli olan başka şeyler isteyen herkes size gelmediğine göre, bunların karşılığında ödeyecekleri bedelin ölçüsünü kim belirliyor?"

"Tabii ki kendileri... Size bir sır vereyim mi? Büyü Dükkânı'nda da bedelleri müşteriler belirler. Tıpkı az önce olduğu gibi... Ama çoğunlukla bunun farkında değildirler."

Delikanlı, Büyü Dükkânı'nda çıkarken, yaşlı adama sarılmak istedi. O da karşılık verdi. Ayrılırken, bir gün yeniden görüşmeyi dilediler se de satıcı, müşterisinin bir daha gelmeyeceğini biliyordu. Çünkü kendinden istenen bedeli ödeyebilecek duruma geldiği gün, büyük bir ihtimalle Büyü Dükkânı'na ihtiyacı kalmayacaktı.

HARİTA

Ilık yaz gecelerinde, Büyü Vadisi, ağustos böceklerinin sesleriyle yankılanıyordu. Yaşlı adam, bu mevsimde gecelerini ya verandada oturarak ya da etrafta kısa yürüyüşler yaparak geçiriyordu. Yaz gecelerinin en güzel tarafı, kış gecelerinin ıssızlığından uzak olmasıydı. Bu mevsimde güneş ve ay birbirlerine daha bir dost oluyorlardı sanki. Kış gecelerinde sıcak bir yerlere sığınma ihtiyacı hissederken, yaz geceleri size, dünyaya açılma cesareti veriyordu.

O gece de sallanan koltuğu ile abajurunu verandaya taşımış ve iki saat kadar kitap okumuştu. Aslında yatma saati gelmişti ama o, dışarı çıkıp biraz dolaşmak istiyordu. Büyü Dükkânı'nın etrafı pek aydınlık sayılmazdı. Bu nedenle yaşlı adam, dükkânın dört bir tarafına güçlü ışıklar takmıştı. Onları yaktığında etraf oldukça aydınlanıyordu. Elindeki kitabı bırakıp, ışıkları yaktı; kapısını kapattı ve dışarı çıkıp yürümeye başladı.

Her geçen günün akşamında, geçmişe bir gün daha teslim ettiğini düşünürken, o günü onunla paylaşan müşterilerine, doğaya ve dünyaya teşekkür ederdi. Yürüyüşü sırasında yine aynı şeyi yaptığını fark etti. Güzel bir günü daha geçmiş zamanın sınırları içine bırakıyordu. Geçmiş ve geleceği birbirinden ayıran tek çizgi, içinde bulunduğumuz andı ve biz, çizginin kendisinden çok, onun birbirinden ayırdıklarıyla ilgileniyorduk. Belki de hep o çizginin üzerinde durduğumuz için, o bizden bir parça gibi oluyordu. Oysa geçmiş, uğurladığımız bir misafir, gelecek ise henüz tanımadığımız bir yabancıya benziyordu. İkisi de bizden değildi. Bizden olmayanlar ise bizim dikkatimizi her zaman daha fazla çekmişlerdi.

Uzun süredir yağmur yağmamış, toprak bahar aylarındaki tazeliğini ve yumuşaklığını yitirmişti. Artık ayaklarının altında esnemiyor, adeta onun adımlarına duyarsız kalıyordu. Bu yıl, toprakla buluşmasında yaşadığı heyecanı özlediğini hissetti yaşlı adam. Eğilip, yerden avucuna biraz toprak aldı ve kokladı. Ama o, hemen hemen hiç koku salmıyordu. Tıpkı sevgisiz bırakılan kadın gibi, susuz bırakılan toprak da küskün, sert ve kırılgan oluyordu. Tenindeki nemi toprağa geçirmek için, avucunu sıkıp bir müddet öylece durdu. Ancak elini tekrar açtığında, ufalanarak iyice dağılmış olan toprağın, hafifçe araladığı parmaklarının arasından kayıp gittiğini gördü. Onu kandıramadığını düşünerek gülümsedi yaşlı adam. O, şu anda küçük tesellilerle mutlu olamayacak kadar talepkârdı ve kendisine cömertçe sunulacak bir yağmuru bekliyordu. Yaşlı adam, başını gökyüzüne kaldırdı; yıldızlar vardı. Toprağın istediği bulutlar ise, uzun süre ortada görünmeyen hovardalar gibi, kim bilir nerelerdeydiler.

Yürüyüşünü tamamlayıp tekrar Büyü Dükkânı'na döner-

ken, o gün gelen müşterisi ile yaptığı pazarlığı düşünüyordu. Müşteri, iftiraya uğradığını söyleyen orta yaşlı bir erkekti. Büyü Dükkânı'ndan adalet istiyordu. Ancak öfkesi o kadar yoğundu ki, onu anlayabilmek için, yaşlı adamın çok fazla soru sorması gerekmişti. Pazarlık sahnesi tekrar gözlerinin önünden geçti:

"Ben adalet istiyorum. Bana iftira atarak ailemle aramı açanlar cezalandırılmalı. Aksi takdirde, bu dünyanın adaletsiz olduğuna inanmaya başlayacağım. Bu yüzden sizden adalet istemeye geldim" diyordu. Ona göre adalet, kendisine iftira atanların da benzer bir iftiraya uğramalarıydı. Buna adalet değil, ancak intikam denilebilirdi. Oysa satıcının bütün çabalarına rağmen, müşteri bunu kabul etmemekte direniyordu. Ona göre adalet, onu en çok rahatlatacak olan şeydi. O kadar öfkeliydi ki ancak intikam alırsa rahatlardı. Bu yüzden de intikam, ona adaletin kendisi gibi görünmüştü. En sonunda, yaşlı adam müşterisine bir hikâye anlattı:

"Son derece öfkeli bir halde hâkimin karşısına çıkan kadın, bir adamın kendisini zorla öptüğünü söyleyerek bağırmaya başlamış: 'Sizden adalet istiyorum hâkim bey. Siz suçluyu cezalandırıncaya kadar huzur bulmayacağım. Ona öyle bir ceza vermelisiniz ki, bana yaptığı kötülüğün aynısı onun da başına gelsin. Haydi gösterin adaletinizi!' Kadın bunları söylerken adeta ateş püskürüyor ve ayağını hiddetle yere vuruyormuş. Hâkim bir süre düşündükten sonra kararını açıklamış: 'Mademki o adam sizi zorla öpmüş, o halde siz de onu zorla öperseniz, onun size yaptığı kötülüğün aynısını ona yapmış olursunuz. Böylece sizin adaletiniz yerini bulur.' Hâkim, bunları söyledikten sonra kadının şaşkın bakışları

önünde mübaşire dönerek, cezasının verilmesi için suçluyu bulup getirmesini emretmiş."*

Yaşlı adamın anlattığı hikâye, iftiraya uğramış olan müşteriyi güldürmüş ve keskin öfkesini törpüleyerek yumuşatmasını sağlamıştı. Sakinleştikten sonra, istediği şeyin adalet olmadığını kabul etti. O yalnızca intikam almak istiyordu. Ne yazık ki intikam, bedelini Büyü Dükkânı'na ödeyerek alabileceği bir şey değildi. Yaşam, iftiranın olduğu kadar, intikamın da bedelini ödetmekten geri durmayacaktı. Adaletli ya da adaletsiz...

Yaşlı adam, düşüncelerinin eşliğinde Büyü Dükkânı'na geri döndü. Yatmadan önce ışıkları söndürüp, verandada biraz daha oturmak ve gökyüzünü seyretmek istedi. Kocaman bir ay ve milyonlarca yıldızın saçtığı ışık yeryüzünü aydınlatmaya yetmiyor, gecenin karanlığı hâkimiyetini sürdürüyordu. Başını arkasına yaslayıp gözlerini kapadı ve kendini, sallanan koltuğunun salınımlarına bıraktı. Hafif bir rüzgâr çıkmıştı. Tatlı tatlı esen rüzgârın, yorgun bedenini dinlendirdiğini hissetti. Dalmıştı...

Onu uykusundan uyandıran şey, bir hayli yakından gelen ayak sesleriydi. Hem uykudan ani uyanmanın, hem de duyduğu korkunun etkisiyle, kalp atışları hızlanmıştı. Bu bir hayvan mı, yoksa insan mıydı? Yerinden fırlarken, gözlerinin fal taşı gibi açıldığını fark etti. Etrafı hızla tarayan göz bebekleri, karanlığı adeta deliyordu. Büyü Dükkânı'na yaklaşmakta olan insan siluetini seçtiğinde, yaşlı adamın kalbi daha da hızlı çarpmaya başladı. Gecenin bu saatinde kim olabilirdi?

* Nossrat Peseschkian'ın, "Doğu Hikayeleriyle Psikoterapi" isimli kitabından, uyarlanarak alınmıştır (Beyaz Yayınları, 1998, çev., Hürol Fışıloğlu).

Kendini koruma güdüsüyle, ayakları kapıya doğru geri geri giderken elinde olmadan bağırdı:

"Hey kimsin sen?"

Sesi boğuk ve kesik kesik çıkıyordu. Siluetin daha da yaklaştığını gördü ve bir kez daha, güçlü bir sesle bağırarak aynı soruyu sordu. Bu kez, yürümekte olan kişi, durup soluk soluğa cevap verdi:

"Korkmayın, ben eski bir müşterinizim. Siz Büyü Dükkânı'nın satıcısı değil misiniz?"

Cevap, yaşlı adamı biraz olsun rahatlatmıştı. Yutkunarak, iyice kurumuş olan boğazını ıslatma ihtiyacı hissetti.

"Evet, ne istemiştiniz?"

Yaklaşmakta olan kişi yeniden yürümeye başlayarak, merdivenlere on metre kala durdu. Satıcı hem şaşkın, hem de merak içindeydi. Gelenin kim olduğunu açıklaması onu biraz rahatlatmış olsa da eski bir müşterinin, gecenin bu saatinde neden geldiğini merak ediyor ve endişeleniyordu. Kapının önünde ayakta durmaya devam ederken, farkında olmadan, bir eliyle de kapının tokmağına sımsıkı yapışmıştı. Her an içeri girmeye ve kapıyı kapatmaya hazır durumdaydı. Eski müşterisinin, "Oraya gelip size durumu izah etmeme izin verir misiniz?" şeklindeki sorusuna, ister istemez, "Buyurun gelin" diye karşılık vermişti. Bunu söyledikten sonra hemen içeri girerek verandanın ışığını yaktı ve tekrar dışarı çıktı. Gelen kişinin yüzünü görünce, tamamen sakinleşti. O da kendi yaşlarında, yüzünde derin çizgiler olan, saçları iyice

da kendi yaşlarında, yüzünde derin çizgiler olan, saçları iyice dökülmüş ve sırtı hafif kamburlaşmış bir erkekti. Verandanın basamaklarından çıkarken, çok yorgun düştüğünü söyleyerek, durup soluklandı. Müşterisini içeri davet ederken, yaşlı satıcının artık hiçbir endişesi kalmamıştı. Onun kim olduğunu hatırlamıyordu ama bu yüzü daha önce gördüğünden emindi. İçeri temiz hava girmesi için, ön cephedeki pencereleri sonuna kadar açtı. Müşteriye oturacağı yeri gösterdikten sonra, verandaya çıkıp, koltuğunu ve abajurunu içeri taşıdı. Yorgunluktan hızlı hızlı soluyan misafirine, karnının aç olup olmadığını sormayı ihmal etmedi ama o, yalnızca bir bardak su istedi ve etrafa göz gezdirmeye başladı. İkisi de bir müddet sessiz kaldılar. Yaprakların ve otların hışırtısından, rüzgârın arttığı anlaşılıyordu. Sessizlik, müşterinin konuşmaya başlamasıyla bozuldu:

"Beni hatırlamayacağınızı biliyorum. İzin verirseniz size kendimi tanıtayım. Ben yıllar önce, henüz çok gençken, Büyü Dükkânı'na gelmiştim. Siz de o zaman genç bir satıcıydınız. Yüzünüzdeki ifade hemen hemen hiç değişmemiş. Yalnızca bakışlarınız biraz daha yumuşamış."

"Yaşlılık insanı yumuşatıyor galiba," diye cevap verdi yaşlı adam, gülümserken.

"Belki de. Ama ben bu değişikliği hiç yaşamadım. Çünkü Büyü Dükkânı'nda yaptığım alışverişin sonunda, size huzurumu bırakıp gitmiştim. O günden bu yana da huzur bulamadım. Aslında siz beni bu konuda defalarca uyarmıştınız ve huzursuz yaşamanın nelere mal olacağını anlatmaya çalışmıştınız. Ama benim için, o zaman buradan alacağım şey o kadar önemliydi ki bunu düşünmek bile istememiştim."

"Evet hatırlıyorum. Büyü Dükkânı'na hırs alınak için gelmiştiniz."

Yaşlı satıcı heyecanlanmıştı. Bu pazarlığı çok iyi hatırlıyordu. İçine sindiremediği alışverişler, yarım kalmış işler gibiydi. Günün birinde, yine onlarla uğraşması gerekeceğini düşünür, bu yüzden de onları tam olarak belleğinden silemezdi. İşte bu da, yıllar boyunca unutmadığı alışverişlerden biriydi. Karşısında oturan yaşlı erkek, o zamanlar sevdiği kadın tarafından, yeterince hırslı olmadığı için terk edilen ve bunun çöküntüsü içinde, hırs istemek için Büyü Dükkânı'na gelen genç bir müşteriydi. Kadın, bir başka erkeği seçmiş, bunun nedenini açıklarken de "O senden daha hırslı. Beni elde etmeyi kafasına koydu ve elde etti. Sen ise hırslı bir erkek olmadığın için, şu anda beni kaybettiğin gibi yaşam boyu hep kaybetmeye mahkûmsun. Bu dünyada senin gibilerin kazanması mümkün değil" demişti. Sözcükler daha dün söylenmiş gibi canlıydılar belleğinde. Çünkü bu pazarlığı, defalarca, tekrar tekrar düşünmüştü. Müşteri, "Evet o haklı. Daha hırslı olmam gerekiyor. Belki bundan sonra sahip olacağım hırs bana onu geri getirmeyecek ama beni, kaybetmeye mahkûm biri olarak yaşamaktan kurtaracak. Bir daha aynı nedenle bir şey kaybetmeye tahammül edemem" diyordu. Her şeyini vermeye hazır bir müşteriydi. Ancak satıcı ondan yalnızca huzurunu istemişti. Hiç düşünmeden kabul etti. Huzura ihtiyacı yoktu. Onun için önemli olan, sahip olabileceği her şeye sahip olmak ve artık kaybetmemekti. Satıcı, müşterisine, ömür boyu huzurdan yoksun yaşamanın ne demek olduğunu anlatmak için büyük gayret sarf etmişti. Ancak o, her şeye rağmen hırs istiyordu ve Büyü Dükkânı'ndan bunu almayı başardı. Yaşlı adam, o anda yaşadığı çaresizlikle karışık sıkıntı duygusunu şimdi yeniden hissediyor gibiydi.

Her ne kadar müşterisi, giderken çok mutlu olduysa da, sezgileri, ona bunun iyi bir alışveriş olmadığını söylemişti. Tek yapabildiği, eğer bir gün ihtiyaç duyarsa, Büyü Dükkânı'na yeniden gelebileceğini, müşterisine hatırlatmak olmuştu.

Gözünün önünden hızla akıp giden bu pazarlık sahnesi, şu anda karşısında oturan müşteriyle arasından geçen bir tren benziyordu. Vagonların arkasında kalan görüntülerin kesik kesik kendini göstermesi gibi, müşterisinin yorgun yüzü de görüntü karelerinin arasında bir görünüp, bir kayboluyordu. Geçmişe teslim olmak istemedi yaşlı adam. Şu ana dönmesi gerekiyordu. Sonunda tren geçip gitti ve şimdiki zaman bütün dinginliğiyle onları içine aldı.

"Sonra neler oldu?" diye sordu satıcı eski müşterisine.

"Uzun bir süre, Büyü Dükkânı'na ödediğim bedel üzerinde hiç düşünmedim. Düşünmekten kaçındığım için değil; gerçekten buna ihtiyacım olmadı. Huzurum olmadan da yaşayabiliyordum. Hırsım beni çok fazla çalıştırıyordu ve zaten huzurun tadını çıkartacak zamanım olmadığı için, onun eksikliğini hissetmiyordum. Hayatımın en doğru alışverişini yaptığımı düşünüyordum. Kısa süre içinde çok şey elde ettim. Beni terk eden kadın tekrar bana döndü ve bendeki değişikliğe bir türlü inanamadı. Tabii ona ne sizden ne de Büyü Dükkânı'ndan söz ettim. Çünkü o zaman, güçsüz olduğumu düşünebilirdi. Mesleğimde de kariyer basamaklarını birer birer çıkıyordum. Artık kimse beni durduramıyordu. Elde ettiğim her şey, bir gün sonra anlamını yitiriyordu ve ben yeni hedeflere doğru yol alıyordum. İstediğim şeylere sahip olamamayı kabul edemediğim için, onları elde edene kadar her yolu deniyordum. Önceleri herkes bendeki değişikliğe

şaşırıyordu. Bana hayranlık duyanlar, kızanlar, kıskananlar, benim gücümden yararlanmak isteyenler oldu. O zamanlar, etrafımdaki bu insanların pervaneler gibi uçuşması bana haz veriyordu. Bunlar hayatımdaki olumlu değişikliklerdi. Ancak önceleri fazla üzerinde durmasam da yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunu hissediyordum. Bir kere uykularım çok bozulmuştu. Gece geç saatlerde, neredeyse bitkin bir vaziyette yatağa girdiğim halde uyuyamıyor, kafamdan geçen düşünceler ile boğuşurken ter içinde kalıyordum. Sonunda, sızarak uyuyakalıyor ve sabahın çok erken saatlerinde de yorgun bir şekilde uyanıyordum. İlk zamanlar buna çok aldırış etmedim. Fakat sağlığım da bozulmaya başlayınca çareyi ilaçlarda aradım. Artık ilaç almadan uyuyamaz oldum. O kadınla ilişkim de giderek tatsızlaştı. Ona yeterince zaman ayırmıyor, daha doğrusu bunu istemiyordum. Çünkü onunla yetinmem mümkün değildi. Başka zevkleri de tatmalıydım. Hırsım beni dörtnala sürüklüyordu. Onu birçok kereler aldattım. Ve ikinci kez, bir daha geri dönmemecesine terk edildim. İşte o anda Büyü Dükkânı aklıma geldi. Burada yaptığımız pazarlığı düşündüm uzun uzun. Acaba hata mı etmiştim? Belki de siz haklıydınız. Birden huzurumu özlediğimi hissettim. Ondan vazgeçeli yıllar olmuştu ve ilk kez bunun acısını duyuyordum. Huzura çok fazla ihtiyacım olduğunu fark ettim. Tekrar gelmeyi düşündüm ama terk edilen erkek güçsüzlüğü ile bir kez daha karşınıza çıkmak istemedim. Açıkçası biraz da korktum. Çünkü siz bana, pişman olursam tekrar gelebileceğimi, ama ikinci gelişimde daha ağır bir bedel ödemek zorunda kalabileceğimi söylemiştiniz. Bunu göze alamadığım için, kendimi böyle bir şansım olmadığına inandırmaya çalıştım. Büyü Dükkânı'nı hiç düşünmemeye karar verdim. Ancak yıllar geçiyor ve ben sahip olduğum pek çok şeyi kaybediyordum. Eskiden etrafımda pervane olan insanlar bir bir

benden uzaklaşıyordu. Meslek hayatımda nedenini anlayamadığım darbeler yiyordum. Çırpındıkça daha çok batıyordum. Benden başka hiç kimse ve hiçbir şeyle ilgilenmeyen bir yerçekiminin etkisi altındaydım sanki. Bana yardım edecek ve neler olduğumu anlamamı sağlayacak bir dosta ihtiyacım vardı. Ancak yıllar boyunca hırsımın bana kazandırdığı onca şey arasında ne yazık ki dost yoktu. Bunu fark ettiğimde kendimi çok yalnız hissettim. Tek çare olarak, yıllardır evimde çalışan, çok az konuşan ve her ne kadar beni sevmese de terk etmeyecek kadar sadık olan bahçıvanımla konuşmaya karar verdim. Ona, benim hakkımda neler düşündüğünü sordum. Bana söylediği tek şey şu oldu: "Siz gülleri koklamak uğruna yerdeki papatyaları eziyorsunuz. Ama ezdiğinize de değmiyor, çünkü gülün kokusunu içinize çekmiyorsunuz". Bunu duyduğum zaman, bir tokat yemiş gibi sarsıldım. Ne olursa olsun, Büyü Dükkânı'na tekrar gelmem gerektiğini anladım. Şimdi, neden gecenin bu saatinde burada olduğumu anlıyorsunuz değil mi? Artık bu dünyada geçirecek çok fazla zamanımın kalmadığını biliyorum ama kalan zamanda da papatyaları ezmeden, gülün kokusunu içime çekmek istiyorum."

Yaşlı adam, üzerine çöken hüzün duygusundan mı, yoksa esen rüzgârla birlikte içeriye dolan serin havanın etkisinden mi bilmiyordu ama üşüyordu. Kalkıp, kapatmak için tam karşıdaki pencereye yaklaştı. Rüzgâr iyice şiddetlenmiş, gökyüzünde bulutlar birikmeye başlamıştı. Pencereyi kapattıktan sonra, hemen yanındaki konsolun üzerinde duran gümüş, ikili puro kutusu ilişti gözüne. İçinde, uzun süredir içilmeyi bekleyen iki tane puro olduğunu biliyordu. İşte tam da sırasıydı. Kutuyu eline alıp koltuğuna yöneldiğinde, müşterisinin de cebinden bir çakmak çıkardığını gördü. Yakılan puroların yoğun gri dumanı etrafı sarana kadar ikisi de konuşmadılar.

Yaşlı satıcı, konuşma sırasının kendisinde olduğunu biliyor ve şu anda hissettiklerini müşterisiyle paylaşmak istiyordu.

"Yaptığımız alışverişten sonraki yaşam öykünüz, beni hem düşündürdü, hem de hüzünlendirdi. İtiraf etmeliyim ki, yıllar önce, sizi Büyü Dükkânı'ndan uğurlarken, içim hiç rahat etmemişti. Bu belki de geç kalmış bir itiraf. Bunu o zaman söyleseydim, sizi durdurabilir miydim bilmiyorum. Huzurunuzu almak konusunda isteksiz olduğumu siz de hatırlıyorsunuz. Ancak, kararlı bir seçime çok fazla müdahale etme hakkını kendimde görememiştim. Bu yüzden de yalnızca, huzurdan yoksun kalmanın nasıl bir şey olduğunu canlandırmanız için size yardımcı olmaya çalışmıştım. Fakat bu gece, siz bana hiç farkında olmadığım bir şeyi gösterdiniz. Siz konuşurken, anladım ki benim için de huzur, o zamanlar vazgeçilmesi çok zor bir şey değilmiş. O alışverişi defalarca düşündüğüm halde bunu fark etmemiştim. Oysa alışverişimizin en kritik noktasının bu olduğunu şimdi görebiliyorum. Eğer, ben gözümde yıllar sonraki kendimi canlandırabilseydim, huzurun yaşamımdaki vazgeçilmezliğini görür ve belki de o alışverişin çok farklı sonuçlanmasını sağlayabilirdim. Elbette, yine sizin seçiminiz geçerli olurdu ama en azından benim kör noktamın ortadan kalkması, bizi daha uzaklara götürebilirdi. Bana, Büyü Dükkânı satıcısı olarak hâlâ keşfetmem gereken birçok şey olduğunu hatırlatıyorsunuz."

"Bence siz elinizden geleni yaptınız. Hangimiz gelecekte ne yaşayacağımızı bilebiliriz ki? Geçmişi geçmişte bırakmak en iyisi. Bana ikinci bir alışveriş imkânı tanımıştınız. Buraya onun için geldim ve az önce de söylediğim gibi, eğer hırsım yerdeki papatyaları ezmeme neden oluyorsa, ondan kurtulmak istiyorum. Buraya bıraktığım huzurumu geri almak ve

gül kokusunun tadını çıkarmak istiyorum. Bana bu konuda yardımcı olabilecek misiniz?"

Hâlâ hırsının etkisi altında olan müşterinin aceleci tavırları satıcıyı uyarmıştı. O şu anda, aklına koyduğu şeye bir an önce sahip olmayı istiyor, bu yüzden de yolunu uzatan her şeyi, aşılması gereken bir engel olarak görüyordu. Duygularını onunla paylaşma girişiminin pek bir anlamı yoktu. Sorulan soruya karşılık vermeden önce, purosundan derin bir nefes çekti:

"Elbette olacağım. O zaman size ikinci bir alışveriş şansınız olduğunu söylemiştim. Bu geceki pazarlığımızın sonunda sizi buradan uğurlarken ise, üçüncü alışveriş şansından söz etmemeye kararlıyım. Bu nedenle sizinle ikimizi de tatmin edecek bir alışveriş yapmamız gerekiyor. Anladığım kadarıyla, hırsınızı Büyü Dükkânı'na bırakmak ve bunun yerine de huzur almak istiyorsunuz. Ancak ne yazık ki bu mümkün değil."

Paniğe kapılan müşteri, yaşlı bedeninden beklenmeyecek bir çeviklikle yerinden doğrularak ayağa kalkmıştı.

"Ama nasıl olur? Ben hiçbir zaman huzura kavuşamayacak mıyım?"

"Telaş etmeyin, eğer teklifimi kabul ederseniz kavuşabileceksiniz."

Satıcının sözleri müşteriyi biraz sakinleştirmiş olsa da yeniden yerine otururken, arkasına yaslanmayıp, koltuğun ucuna ilişmeyi tercih etti. Şimdi gövdesi öne doğru eğilmiş,

satıcının gözünün içine dikkatle bakıyor ve purosundan arka arkaya nefesler çekiyordu. "Puronun da tadına varamıyor," diye düşünen yaşlı satıcı konuşmasına devam etti:

"Teklifim şu: Size huzurunuzu geri vereceğim. Ama ilk alışverişimizde de söylediğim gibi, bunun bedelini ödemek sizin için pek kolay olmayacak. Çünkü hırsınızı geri almayacağım".

Müşterinin kaşları hem kalkmış, hem de çatılmıştı.

"Ne demek istiyorsunuz? Bu ikisini bir arada barındırabileceğimi nasıl düşünebilirsiniz? Hırsım, buradan alacağım huzuru iki günde öldürür. Çok garip bir teklifte bulunuyorsunuz."

"Belki inanmayacaksınız ama ben de yaklaşık kırk yıllık meslek yaşamımda ilk kez böyle bir pazarlık yapıyorum. Genellikle müşterilerime teklif ettiğim bedeller, onlarda var olan bir şeyden vazgeçmelerini istemek yönünde olur. Ama bu kez öyle olmadı. Sizden, sizde var olan bir şeyi kabullenmenizi istiyorum. Endişelerinizi çok iyi anlıyorum. Hırs ve huzur, birbirine aykırı duygular olduğu için bir arada var olamayacaklarını düşünüyorsunuz. Evet, gerçekten de bunlar, birbirleriyle dost olamayan rakip duygulardır. Sizi, kendilerinden birini tercih etmek zorunda bırakarak zorlarlar. Herhangi birinin üstün olması durumunda, diğeri ister istemez susmak zorunda kalır. Güçlerinin eşit olduğu durumda ise aralarında, sizin çözmeniz gereken bir çatışma başlar. Çatışmadan kimin galip çıkacağı size bağlıdır. Eğer siz, geçmiş deneyimlerinize ve o günün koşullarına uygun bir tercih yapabilirseniz denge kurulur. Aksi takdirde, yanlış bir seçim

yapmış olmanın bedelini ödemek zorunda kalabilirsiniz. Gerektiğinde hırsınızı dizginlemeniz, huzurunuzun tadına varmanızı sağlayacak. Yani gülün kokusunu içinize çekebilecek-siniz. Gülleri doya doya koklamanız, yerde ezilen papatyaları da fark etmenize yardım edecek. Onlar için üzüntü duyacak ve bir daha papatya ezmemek için elinizden geleni yapacaksınız. Ama belki de bir gün, hep gül koklamaktan sıkılacaksınız ve hırsınız sizi yeni zevkler tatmanız için kışkırtacak. İşte o zaman da bir süre için huzurunuzdan vazgeçeceksiniz."

"Fakat benim bu dengeyi kurmam mümkün değil. Ben yıllardır huzur nedir bilmiyorum. Hep hırsımla yaşamaya alışkınım. Huzur, benim organizmam için yeni bir organ gibi olacak. Organizmamın onu kabul edebilmesi ve ona hayat verebilmesi için herhangi bir engelle karşılaşmaması gerekir. Oysa hırsım, bir gardiyan gibi huzurumun önünde duracak ve onun kendini göstermesine engel olacaktır. Benim bu durumun üstesinden nasıl gelebileceğimi düşünüyorsunuz?"

"Çok haklısınız. Bu durum sizi oldukça zorlayacak. Ancak siz de biliyorsunuz, ikinci alışverişinizde daha ağır bir bedel ödemeniz gerekiyor. Hırsınızı geri almamamın nedenlerinden birisi bu. İkincisi de hırsla yaşamaya alışık olan organizmanızın birdenbire bundan yoksun bırakılması, onun ani çöküşüne neden olur. Hırsınızın tamamen elinizden alınması ve yıllardır unuttuğunuz bir duygu olan huzur ile baş başa bırakılmanız, sizde büyük bir boşluk yaratacaktır. Kabul etmeliyiz ki, bizler artık yaşlı insanlarız. Bedensel ve ruhsal direncimiz gençlere kıyasla daha düşüktür. Pazarlığımız sırasında bunu da düşünmek zorundayız. Aslında, hırsınızı geri almamamın en büyük nedeninin ikincisi olduğunu itiraf etmek zorundayım. Sizi, baştan ağır bir bedel ödeterek,

uzun vadedeki daha ağır bir bedelden korumaya çalışıyorum. Sanırım bugünkü durumunuzda benim de payım olduğunu düşündüğüm için, geçmişteki hatamı onarma çabası içindeyim."

"Evet, bunlar çok mantıklı açıklamalar ama ben hâlâ ikna olmuş değilim. Bu ikisini dengelemeyi nasıl başaracağım? Örneğin, bu yaşıma rağmen, hâlâ günlerce dur durak bilmeden çalışıyorum. Kafamda hep amaçlar, hedefler, elde edilmesi gerekenler var. Bu arada farkında olmadan, birilerine ve bir şeylere de zarar veriyorum. Huzurun beni bunlardan alıkoyabilecek güçte olduğunu sanmıyorum. Bu güce erişebilmesi için, durmam ve ona şans tanımam gerekiyor. Oysa hırsım durmama hiç izin vermiyor ki!"

Yaşlı adam gülümsedi. Bu pazarlıkta, kafası tümüyle berraktı. Müşterisinin direnci onu yoruyor ama ışığı görebildiği için bundan etkilenmiyordu. Herhalde yarım kalmış bir işi tamamlayacak olmanın coşkusunu yaşıyordu. Pazarlığa devam etti:

"Bu gece bana, farkında olmadığım şeyleri fark ettirdiğiniz için size teşekkür ederim. Şimdi anlıyorum ki, siz yıllar önce buraya yalnız huzurunuzu bırakmadınız. Onunla birlikte başka bir şeyi daha bıraktınız. Sağduyunuzu... Huzurun içine gizlendiği için yıllarca onu bulamadınız ve ne yazık ki kullanamadınız. Çünkü sağduyu, huzuru olmayan bir organizmada beslenemiyor. Onu kullandığınız anda mutlaka huzur içinde olmanız gerekmiyor ama, huzurlu olduğunuz anlarda sağduyunuzu besleyebildiğiniz için o, huzurun yokluğunda da kendini gösterebilecek güce erişiyor. Adeta bir harita gibi size yolunuzu gösteriyor. Kullanmazsanız, yolu-

nuzu şaşırabileceğinizi biliyorsunuz. Hırsınızın, görüş alanınızı bulandırdığı anlarda cebinizdeki haritadan yardım alabilirsiniz. Orada, papatyaları ezmeden sizi güllere götürecek yeni yollar bulabilirsiniz. Güllere giden bütün yolların papatyalardan geçmediğini görebilirsiniz. Ve gülleri koklarken de huzurunuz, onların kokusunu içinize çekmenize izin verir. Kim bilir belki o zaman, papatyaların da güzel çiçekler olduğunu fark edersiniz. Bütün bunlardan sonra artık kararı size bırakıyorum."

Sözlerini tamamlayıp son cümleyi de söyledikten sonra yaşlı adam, içinde bir heyecan dalgasının kabardığını hissetti. Bu duygunun ardında, müşterisini ikna etmekte bir kez daha başarısız olma korkusunun gizli olduğunu biliyordu. Pazarlığın sonuna geldikleri anda, yaşlı satıcı ve yaşlı müşteri bir müddet sessiz kaldılar. Sönen puroların kokusu dükkânı sarmıştı. İkisi de kıpırdamıyordu. Müşterisine dikkatle bakan satıcı, onun önce başını öne eğerek gözlerini kendisinden kaçırdığını, sonra koltuğuna daha iyi yerleşip başını arkaya atarak, bir süre tavanı seyrettiğini ve nihayetinde de gözlerini kapattığını anbean izledi. Bu hareketlerden bir anlam çıkarmaya çalışıyor ama yapamıyordu. Pazarlık boyunca çok net olan zihni, şimdi karışmaya başlamıştı. Derken, müşterinin gözlerini açtığını, yavaş yavaş doğrulduğunu ve gövdesini öne doğru hafifçe büktüğünü gördü. Kalp atışları iyice hızlanmıştı. Artık müşterisi onun gözünün içine bakabiliyordu. Gözünü ondan ayırmadan son sözü duymaya hazırladı kendini yaşlı adam.

Kıpırdayan dudaklarının arasından belli belirsiz dökülen "Kararımı verdim" sözcükleri, müşteriyi duraksattı. Son bir

kez daha düşündü. Yaklaşık bir dakika kadar daha suskun kaldıktan sonra, yavaş yavaş konuşmaya başladı:

"Evet, kararımı verdim. Az önce gözlerimi kapatarak, huzurla yıllar sonraki ilk kavuşmanın hayalini kurdum. Ve bunun her şeye değeceğine inandım. Sizden huzurumu geri alıyorum. Hırsıma razı olmayı, bunun bir bedeli olarak düşündüğüm zaman, onu daha kolay kabullenebildiğimi görüyorum. Sağduyuya gelince, onunla ilgili benzetmenizin bende yarattığı şaşkınlığın etkisinden hâlâ kurtulabilmiş değilim. Çünkü yıllardır gördüğüm bir rüya var ve ben rüyamda, beni büyük bir hazineye götürecek bir haritanın peşinde koşuyorum. Bazen dağlarda, bazen çöllerde, bazen de okyanuslardaki batık gemilerde hep bu haritayı arıyorum. Fakat onu bulmaya çok yaklaştığımı hissettiğimde de irkilerek uyanıyorum. Sanki bir dizi film gibi, yıllardır rüyalarımda aynı tema tekrar ediyor. Çok rahatsız edici bir durum. Harita yalnızca bir kere elime geçti, onda da bir tepenin üzerindeydim ve aniden çıkan şiddetli rüzgâr, elimdeki haritayı uçurup götürdü. Defalarca bu rüyanın anlamını düşündüğüm halde işin içinden çıkamamıştım. Ta ki, sizin az önce yaptığınız benzetmeye kadar. Galiba benim yıllarca rüyalarımda aradığım şey sağduyumdu. Size teşekkür borçluyum."

Pazarlığı bitiren bu sözler, aynı zamanda Büyü Dükkânı'nın yaşlı satıcısının da içindeki bir yarım kalmışlığı tamamlamıştı. Yıllar önce müşterisinden aldığı huzuru ona geri verirken, sonsuz bir rahatlık duydu. İki adam, verandada el sıkışarak, bir daha görüşmemek üzere ayrıldılar.

Rüzgâr artmış, hava iyice serinlemişti. Yıldızları kapatmaya başlayan bulutlar, gelmek üzere olan yağmuru müjdeliyor

gibiydi. Aslında yaşlı adamın hassas burnu, tepelerin ardında bir yerlerde yağmaya başlayan yağmurun kokusunu çoktan almıştı. Toprağın istediği de oluyordu işte. Bu geceyi hiç unutmayacaktı.

VEDA

Yaz mevsiminin yarımküreyi terk etmekte olduğu o günlerde, gökyüzü bu vedadan duyduğu hüznü anlatmak istercesine, Büyü Vadisi'ni hafif yağmurlarla ıslatıyordu. Yağmurlar, yaz aşklarının veda sahnelerinde dökülen uçarı gözyaşlarını andırıyordu. İçten, ancak kısa süreliydiler...

Yaşlı adamın yaşamında, veda sahnelerinin ayrı bir yeri vardı. Onun için, ayrılık da en az pazarlık kadar önemliydi. Büyü Dükkânı'ndan ayrılan her müşteriye, o ayrılığın veda olduğunu hissettirmek zorundaydı. Meslek yaşamının başlarında en fazla güçlük çektiği konu buydu. Müşterisi ile kurduğu bağın, yalnızca o güne ait bir şey olduğunu kabullenmek... Birkaç kez, sırf bunu kabullenememek yüzünden, müşterilerine tam olarak veda edememişti ve bir süre sonra, ikinci kez gelenler olmuştu. Alışverişin başarısızlığından değil, satıcının veda sahnesindeki beceriksizliğinden kaynaklanmıştı bu. Büyük bir ihtimalle, ayrılırken müşterilerine, onlarla tekrar görüşmek istediği mesajını veriyordu. Her ne

kadar bu şekilde anlaşılacak bir söz söylememeye dikkat ediyorduysa da belli ki gözlerinin diline hüküm geçiremiyordu. Onların efendisi, yüreğinin sesiydi.

Ancak bunu fark etmek için epeyce uğraş vermişti. Kendi kendisine bazı oyunlar oynuyordu. Örneğin, gözleriyle konuşmayı denemişti. Bir gün, kâğıda bir çift göz çizerek, onların kendi gözleri olduğunu varsaydı ve onlara neden farklı bir dil konuştuklarını sordu. Sonra onların yerine geçerek bu soruya yanıt vermeye çalıştı. Bu hayali diyalog, sanki gerçek bir konuşma gibi, onu içine aldı. Gözlerinin rolüne girmekten çok hoşlandı. Konuşma ilerledikçe, gözler yapabilecekleri hiçbir şey olmadığını, yüreğin emirlerine göre hareket etmek zorunda olduklarını ve eğer bu durumu değiştirmek istiyorsa, yürekle konuşması gerektiğini söylediler. Bu kez aynı oyunu yürekle oynamaya başladı satıcı. Ona, niçin böyle davrandığını sordu. Yüreğin bu soruya verdiği karşılık, "Beni de aklını dinlediğin kadar sık dinleseydin, o zaman sesimi duyurmak için farklı bir dil kullanmak zorunda kalmazdım" olmuştu. Şaşırtıcı ve çok etkileyici bir karşılıktı bu. Bunu söyleyen de yüreğin rolüne girmiş olan kendisiydi. Buna daha çok şaşırdı. Demek ki, farkında olduğu halde üzerinde düşünmediği gerçekler vardı. Evet, aklıyla sık sık konuşuyor ama yüreğini ihmal ediyordu. O da ihtiyaçlarını karşılamak için kendisine çıkış yolları arıyordu. Yüreğiyle yaptığı konuşmaları arttırmayı denedi. Onu uzun uzun dinleyerek, anlamaya çalıştı ve sonunda ondan çok önemli bir şey öğrendi. Aslında, müşterilerine veda etmekteki güçlüğünün ardında, yenilerinin gelmemesinden duyduğu korku yatıyordu. Korkusunu fark edince, gerçeği tekrar değerlendirdi. Gördüğü şuydu: Yeni müşteriler geliyorlar ve o, başarılı bir satıcı olduğu müddetçe de gelmeye devam edecekler. Ancak müşterilerine veda

edemeyen bir satıcı olmayı seçerse, yani bu korkuya yenik düşer ve risk almaktan kaçınırsa, kehanet kendini gerçekleştirebilirdi. Gördüğü gerçek onu rahatlatmıştı. Aklıyla yüreğini birbirine yakınlaştırınca, korkusunun üstesinden gelmeyi başardı. Sonunda, sözler ve gözler aynı şeyleri söyleyebilmeye başladılar. Artık müşterilerine daha rahat veda edebiliyordu. Onları, gönül rahatlığıyla uğurlayabildiği sürece, Büyü Dükkânı var olacaktı.

O gün, müşterisini gözden kaybolana dek izlerken, veda etmeyi öğrenmenin hiç de kolay olmadığını düşündü yaşlı adam. Giden müşterilerin ardından durup, onları gözden kaybedene dek izlemesi de, bunu öğrenirken tesadüfen bulduğu bir yöntemdi. Bir gün müşterisinin ardından bakarken, onun uzaklaşıp giden ve sonunda ortadan kaybolan görüntüsünün, veda sahnesini güçlendirdiğini, ayrılığı kabullenmesine yardımcı olduğunu fark etti. O günden sonra da bu alışkanlığını hiç bırakmadı.

Az önce yağan sağanak yağmur, vadiye bir serinlik getirmişti. Yavaş yavaş yükselmekte olan güneş, günün öğleye yaklaştığını ve karnının acıktığını fark ettirdi yaşlı adama. Güne çok hafif bir kahvaltıyla başlamıştı. Kahvaltıdan sonra, kısa bir yürüyüş yapmış ve biraz kitap okumuştu. Gözlerinin yorulduğunu hissedince de müzik kutularının olduğu konsolun yanına giderek, konsolun üzerindeki tüm kutuları teker teker kurup dinlemişti. Porselen toplarla kaplı olanı en sona saklaması, mekanik ve müziğin çarpıcı buluşmasının yarattığı etkiyi doruğa çıkarmak istemesindendi. Müşterisi çok iyi bir zamanlama yaparak, en son tınının yavaş yavaş kaybolan titreşimleri esnasında kapıyı çalmıştı.

Uzun ve zevkli bir pazarlık yapmışlardı. Onu, vedalar üzerinde bu kadar düşündüren de buydu: Yaptıkları pazarlığın, tadının damağında kalması... Uğurladığı müşterisinin ardından bakarken, en güzel ve en zor vedaların, damaklarda kalan tatlarla yapılan vedalar olduğunu biliyordu yaşlı adam.

Söz Okuyucunun

"Büyü Dükkânı şaşırtıcı bir kitap. Bence insanları istekleri hakkında düşünmeye sevk ediyor. Bu kitabı okuduktan sonra, uğruna neleri değişirim dediğiniz tutkularınızı tekrar düşüneceksiniz."

"Yalın bir anlatım, farklı bir teknik... Herkesin okuyabileceği türden... Teşekkürler Yeşim Hanım."

"Tam anlamıyla bir başucu kitabı; tekrar tekrar okunması gerekli."

"Hayatın özünü içinde barındıran küçük hikâyeler... Bu özün içine kendimizden bir şeyler katabilmek için her hikâyeyle bizi silkeleyen bir kitap."

"Büyü Dükkânı kendi açmazlarımıza içe dönük düşünmelerimize, gerçek hayatla örtüşen kahramanlarıyla örnek teşkil etme yönünde özellikle 'pazarlık' kısımları dikkatle okunabilecek yardımcı bir kitap. 'Geçmiş ve geleceği birbirinden ayıran tek çizgi, içinde bulunduğumuz andı ve biz, çizginin kendisinden çok, onun birbirin-

den ayırdıklarıyla ilgileniyorduk. Belki de hep o çizginin üzerinde durduğumuz için, o bizden bir parça gibi oluyordu. Oysa geçmiş, uğurladığımız bir misafir, gelecek ise henüz tanımadığımız bir yabancıya benziyordu. İkisi de bizden değildi. Bizden olmayanlar ise bizim dikkatimizi her zaman daha fazla çekmişlerdi.' Kitaptan ufak bir alıntı."

"Sayfa sayısı az olmasına rağmen içeriği dopdolu bir eser. Bu kitapta herkes kendi yaşantısından bir şeyler bulabilir. Dükkân sahibinin müşterilerinin sorunlarına bulduğu çözümler oldukça etkileyici. Okuduktan sonra hem kendi sorunlarımıza, hem de çevremizdeki herkesin sorunlarına karşı bakış açımız ve çözüm arayışımız değişiyor. Çözüm için ayrıntılarda saklı bir sır arıyoruz; adeta eğlenceli bir hayat dersi."

"İnsanız ve yaradılışımız gereği öfke, kıskançlık, sevgi, hüzün, hırs gibi çeşitli duygular ile donatılmışız ve bu duygularla yaşamda varız. Her biri yaşamın ayrı bir rengi, heyecanı, kısaca yemeğe atılan bir tutam tuz gibi. Sizce hangisinden vazgeçebilir, hangisi için neyi feda edebilirsiniz? Aşktan, tutkudan vazgeçebilir misiniz? Yaşam farklı bir bakış, kendinizi, duygularınızı tanıtmak için bir fırsat. Büyü Dükkânı'nda pazarlığa var mısınız?"

"Kızılderililer Yüce Ruh'tan bir şey istediklerinde en çok sevdikleri eşyalarını alıp, yüksek bir uçurumdan aşağı atarlarmış. Böylece yeni istedikleri şey için bir bedel öderlermiş. Bu kitabı okuyunca aklıma bu hikâye geldi. Büyü Dükkânı, bir psikodrama tekniği olan Magic Shop'un şirin bir öyküleme si. Aslında insanların kendileriyle yaptıkları pazarlıklar anlatılıyor. Edebiyat endişesi taşımadan, basit bir anlatımla yazılmış bir kitap. Herkes kendine ait bir şeyler bulacak. Çok özel bir kitap... Sizin de hikâyeniz var bu kitapta. Ne istediğinizi biliyorsunuz ama bir de bu açıdan bakın. Uçurumun

kenarına gittiğinizde, o çok istediğiniz şey için neyi aşağı atardınız? Neyi feda ederdiniz? Dileklerinize dikkat edin, ya olursa?"

Hiç mucizelere inandığınız oldu mu? Ya da en azından bir mucizeyi düşlemenin gizli zevkini tattığınız? Örneğin, "dile benden ne dilersen" diyen cömert bir cininizin olduğunu hayal ettiniz mi bir an olsun? Ya da isteklerinizin bir çırpıda gerçek olduğu büyülü bir mekânı? Belki evet, belki de hayır...

Büyü Dükkânı, hayatta istenebilecek her şeyin varolduğu, mucizevi alışverişlerin gerçekleştiği bir mekândır. Ünü, ülkenin dört bir tarafına yayılmış olan bu dükkâna gelen müşterilerin tek bir hedefi vardır: Kendilerine her şeyin vaat edildiği bu yerden, hayatta en çok istedikleri şeyi almadan ayrılmamak... Kimisi geçmiş yıllarını geri almak, kimi büyük bir aşk yaşamak, kimi de korkularından kurtulmak için oradadır. İsteklerine biçilen bedeli ödemeye çoktan hazırdırlar. Ancak Büyü Dükkânı'ndaki alışverişler kolay değildir. Çünkü usta satıcının bir kuralı vardır: Müşterisini dükkândan alabileceği en iyi şeyle göndermek... Yaşlı adam ile müşterileri arasında geçen sıkı pazarlıklar, hayata dair önemli sorgulamalar içermektedir.

Büyü Dükkânı'nda siz de kendi gerçeğinizle karşılaşabilirsiniz. Ancak şu soruya hazırlıklı olun:

Hayatta en çok istediğiniz şey, hayattan alabileceğiniz en iyi şey midir?